

REVISTA
ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

**15 ANI DE LA
CONGRESUL al IX lea
AL P.C.R.**

**DIMENSIUNI
ȘI TENDINTE
ALE
CALITĂȚII VIETII
ÎN ROMÂNIA**

ȘEDINȚA PLENARĂ LĂRGITĂ A CONSILIULUI NAȚIONAL AL OAMENILOR MUNCII

„Avem hotăriri bune, dispunem de tot ce este necesar pentru realizarea tuturor sarcinilor planului de dezvoltare economico-socială. Trebuie să luăm toate măsurile pentru realizarea lor. Clasa noastră muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii fără deosebire de naționalitate au demonstrat prin munca lor de zi cu zi că îndeplinesc neapărat politica partidului, și sînt în stare să asigure dezvoltarea continuă a forțelor de producție, a societății noastre socialiste, să transpună cu succes în viață programul de fabricare a societății socialiste multilaterale dezvoltate, să asigure ridicarea țării pe noi culmi de progres și civilizație.“

NICOLAE CEAUȘESCU

Un program realist și imediat de acțiune pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor

SAPTĂMÎNA TRECUTĂ a avut loc un eveniment important în ansamblul preocupărilor conducerii partidului și statului nostru pentru a asigura îndeplinirea neabătută a programului de dezvoltare economico-socială a țării adoptat de cel de-al XII-lea Congres al partidului. Este vorba de Ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, și care a reunit peste 6 000 participanți.

Această manifestare a fost precedată și urmată de consfătuiri de lucru ale unor cadre, specialiști, oameni ai muncii din ministere, centrale industriale, unități, din diferite sectoare ale economiei, unde au fost avansate mii de propuneri pentru îndeplinirea în cele mai bune condițiuni a sarcinilor actualului cincinal, precum și pentru pregătirea temeinică a cincinalului următor și în special a planului pe 1981. Ea se înscrie ca o nouă și grăitoare expresie a politicii profund democratice, inițiată de secretarul general al partidului încă de la Congresul al IX-lea și promovată ferm de către partid, de a asigura participarea largă a întregului popor la conducerea societății. Tocmai o asemenea participare o ilustrează stabilirea în colectiv a celor mai bune soluții pentru punerea în valoare a resurselor de creativitate și a capacităților productive, în condițiile de criză cu care se confruntă lumea de astăzi și care afectează și dezvoltarea noastră.

Prin cuvântarea rostită de secretarul general al partidului la Ședința plenară lărgită, ca și prin cuvântul său, de la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. se întreprinde o analiză științifică, aprofundată, o analiză exigentă și obiectivă a activității desfășurate în economie. Pornind de la sarcinile pe care le avem de îndeplinit, de la realități care caracterizează economia mondială — criza energetică, de materii prime, accentuarea competitivității, precum și de la nevoile economiei noastre de a importa în aceste împrejurări materii prime, materiale și combustibili, secretarul general al partidului a relevat cerințe și exigențe, orientări, sarcini și măsuri de importanță esențială pentru îndeplinirea hotărârilor adoptate.

În analiza asupra problemelor din economie, întreprinsă de secretarul general al partidului la Ședința plenară lărgită, se evidențiază **necesitatea imperioasă a eforturilor pentru adaptarea la restricțiile de criză** amintite. Din cuvântare se desprinde faptul că în condițiile actuale de dezvoltare a economiei, indicatori de felul producției globale, care promovează consumuri energetice și materiale mari, s-au dovedit păgubitori, au efecte de frână asupra desfășurării activității; trebuie promovați indicatori izvoști nemijlocit din realitățile economice, realități dinamice, fundamental modificate în prezent față de cele din trecut. În acest cadru au fost clar degajate căi concrete și imediate pentru depășirea unor dificultăți și neajunsuri din diferite sectoare ale economiei, au fost preconizate acțiuni care să permită economiei să țină pasul cu competiția ce se desfășoară în lume, să asigure creșterea venitului național și a avuției țării, sporirea neîntreruptă a bunăstării întregului popor.

Cu remarcabilă clarviziune au fost definite **prioritățile esențiale** în această perioadă pentru toate unitățile economice, pentru fiecare om al muncii. Astfel, s-a subliniat necesitatea acordării unei atenții sporite îndeplinirii integrale a prevederilor pe 1980, realizării producției fizice cu consumuri materiale și energetice cât mai reduse, creșterii rapide a pro-

ducției nete și deci a valorii nou create — singura care asigură mijloacele necesare pentru dezvoltarea generală în continuare a societății cât și pentru ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului. Deopotrivă a fost evocată necesitatea imperioasă a trecerii la aplicarea măsurilor stabilite privind obținerea în primul rând a producției pentru export, potrivit contractelor stabilite și cerințelor. În condițiile în care în economie se importă o mare parte a materiilor prime și materialelor, numai o activitate rodnică de export poate asigura constituirea resurselor valutare necesare importurilor; desigur, și acestea se impune să fie cât mai bine drămuite, pentru a se putea asigura desfășurarea normală a producției, dezvoltarea forțelor de producție și creșterea nivelului de trai. „**Trebuie să înțelegem, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, că problemele producției pentru export, ale calității, ale asigurării exportului cu un curs de revenire cât mai bun, cu o valorificare superioară a materiilor prime constituie una din problemele fundamentale ale activității economice...**”.

Se pot releva câteva măsuri însemnate ce au fost preconizate pentru perfecționarea activității în domeniul comerțului exterior. Între acestea, cointeresarea tuturor unităților care contribuie la realizarea produselor de export și nu numai a întreprinderilor ce montează pentru a livra în afară produse ale căror componente sînt realizate de alte unități; așezarea activității de comerț exterior, inclusiv a retribuției lucrătorilor de aici, pe principii economice; trecerea în acest sector, de la 1 ianuarie anul viitor, la cursul unic, măsură urmărind în prim plan stimularea întreprinderilor în creșterea exporturilor deopotrivă cu atenuarea solicitării din partea acestora, adeseori mai puțin justificată, de importuri. Acționind pe fondul cerinței ca unitățile din economie să considere sarcinile de export ca minimale, iar importurile să fie reduse la strictul necesar, ca întreprinderile să se ocupe continuu de o bună echilibrare a acestor sarcini, toate măsurile menționate sînt menite să permită excedente mai pronunțate ale balanței comerciale și de plăți, constituirea mijloacelor pentru a lichida pînă în 1990 orice datorie externă.

ÎN RÎNDUL CELOR MAI VITALE priorități a fost reamintită cerința instituirii, la scara întregii economii, a unui **sever regim de economisire materială și a energiei**. Economia națională nu mai poate admite spiritul de proastă gospodărire, risipa în activitatea de concepție și execuție. În acest context a fost relevat imperativul acoperirii din resurse interne a unei proporții cât mai mari din necesarul material al dezvoltării, ceea ce solicită intensificarea atît a preocupărilor de impulsivitate a activității în domeniul geologic, pentru descoperirea rezervelor, cît și a celor de elaborare de tehnologii apte să valorifice complex integral toate materiile prime. Numai prin această „**valorificare complexă**”, arăta secretarul general al partidului, **putem asigura o eficiență economică corespunzătoare, chiar dacă unele din resursele noastre au un conținut mai redus de substanțe utile**”. Este limpede că nu ne putem permite luxul — pentru că realmente în ziua de astăzi constituie un lux — de a risipi materiile prime și materialele intrate în circuitul economic, că trebuie depus tot efortul ca intrările respective să se regăsească integral în produse de utilitate pentru economie.

Deopotrivă au fost reamintite necesitatea reducerii neînfrizate a consumurilor materiale din toate sectoarele de activitate și a încadrării riguroase în normele de consum stabilite științific, necesitatea intensificării acțiunilor de recuperare, colectare și refolosire a materialelor — acțiuni care pot și trebuie să dea o cotă ridicată, de 50% și chiar mai mult, în acoperirea necesarului de resurse. Insuși prin plan au fost alocate investiții pentru elaborarea de tehnologii și dezvoltarea capacității de prelucrare a materialelor recuperate.

În mod deosebit secretarul general al partidului a insistat asupra cerinței de a se reduce consumul de energie primară, consum încă ridicat la noi, depășind sensibil pe cel al unor țări dezvoltate. Diminuarea necesarului în această direcție impune, așa cum dealtfel s-a stabilit și cu alte prilejuri, ca ministerelor să ia măsuri ferme pentru înlocuirea tehnologiilor risipitoare de energie cu altele noi, mult mai economice, care deja există, impune intensificarea cercetării pentru elaborarea de noi tehnologii. În aceeași ordine de însemnătate se înscriu orientarea hotărâtă a dezvoltării spre sectoarele și produsele mici consumatoare de energie, atenția mai mare care trebuie acordată dezvoltării rapide a noilor surse de energie. „Este necesar să se înțeleagă că nu mai putem merge în continuare cu risipa, cu tehnologii mari consumatoare de energie“, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, relevând, odată mai mult, condiționarea hotărâtoare dintre consumul de energie și dezvoltarea în continuare a țării. Mai mult decît oricînd unitățile din întreaga economie trebuie să acționeze acum, în domeniul economisirii energiei nu cu vorbe, ci cu fapte, cu cît mai multe realizări efective.

Întreaga cuvîntare amintită constituie o strălucitoare pleoară pentru trecerea la o nouă calitate în toate sectoarele de activitate, detaliindu-se căile și măsurile cele mai potrivite în acest sens. Noua calitate necesită utilizarea judicioasă a potențialului material al economiei. În același timp ea presupune creșterea continuă a nivelului tehnic și calitativ al producției — obținerea unor produse depășite, cu utilitate scăzută sau inapte să pătrundă pe piața externă însemnînd risipă de materii prime, materiale și energie. În această lumină produsele viitorului se impun realizate nu la nivelul de performanță tehnică și economică corespunzător exigențelor actuale ci, la cel care se configurează pentru perspectivă, numai în acest fel se poate răspunde rigorilor competitivității.

Noua calitate necesită, de asemenea, productivitate sporită, randament în activitate corespunzător nivelului mijloacelor din dotarea economiei care nu sînt, încă, utilizate corespunzător. Căile de acces la acest obiectiv au fost, odată mai mult, investigate de secretarul general al partidului cu prilejul cuvîntării la care ne referim: reducerea la nivelul nevoilor reale a personalului auxiliar care deservește producția, acolo unde acesta se află în exces; utilizarea mai bună a forței de muncă, asigurîndu-se nevoile tuturor sectoarelor din economie; perfecționarea fluxurilor tehnologice și creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției. Trebuie să se pună capăt încărcării neraționale a schimburilor de producție, neajuns care, între altele, generează o mare risipă de energie. Apare necesitatea concentrării forțelor în schimburi care să lucreze din plin, care să aibă asigurată asistența tehnică corespunzătoare, care să dea produse de calitate. Un rol însemnat dobîndesc astfel creșterea nivelului de pregătire a forței de muncă, instaurarea în muncă a unei ordini și discipline desăvîrșite; maistrul, selectat cu grijă dintre oameni cu pricepere și experiență, este chemat să devină un personaj tot mai de seamă pe scena producției.

UN FAPT, ÎN ÎNTREAGA ECONOMIE trebuie obținut mai mult de la ceea ce avem, acest imperativ constituind una din expresiile esențiale de creștere a eficienței economice. În cazul fondurilor fixe, bunăoară, numai cu mici dezvoltări ale mijloacelor existente se pot realiza sarcini de producție pe întreg cincinalul. Pentru aceasta însă, lărghețea și detașarea cu care unele ministere și uni-

tăți solicită investiții trebuie operativ înlăturate și înlocuite cu preocuparea permanentă pentru a asigura buna întreținere și funcționare a fondurilor din dotare, realizarea, la termenele planificate, a reparațiilor capitale, obținerea pieselor de schimb necesare. Pornind de la faptul că lipsa unor piese de schimb, adeseori în valoare de câteva zeci de lei, generează imobilizarea de utilaje și instalații în valoare de sute de mii și milioane de lei, secretarul general al partidului a indicat asigurarea unui raport corespunzător, de circa 30%, diferențiat pe ramuri, între producția de piese de schimb și volumul producției finite dintr-o ramură sau alta. Așa cum s-a arătat, proporția va putea acoperi în bune condițiuni necesarul pentru intern și export de astfel de piese dacă o parte din acesta va fi preluată de activitatea, deosebit de eficientă, de reconstrucție și refolosire a pieselor de schimb. În acest scop, se impune renunțarea totală la practicile, din păcate pe cît de păgubitoare, pe atît de adesea întîlnite, de a se arunca la fier vechi, trimite la topit sau distrugere piese și subansamble care se pot reconstrucția și refolosi chiar de 2—3 ori.

Numai după epuizarea tuturor posibilităților de creștere a producției unitățile sînt îndrituite să solicite investiții — sector în care de asemenea se localizează rezerve pentru înfăptuirea întocmai a sarcinilor de sporire a eficienței. În acest cadru, concentrarea forțelor pe obiectivele principale, efortul de a scurta durata de realizare a obiectivelor, asigurarea din timp a documentației tehnico-economice, cît și a contractelor pentru livrarea mașinilor și utilajelor, trebuie să prevină imobilizarea pe șantiere de mijloace materiale și de forță de muncă, proces ce antrenează efecte în lanț, dintre cele mai nocive pentru economie.

Așa cum arăta secretarul general al partidului, este necesar ca noul mecanism economico-financiar să răspundă nemijlocit cerinței de a așeza activitatea — întreaga activitate, din toate domeniile — „pe baza principiului eficienței maxime“. În această lumină, în condițiile îmbunătățirii cantitative și mai ales calitative a parametrilor tehnico-economi ai produselor, precum și ale instituirii unui sistem de prețuri realist fundamentat, se impune, pentru toate unitățile, acoperirea integrală a cheltuielilor cu veniturile obținute, înlăturîndu-se cu desăvîrșire practica dotărilor bugetare. „Unitățile economice care lucrează fără rentabilitate, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu trebuie să fie ajutate să-și îmbunătățească munca, iar acolo unde condițiile obiective împiedică realizarea acestei cerințe, unitatea respectivă să-și înceteze activitatea, muncitorii fiind trecuți în altă muncă. Nimeni nu va rămîne fără muncă“. De o maximă însemnătate se înscrie în acest context și cointeressarea, legarea tot mai strînsă a retribuției, a veniturilor, de îndeplinirea sarcinilor pe care le are fiecare.

Cadrul necesar pentru desfășurarea tuturor acestor acțiuni și măsuri impune îmbunătățirea în continuare a planificării economice și conducerii societății. De o mare importanță se vedește în acest sens articularea mai bună a conducerii unitare cu autoconducerea și autogestiunea economică din întreprinderi; angajarea mai activă a maselor în dezbaterile problemelor, ca și în aplicarea hotărîrilor, contactelor directe — și nu prin intermediul hîrtiilor — între factorii din unități; deplasarea hotărîtă a activității din birouri în cîmpul generos al producției, înfăptuirea autocontrolului ca și a unui control exigent.

PRIN TOATE ACESTE ORIENTĂRI, prin inițierea a numeroase acțiuni și măsuri de mare însemnătate, colectivele de muncă din economie, întregul personal muncitor au la îndemînă un program realist, un program riguros și imediat de acțiune, în scopul înfăptuirii exemplare a sarcinilor, un program în deplină concordanță cu exigențele etapei pe care o parcurgem. Esențială devine acum munca energetică, în toate unitățile, pentru transpunerea în viață a acestor hotărîri, pentru obținerea celor mai bune rezultate în acest an de confluență între cincinale.

Dan POPESCU

Concentrarea investițiilor,

factor de bază al eficienței

ACCELERAREA PUNERII ÎN FUNCȚIUNE A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE PRIORITARE

CONCENTRAREA eforturilor, a întregului potențial uman, material și financiar disponibil, reprezintă coordonata majoră de acțiune în investiții a cărei materializare operativă reprezintă o necesitate imperioasă pentru scurtarea termenelor de punere în funcțiune a capacităților de producție prioritare. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru ca noile obiective de investiții prioritare din planul acestui an să poată fi grabnic puse în funcțiune se cer concentrate, într-o acțiune unitară, toate forțele, materialele, utilajele de construcții și forța de muncă disponibilă.

Avînd în vedere aceste sarcini de o însemnătate deosebită pentru întreaga economie națională, **Revista economică** continuă în acest număr acțiunea întreprinsă pe problemele concentrării eforturilor în investiții pe obiectivele prioritare din economie (vezi R.E. nr. 21, 23, 27, 33, 37 din 1979 și nr. 1, 9, 19 și 23 din 1980) cu o analiză care urmărește să evidențieze sugestii de acțiuni capabile să contribuie la scurtarea duratelor de execuție a capacităților principale.

Dimensiuni noi, mai eficiente, ale fronturilor de lucru

MĂSURILE energetice și perseverente luate în acest an de către conducerea partidului și analizele aprofundate care vizează concentrarea frontului de lucru în investiții efectuate de către organele de conducere colectivă din întreprinderi, centrale industriale, ministere titulare, furnizoare și executante ale obiectivelor de investiții, precum și de către organele locale și centrale de planificare, aprovizionare tehnico-materială și finanțare sînt menite să contribuie la îmbunătățirea sensibilă a activității de investiții pe acest an. Prin măsurile luate de scoatere din plan a unui număr de obiective reprezentînd aproape 1/3 din numărul prevăzut inițial să fie în execuție în anul 1980 se operează o puternică concentrare a tuturor forțelor angrenate în activitatea complexă de realizare a investițiilor pentru îndeplinirea principalului indicator al planului de investiții: punerile în funcțiune.

Trebuie arătat totodată, că majoritatea obiectivelor la a căror începere în

acest an s-a renunțat sînt tocmai acelea înscrise în plan fără o pregătire corespunzătoare prevederilor legii: fără tehnologii definitivite, fără amplasamente stabilite, fără asigurarea prin grafice a livrării corelate a utilajelor cu stadiile prevăzute pentru realizarea lucrărilor de construcții-montaj și fără existența aprobărilor legale în ceea ce privește documentația tehnico-economică, utilizarea terenurilor de construcții, utilizarea combustibililor ș.a. S-a renunțat și la unele obiective deja începute la finele anului 1979, dar la care, tot datorită unei pregătiri insuficiente, desfășurarea lucrărilor este necorespunzătoare, stadiile fizice atinse fiind cu totul reduse și neputînd asigura respectarea termenelor de punere în funcțiune.

Scoaterea din planul pe anul 1980 a

unor asemenea obiective și alocarea mijloacelor tehnico-materiale și a resurselor financiare astfel disponibilizate la obiective care au condiții de execuție asigurate și premise de îndeplinire a sarcinilor de punere în funcțiune în acest an sînt de natură să sporească eficiența utilizării fondurilor prevăzute în planul de investiții atît prin asigurarea valorilor de întrebuintare pe care le va primi economia de pe urma noilor capacități, cît și prin grăbirea repunerii în circuitul productiv a fondurilor dezafectate și imobilizate în investiții în curs de execuție.

● Reducerea duratei de regrupare a forțelor pe obiectivele prioritare ● Accelerarea fabricării utilajelor tehnologice care condiționează punerile în funcțiune în acest an ● Intensificarea aportului beneficiarilor la montajul mașinilor și instalațiilor productive sosite pe șantiere.

Pe această bază s-a realizat o concentrare deosebită — prin planul de investiții astfel îmbunătățit — îndeosebi în chimie și în construcția de mașini la centrale industriale cu număr mare de capacități cu punere în funcțiune în acest an (vezi tabelul).

Centrala industrială	Reducerea numărului de obiective din planul pe 1980 față de cel prevăzut inițial	Creșterea valorii de plan pe un obiectiv
— de rafinării și petrochimie	22	24
— de desfacere a produselor PECO	36	30
— de autovehicule pentru transport Brașov	21	27
— de autoturisme Pitești	50	230
— de mașini unelte, mecanică-fină și scule București	28	20

Cerințe pentru o valorificare mai operativă a cadrului organizatoric perfecționat

ÎMBUNĂTĂȚIREA prevederilor de plan creează cadrul necesar pentru o mai bună organizare a activității de investiții-construcții. Pentru valorificarea sa deplină și accelerarea punerii în funcțiune în aceste noi condiții organizatorice perfecționate se impune în continuare desfășurarea — de către factorii implicați în procesul investițional — a unor acțiuni concrete în vederea :

- transmiterii operative la centralele industriale și de către centrale la întreprinderile beneficiare de investiții a listelor cu obiectivele și valorile de plan de investiții rămase a se executa în acest an (mai sînt centrale industriale din chimie și industria lemnului și materialelor de construcții care nu au transmis aceste liste) și concomitent și pe linia organizațiilor de construcții și a băncilor finanțatoare pentru a se cunoaște cu precizie, la fiecare șantier și punct de lucru, obiectivele rămase în plan;

- modificarea — pe această bază — începînd de la nivelul întreprinderii, a bugetelor de venituri și cheltuieli și a planurilor de finanțare și creditare a investițiilor, astfel ca acestea să reflecte schimbările aduse prin acțiunea de restrîngere a frontului de lucru. Aceas-

tă măsură este deosebit de urgentă în vederea asigurării resurselor necesare finanțării neîntrerupte a lucrărilor executate și furniturilor livrate și a evitării plăților restante și altor consecințe financiare negative ;

- executarea lucrărilor strict necesare pentru conservarea lucrărilor executate la obiectivele începute care au fost scoase din plan și transferarea fără nici o întîrziere a materialelor, utilajelor de construcții, mijloacelor de transport și echipelor de muncitori la cele mai apropiate obiective în execuție, reducînd la minimum posibil durata de regrupare a forțelor și încadrarea în activitatea de pe noile șantiere ;

- concentrarea eforturilor în uzinele producătoare de utilaje și aparataje pentru investiții — în principal din cadrul M.I.C.M. — pentru a se acorda prioritate fabricării și livrării echipamentelor care condiționează montarea utilajelor aflate deja pe numeroase șantiere, precum și a acelor de care depinde punerea în funcțiune și recuperarea restanțelor, la punerea în funcțiune a capacităților prevăzute cu termene în acest an ;

- corelarea mai adecvată a activității întreprinderilor producătoare de materiale, prefabricate și construcții metalice pentru investiții cu necesitățile șantiierelor, trecerea operativă la producerea materialelor noi și sprijinirea îndeplinirii planului de investiții prin livrări ritmice pe șantiere a materialelor și prefabricatelor contractate ;

- utilizarea de către șantiere, în mult mai mare măsură, a resurselor locale, apropiate de obiectivele de investiții, în principal pentru asigurarea cu

materiale de masă : piatră, nisip, pietriș și alte produse de balastieră ;

- îmbunătățirea substanțială a activității sectoarelor de exploatare a utilajelor de construcții și mijloacelor de transport din cadrul organizațiilor de construcții pentru creșterea indicilor de folosire a acestui important potențial tehnic care este utilizat în prezent la mai puțin de 50% din capacitate și care poate contribui la accelerarea ritmului de lucru în execuția construcțiilor și a montajelor ;

- intensificarea de către beneficiarii de investiții și organizațiile de construcții a montării importantelor stocuri de utilaje acumulate pe unele șantiere în special din metalurgie (pe șantierele obiectivelor siderurgice din cadrul Combinatului siderurgic Galați), minerit și chimie ;

- creșterea exigenței beneficiarilor de investiții în efectuarea recepțiilor, a probelor tehnologice și în urmărirea atingerii parametrilor la noile capacități.

Aducerea la îndeplinire a tuturor acestor măsuri menite să accelereze transformarea în fonduri fixe productive a importantelor valori afectate investițiilor trebuie să fie dominată de o calitate nouă a interrelațiilor dintre toți factorii participanți la procesul investițional (beneficiarii, constructorii, proiectanții, furnizorii, organe de avizare și finanțare) care să conducă la scurtarea duratelor de execuție, la punerea mai rapidă în funcțiune a obiectivelor prioritare ale planului pe acest an.

Gh. RUSCANU

Noi resurse în circuitul economic

VALORIFICAREA PRAFULUI DE CĂRBUNE

RECUPERAREA și utilizarea integrală a materialelor rezosibile rezultate din procesele de producție sau de consum, reglementată unitar prin Decretul 465/1979, constituie o sursă importantă în aprovizionarea tehnico-materială a producției. În prezent există încă numeroase resurse materiale sub formă de reziduuri rezultate din procesele tehnologice de bază, care sînt valorificate numai în parte sau chiar deloc. De pildă, din procesul tehnologic de spălare a huilei la Preparația Coroești, din cadrul Combinatului minier Valea Jiului, prin decantarea apelor reziduale în iazuri rezultă un praf de cărbune sub formă de șlam în amestec cu steril grosier. Acest reziduu de cărbune are putere calorică de circa 700—1 400 kcal/kg, iar cantitatea existentă în iazuri este de circa 60 mii tone (echivalentă cu 10 mii—12 mii tone combustibil convențional), care poate să crească anual cu aproape 20—25 mii tone.

Pînă în prezent praful de cărbune respectiv nu este utilizat ca sursă energetică ; datorită proprietăților sale fizice și chimice, atestate prin calcule tehnice și economice, el poate fi însă consumat, ca adaos de combustibil, la producerea ceramicii brute pentru construcții, prin înglobarea lui în masa argiloasă. Recuperarea și valorificarea în acest scop a prafului de cărbune din

iazurile de decantare a apelor de spălare a huilei la Preparația Coroești permite obținerea unor economii de combustibil (gaz metan și păcură) de circa 6,5% față din consumul anual al Centralei materialelor de construcții pentru producerea ceramicii brute de construcții (circa 10 mii tone/an c. c.).

În vederea introducerii în circuitul economic a acestei resurse, factorii interesați ar trebui să acționeze operativ în următoarele direcții :

- Combinatul minier și, respectiv, întreprinderea de preparare a cărbunelui Valea Jiului să creeze condiții de încărcare și expediere pe calea ferată a cantităților solicitate de beneficiari (utilaje de excavare, de transport și încărcare în vagoane C.F.R. și echipe de lucru la nivelul cerințelor etc.) ;

- Institutul de cercetări pentru materiale de construcții să definească tehnologia de producere a ceramicii brute pentru construcții cu adaos de combustibil praf de cărbune din iazurile de la Preparația Coroești ;

- Centrala materialelor de construcții să stabilească și să transmită întreprinderilor producătoare de ceramică brută pentru construcții tehnologia consumului de combustibil cu adaos de praf de cărbune înglobat în masa argiloasă și, împreună cu furnizorul, să întocmească graficul de livrare a acestei resurse energetice la întreprinderile beneficiare.

C. NĂSTASE URSU

REDUCEREA SISTEMATICĂ A CONSUMULUI SPECIFIC ENERGETIC INDUSTRIAL

CRIZA ENERGETICĂ MONDIALĂ, caracterul limitat al resurselor și creșterea galopantă a prețurilor la hidrocarburi impun măsuri hotărâre de utilizare rațională și cit mai eficientă a acestor substanțe. În acest sens, orientările privind economisirea combustibilului și energiei cuprinse în documentele adoptate la Congresul al XII-lea al partidului prevăd reducerea consumurilor specifice energetice în întreaga economie, drept principală sursă menită să conducă la stabilirea unui raport cit mai echilibrat între consumul energetic și valoarea nou creată în societate, exprimată prin raportarea consumului respectiv la unitatea de venit național. Acest fapt are o importanță vitală pentru susținerea ritmurilor înalte de dezvoltare a economiei, avind în vedere că, actualmente, România, pentru obținerea unui procent de creștere a venitului său național consumă mai multă energie electrică și primară decât țările dezvoltate industrial.

Este evident că economisirea combustibilului și energiei se impune ca un obiectiv de maximă importanță pentru toți factorii din economie — din industrie, transporturi, agricultură, consumatorii casnici și servicii. Privită însă prin prisma efectelor asupra reducerii consumului total de energie, **domeniul prioritar de acțiune îl constituie industria, ponderea consumului energetic al acesteia în cel al economiei situându-se la peste 70%**. Pentru aceasta pledează și faptul că din totalul pierderilor pe circuitul de producere, transport, distribuție, utilizare referitor la industrie, excluzând randamentele primare de recuperare a combustibilului) în prezent 31,3% revine producerii, transportului și distribuției, iar 68,7% la nivelul consumatorului industrial.

În acest cadru se înscrie ca deosebit de actuală problema analizei aprofundate a eficienței utilizării energiei în industrie, proiectată pe de o parte asupra proceselor tehnologice noi ce urmează a fi utilizate — problemă care privește deopotrivă și relația dintre structura producției și consumul energetic — iar pe de altă parte, asupra proceselor tehnologice existen-

te care urmează a fi modernizate din punct de vedere al echipamentelor și al regimurilor de funcționare. Cerința unui astfel de demers analitic este evidențiată și de unele neajunsuri ale actualului mod de analiză a consumurilor energetice industriale, care nu permite relevarea dimensiunilor reale ale unor consumuri, a rezervelor existente, o stabilire riguroasă a priorităților privind modernizarea unor tehnologii. În mod concret, după opinia noastră, actualul sistem de calcul și urmărirea a consumurilor energetice pe economia națională este deficitar în ce privește: a) nivelul nesatisfăcător de detaliere a consumurilor energetice industriale; b) imposibilitatea de a evalua cu precizie ponderea diferitelor procese tehnologice în consumul energetic industrial ținând seama de frecvența acestora, de consumurile specifice etc.; c) neîncadrarea proceselor tehnologice pe tipuri de agenți energetici consumați (energie electrică, combustibil ars direct, combustibil transformat în abur, apă fierbinte etc.), ceea ce nu permite aprecierea corectă a resurselor utilizate; d) lipsa unei concepții unitare privind structura sistemelor informatice și informaționale în întreprinderile industriale.

Or, eficiența programelor de economisire a energiei și combustibilului la nivel național sporește considerabil — așa cum rezultă și din analiza unor tendințe existente pe plan mondial — dacă soluțiile în domeniul conservării energiei se judecă în concepție sistemică și dacă în domeniul elaborării și aplicării măsurilor concrete se are în vedere strategia „orizontală” — respectiv a măsurilor aplicabile la un număr mare de cazuri de același gen. În acest sens considerăm că apare utilă **elaborarea unei metode generale, aplicabile consumatorului energetic industrial**, care să permită mai buna fundamentare a programelor concrete de măsuri privind creșterea eficienței utilizării resurselor energetice, în industrie și evaluarea eficienței reale a acestor programe. Avem în vedere metoda **analizei sistemice** a consumului energetic industrial, care constă în conceperea unui model general al subsistemelor energetice industriale și apoi în aplicarea unui ansamblu de măsuri, conform strategiei orizontale,

care să conducă la creșterea eficienței utilizării energiei la un mare număr de consumuri industriale.

Subsistemul energetic industrial poate fi privit pe de o parte ca o componentă a sistemului energetic național, constituit din subsistemele de producere, transport, distribuție și consum, iar pe de altă parte ca o componentă a sistemului pe care-l constituie întreprinderea sau platforma industrială. Timp îndelungat în analiza sistemelor energetice atenția a fost orientată în mod deosebit spre subsistemele de producere, transport și distribuție. Acest tip de analiză, pe care s-a fundamentat o concepție unitară privind conducerea subsistemelor energetice industriale, a putut fi considerat eficient în condițiile unui nivel încă modest al tehnologiilor aplicate, ale costurilor relativ reduse ale combustibilului, ale unei structuri informaționale constituite. Actualul profil al structurii consumului energetic și respectiv al bilanțului energetic al economiei naționale, care cuprinde categoriile de consumatori grupate pe: industrie, transport și consumator casnic, nu mai corespunde, după părerea noastră, gradului de detaliere pe care îl impune nivelul prezent și de perspectivă al dezvoltării industriei. Mai mult, structura consumului energetic industrial desfășurată numai pe ramuri industriale și evidențierea ponderii industriilor așa-zis „energofage” nu este în măsură să releve toate direcțiile în care se poate acționa eficient pentru conservarea energiei utilizate în industrie.

DIN PUNCT DE VEDERE al structurii claselor de consumatori, orice subsistem energetic industrial conține: surse de transformare de agenți energetici (Ti), procese tehnologice — agregate, linii tehnologice omogene — alimentate cu diverși agenți energetici (Thi), instalații pentru asigurarea condițiilor de muncă (CMi), industriale. După cum este cunoscut, în prezent, consumurile energetice se determină la nivelul întreprinderii sau platformei industriale. La nivelul fiecărei întreprinderi consumurile pe diferite procese tehnologice se eviden-

țiază în mare parte prin aplicarea unor „chei de repartitie” (procedeu care asigură determinarea consumurilor prin metode statistice care țin seama de puterile instalate și de anumiți coeficienți statistici determinați), în timp ce măsurile de economisire a energiei se stabilesc prin bilanțurile energetice întocmite pe agregate.

Analiza sistemică a consumurilor energetice industriale pe care ne propunem să o prezentăm în acest articol urmărește ordonarea informațiilor de consum obținute din întreprinderile industriale, astfel încât consumul energetic industrial să se structureze diferențiat pe : a) surse de transformări energetice de același tip din toate unitățile industriale; b) procese tehnologice (agregate sau linii tehnologice) caracteristice, de același tip din toate întreprinderile și platformele industriale; c) instalații care asigură condițiile de muncă necesare desfășurării activităților de producție (încălzire și iluminat). *)

Un asemenea mod de analiză permite evidențierea ponderii în consumul industrial a surselor de transformări de agenți energetici din întreprinderile industriale, a eficienței energetice a proceselor tehnologice și a instalațiilor ce asigură condițiile de muncă, care se regăsesc la nivelul mai multor ramuri industriale.

Pentru fundamentarea programelor de economisire a energiei și combustibilului, în spiritul analizei sistemice se impune respectarea unei serii de condiții: identificarea și alegerea (după criteriul ponderii la nivelul economiei) a surselor de transformări de agenți energetici, a proceselor tehnologice (agregate-linii complexe) și a instalațiilor pentru asigurarea condițiilor de muncă din unitățile industriale; stabilirea indicatorilor de consum pentru structura propusă; stabilirea punctelor de măsură și a tipurilor de aparate de măsură necesare

*) Analiza sistemică a consumurilor energetice industriale are în vedere ordonarea informațiilor obținute din unitățile industriale sub forma :

$$W_i = \sum_{k=1}^m W_{Tik} + \sum_{j=1}^n W_{Thij} + W_{CMI} + W_{Ri}$$

$$\sum_{i=1}^m W_i = \sum_{i=1}^m W_{T1i} + \sum_{i=1}^m W_{T2i} + \dots + \sum_{i=1}^m W_{Tic} +$$

$$+ \sum_{i=1}^m W_{Th1i} + \sum_{i=1}^m W_{Th2i} + \dots + \sum_{i=1}^m W_{Thin} +$$

$$+ \sum_{i=1}^m W_{CMI} + \sum_{i=1}^m W_{Ri}$$

unde :

W_i = consumul energetic al întreprinderii industriale „i”.

W_{Tik} = consumul energetic al sursei de transformare agent energetic „k” din conturul industrial „i”

W_{Thij} = consumul energetic al procesului (agregatului sau liniei) tehnologice „j” din întreprinderea industrială „i”

W_{CMI} = consumul energetic al ansamblului instalațiilor de asigurare a condițiilor de muncă din întreprinderea industrială „i”

W_{Ri} = rest consum energetic din întreprinderea industrială „i”

Structura consumatorilor diferențiați conform criteriilor metodei analizei sistemice

Clasa	Nominalizare consumator	Agent energetic	
		Combustibil	Energie electrică
Surse de transformări agenți energetici din întreprinderile industriale	— Centrale termice industriale	+	+
	— Centrale electrice industriale	+	+
	— Stații de producere aer comprimat	+	+
	— Stații de producere oxigen	+	+
	— Stații centrale de pompare apă	+	+

re determinării indicatorilor de consum specific stabiliți; determinarea factorilor de influență și a funcțiilor de randament; determinarea indicatorilor reali de consum specific pe consumatori diferențiați conform structurii și stabilirea unor indicatori de referință pe tip de consumator la nivelul industriei; stabilirea măsurilor aplicabile în baza strategiei orizontale la toți consumatorii similari din structura propusă.

A APRECIEM CĂ APLICAREA metodei propuse presupune un efort conjugat unitar coordonat al energeticienilor și tehnologilor din industrie și că ea se poate realiza numai eșalonat. Consumul energetic industrial urmează a fi structurat pe un număr de surse distincte, tehnologii distincte și instalații de asigurare a condițiilor de muncă, or această operațiune nu se poate realiza decât succesiv. Potrivit metodologiei propuse sistemul informațional și, corespunzător, realizarea sistemului informatic în energetica industrială este o prioritate absolută pentru toate unitățile industriale ale economiei naționale. După cum reiese din modelul general, sistemul informatic trebuie realizat în fiecare unitate industrială pe cele 3 categorii de consumuri, evitându-se practicarea așa-numitelor „chei de repartitie” și urmărindu-se cu prioritate ca mărimile de intrare și ieșire, caracteristice indicatorului de consum specific să fie obiectiv măsurabile.

Indicatorul de performanță al sistemului determină autenticitatea informației obținute privind consumurile. Prezintă astfel un deosebit interes analiza acestui indicator separat pe sistemul electric și neelectric, urmînd a se constata necesitatea imperioasă a obținerii informațiilor obiective din

sistemul neelectric. În tabel este dată ca exemplu structura consumatorilor diferențiați pentru sursele de transformare Tij în industrie metalurgică și prelucrătoare. Pe baza identificării făcute urmează a se stabili pentru fiecare consumator diferențiat indicatorul de consum specific ; punctele de măsură și tipul de aparate necesare pentru determinarea indicatorului; relevarea situației existente la toți consumatorii diferențiați similari din industrie și determinarea indicatorului IAMS de obiectivare a informației de consum ; determinarea indicatorilor de consum real, în exploatare ; stabilirea indicatorului de referință ; factorii de influență și determinarea funcției de randament pentru fiecare consumator diferențiat ; fundamentarea economiilor realizabile prin aplicarea măsurilor pe orizontală la toți consumatorii similari din industrie.

Ca urmare a aplicării acestui model vor rezulta, pentru structura energiei electrice, a combustibilului și a resursei primare diagrame care relevă consumul energetic nediferențiat și diferențiat, fiecare tranșă fiind caracterizată prin : a) tipul consumatorului ; b) indicator mediu de consum specific realizat ; c) indicator de referință de consum specific ; d) randamentul energetic mediu ; e) randamentul energetic de referință.

AȘA CUM AM CĂUTAT să arătăm pe parcursul acestui articol aplicarea analizei sistemice a consumului energetic industrial oferă o serie de avantaje față de practica curentă. Avem în vedere în primul rînd posibilitatea de a realiza comparabilitatea, la nivelul economiei naționale, a diferitelor moduri de exploatare reală a instalațiilor existente, similare. Pe de altă parte, se poate determina un indicator de consum specific de referință pe fiecare tip de consumator diferențiat și fundamentarea tehnico-economică a măsurilor menite să conducă la atingerea acestuia la toate instalațiile similare conform strategiei orizontale. Un alt aspect privește analiza dinamicii consumului energetic industrial în perspectivă ținînd seama de necesitățile previzibile în domeniul tehnologiilor de fabricație, a realizării platformelor industriale integrate etc. Trebuie să ținem seama, totodată, de determinarea unor relații de calcul privind influența structurii producției asupra consumului energetic industrial și elaborarea, pe baza aplicării strategiei orizontale, a unui program național unic de conservare a energiei în industrie — cu largi aplicații în profil teritorial. Se constituie astfel premise certe apte să asigure reducerea sistematică a consumului energetic industrial.

Cezar MEREUȚĂ

O importantă sursă de creștere
a producției și eficienței

UTILIZAREA INTENSIVĂ A FONDURILOR FIXE

- O sursă de sporire a producției fără investiții suplimentare
- Producția realizată prin amânarea sau neefectuarea reparațiilor planificate ale mașinilor — un fals câștig
- Perfecționarea activității organizatorice pentru modernizarea utilajelor concomitent cu repararea lor

REALIZAREA integrală a ritmurilor de creștere ale producției fizice și nete prevăzute în planul pe acest an și pe întregul cincinal fac imperios necesară utilizarea intensivă, în grad ridicat, a tuturor fondurilor fixe din dotarea întreprinderilor. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în toate unitățile economice se cer intensificate eforturile pentru exploatarea și întreținerea corespunzătoare a mijloacelor de muncă, pentru repararea operativă și de calitate a mașinilor și utilajelor și asigurarea pieselor de schimb necesare, pentru modernizarea fondurilor fixe

lui cincinal la nivelul județului au fost puse în funcțiune noi capacități productive mașini, utilaje și instalații a căror valoare reprezintă un coeficient mediu anual de reînnoire a fondurilor fixe de circa 12 la sută. Au fost reutilitate și dezvoltate pe baze moderne o serie de întreprinderi cu rol important în economia județului și în economia națională (Întreprinderea mecanică Mîrșa, „Independența” și „Balanța” Sibiu, „Automecanica” Mediaș, „Textila” Cîsnădie, Fabrica de relee Mediaș ș.a.).

Atît în acest an cît și în viitorul cincinal din fondurile de investiții alocate diferitelor ramuri ale industriei jude-

2 Prin perfecționarea organizării fluxurilor de fabricație și aplicarea unor procedee tehnologice moderne, a fost realizată în multe întreprinderi utilizarea mai judicioasă a suprafețelor de producție. La „Balanța” Sibiu, de pildă, în cadrul secției de elemente hidropneumatice, în urma unor reamplasări și reorganizări a mașinilor și utilajelor în funcție de necesitățile fluxului tehnologic, productivitatea muncii a crescut cu 3 000 lei pe fiecare om al muncii, iar indicii de utilizare a mașinilor s-au mărit sensibil.

3 Importante rezerve de creștere a indicelui de folosire a capacităților de producție în actuala etapă de dezvoltare a economiei noastre sînt puse în valoare și prin efectuarea reviziilor și a reparațiilor la timp și de calitate înaltă (în special la întreprinderile „Victoria”, „Steaua roșie” și „Libertatea”).

Preocupările și experiența bună acumulate în acest domeniu se cer însă continuate și amplificate, dat fiind că mai există întreprinderi („Independența”, Întreprinderea mecanică Mîrșa ș.a.), unde datorită unor neajunsuri de ordin organizatoric (în special lipsa unor materii prime și materiale, piese din colaborare ș.a.) adeseori, la sfîrșitul perioadelor de plan (decadă, lună, trimestru, an), mașinile și utilajele sînt suprasolicitate și neglijate din punct de vedere al întreținerii, fenomen care conduce de multe ori la „căderea” lor „accidentală”, la imobilizarea lor mai îndelungată pentru remedieri decît cea necesară pentru întreținerea normală, cu influențe negative asupra îndeplinirii ritmice a planului. Datorită perioadelor de lucru „în asalt”, generate de neritmicitatea în aprovizionare sau de dorința unor întreprinderi de a recupera nerealizarea ritmică a producției fizice, numeroase mașini și utilaje planificate a intra în reparații sau revizii generale au fost aminate săptămîni și chiar luni de zile.

Nu trebuie uitat însă că producțiile suplimentare obținute cu acest preț reprezintă un fals câștig. Un asemenea mod de a gîndi și acționa conduce de

Producția industrială la 1000 lei fonduri fixe

Indicatori	U/M	Anii				
		1977	1978	1979	1980	1985
Producția industrială la 1000 lei fonduri fixe	lei	2197	2205	942*	1030*	1172*

*) Calculată după valoarea producției nete.

concomitent cu efectuarea reparațiilor capitale.

În lumina acestor sarcini, și în întreprinderile industriale din județul Sibiu, în centrul preocupărilor se situează creșterea calificării și policalificarea cadrelor, poliservirea utilajelor, efectuarea de calitate înaltă a reparațiilor concomitent cu sporirea valorii lor de întreținere și recuperarea pieselor și subsansamblelor din utilajele uzate.

Exigențe ale creșterii producției pe unitatea de fonduri fixe

ÎNTEPRINDERILE județului dispun în prezent de un potențial modern de producție, care se mărește în continuare ca urmare a însemnatelor eforturi de investiții ale statului, a politicii științifice de dezvoltare teritorială a forțelor de producție. Numai în primii patru ani ai actualu-

lului peste 80 la sută sînt destinate dotării actualelor capacități de producție cu mașini, utilaje și instalații moderne, de mare productivitate și randament.

1 În vederea utilizării la niveluri tot mai ridicate a capacităților de producție, în întreprinderile din județ s-au desfășurat acțiuni susținute de **elaborare și aplicare a unor programe speciale**, de măsuri tehnico-organizatorice, cu termene și responsabilități precise, care au condus realmente la ridicarea producției obținute pe unitatea de fonduri fixe (vezi tabelul) prin acțiunile pe care le-au determinat în vedere: ● utilizării intensive a capacităților de producție (mașini, utilaje instalații și suprafețe de producție) ● redării circuitului productiv a celor nefolosite la ora actuală ● încărcării mai bune cu lucrări a fiecărui utilaj, lucrului la mai multe mașini ● aprovizionării ritmice a locurilor de muncă ● asigurării forței de muncă în numărul și de calificarea corespunzătoare ● întreținerii corespunzătoare a mașinilor.

fapt la pierderi mult mai mari pentru economie datorită „căderii” rapide și deseori definitive a unor subansamble și piese ce puteau fi menținute în funcțiune și reparate în condițiile unei exploatare raționale, afectării securității în exploatare a acestor mașini și realizării uneori a unor produse de o calitate mai redusă.

Pentru a evita astfel de situații, este necesar ca cei care se ocupă de planificarea și realizarea reparațiilor în întreprinderile amintite :

- să asigure din timp piesele de schimb și subansamblele necesare reparațiilor ;

- să stabilească echipe complexe, bine pregătite profesional care să execute aceste reparații ;

- să nominalizeze riguros prin planurile anuale reparațiile capitale necesare, conform normativelor de funcționare și întreținere a fondurilor fixe ;

- să se respecte cu strictețe termenele de realizare a reparațiilor prevăzute și graficele privitoare la reviziile tehnice și reparațiile curente. Elaborarea și respectarea întocmai a planului de reparații a capacităților de producție, a normelor tehnice de întreținere și exploatare, organizarea și desfășurarea fiecărei reparații în condiții de bună calitate trebuie să constituie o sarcină de primă importanță, orice mașină, orice utilaj urmînd să fie scos un timp cât mai redus din procesul de producție.

Modernizarea mașinilor concomitent cu repararea lor

PROBLEMATICA utilizării raționale și eficiente a fondurilor fixe este desigur foarte vastă. În acest context considerăm însă că o atenție aparte trebuie acordată modernizării, a înnoirii fondurilor fixe, concomitent cu reparațiile lor.

Din ansamblul întreprinderilor din județ care au numeroase preocupări în acest sens — ca sursă de creștere a producției fizice, a productivității, a economisirii fondurilor de investiții și a materialelor — se distinge experiența înaintată acumulată la **Întreprinderea de piese auto Sibiu**. La această unitate, odată cu reparațiile capitale la mașini și utilaje se execută și un volum considerabil de operații de modernizare ce au drept scop îmbunătățirea parametrilor și caracteristicilor funcționale ale fondurilor fixe. Ele au avut o eficiență înaltă manifestată în :

1. **Reducerea importurilor.** La strungurile SNA și SNB ale întreprinderii, de exemplu, s-au aplicat dispozitive de copiat, ceea ce a condus la disponibilizarea a două strunguri DF din import (fiecare dintre ele costă 240 000 lei), care au fost redistribuite în alte secții. În cadrul reparațiilor la agregatele de strunjit carcase pentru direcții metalice s-au executat panouri hidraulice cu elemente tipizate, înlocuindu-se panourile atipice (cu elemente din import).

2. **Creșterea capacității de producție.** La instalația de cromat tije amortizoare telescopice s-a realizat concomitent cu reparația și o modernizare constînd din suplimentarea cu încă 2 băi a instalației, ceea ce a determinat creșterea capacității de producție cu 20 la sută.

3. **Economisirea combustibilului și energiei.** La cuptoarele cu pășitor pentru arcuri lamelare, odată cu reparațiile capitale, au fost aplicate schimbătoare de căldură și s-a realizat automatizarea reglării și supravegherii arderii, de unde rezultă o economie de gaz metan de 15 la sută din consumul respectivelor instalații (ceea ce însumează 70 000 mc gaz metan economisit pe 1980).

4. **Creșterea productivității muncii.** La o instalație de rabotat 7 210, prin aplicarea unor dispozitive de rectificat

batiuri s-a realizat o creștere a productivității cu 15% și o îmbunătățire substanțială a calității produselor fabricate.

Concomitent cu aceste rezultate, trebuie subliniat însă că realizările obținute pînă în prezent nu constituie decît un început. **Generalizarea experienței înaintate în acest domeniu și amplificarea în toate unitățile a preocupărilor și mai ales a eficienței obținute s-ar realiza mai rapid dacă ar exista mai multă preocupare pentru :**

- **perfecționarea colaborării și cooperării în producție** cu întreprinderile constructoare de mașini din afara județului în vederea realizării mai operative și de calitate mai înaltă a unor **AMC-uri, contoare de căldură, reglatoare cu acționare electrică, dispozitive de automatizare a funcționării mașinilor din import ;**

- **tipizarea mai accentuată a recuperatoarelor de căldură la nivel național, ceea ce ar economisi eforturile depuse în prezent pentru modernizarea utilajelor prin elaborarea și atașarea unor recuperatoare de tipuri foarte diferite ;**

- **completarea cunoștințelor profesionale predate la cursurile de pregătire a mecanicilor, electricienilor și tehnicienilor de întreținere cu mai multe noțiuni aprofundate de electronică și automatizare ;**

- **obligarea tuturor furnizorilor de a trimite la beneficiar, odată cu utilajele tehnologice, și a schemei de montaj, ceea ce ușurează considerabil eforturile de cunoaștere și încercările de perfecționare și modernizare ale respectivelor mașini ;**

- **aprovizionarea mai operativă a materialelor necesare pentru efectuarea modernizărilor (în special oțelurilor înalt aliate, turnate, finite speciale ș.a.).**

Nicolae **BLAGA**
Sibiu

REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE CREAȚIEI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Elici navale cu diametrul pînă la 9,5 metri și greutate de 65 de tone

DE TREI ANI, țara noastră se numără printre puținele state din lume care dispune de posi-

bilitatea de a construi elici pentru nave, rezistente la cavitație și la coroziune, cu diametrul

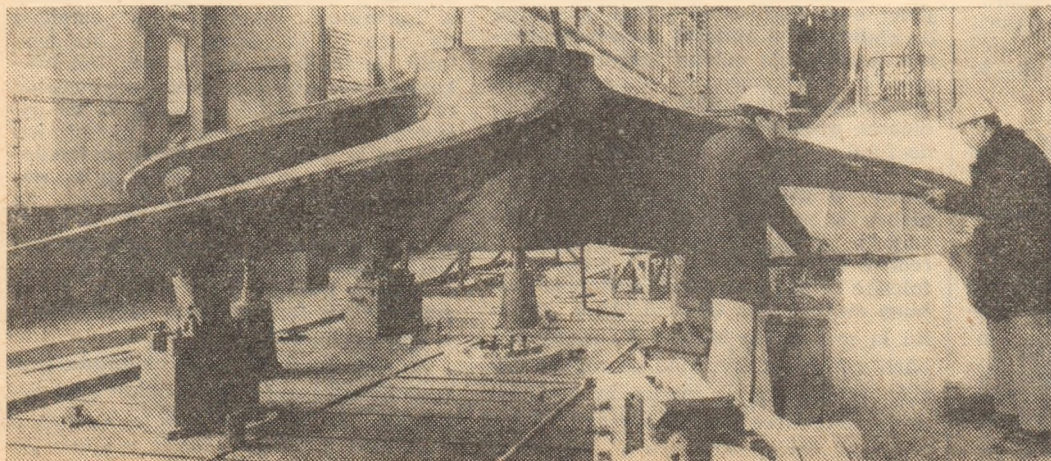
pînă la 9,5 metri și cu greutatea de pînă la 65 tone. Aceste elici gigantice sînt fabricate de una

dintre cele mai moderne unități specializate în asemenea construcții din lume : **Întreprinderea navală de elici, piese turnate din neferoase, piese turnate și forjate din oțel din Galați.**

Întreprinderea dispune de o dotare ultramodernă, care-i permite fabricarea elicelor pentru toate tipurile de nave de mărfuri generale, nave tehnice, auxiliare, speciale etc.

Parametrii tehnici și funcționali ai acestor produse se situează astfel la nivelul celor mai bune performanțe pe plan mondial.

Întreprinderea din Galați acoperă în prezent necesitățile de elice ale șantierei noastre navale, ale căror produse sînt și exportate în peste 15 țări, printre care Japonia, Hong Kong, Norvegia, Uniunea Sovietică, R.P. Chineză, Polonia, Cehoslovacia.

DEZBATERE R.E.

ÎNTEPRINDERILE SPECIALIZATE PENTRU PRODUCȚIA DE EXPORT (II)

Sarcini și atribuții sporite

CONTINUĂM în acest număr *) publicarea dezbaterii dedicată rolului specific ce revine unităților specializate pentru producția de export, în cadrul noului mecanism economic, pentru a asigura fondul de marfă ne-

cesar dezvoltării schimburilor economice ale țării noastre. Prin noul cadru organizatoric creat, prin atribuțiile sporite acordate acestor întreprinderi se urmărește creșterea capacității lor de a reacționa cu promptitudine la dinamica

pieței internaționale, creșterea responsabilității și calității deciziilor în activitatea de comerț exterior, orientarea cu prioritate spre căile intensive de creștere a exporturilor și eficienței lor.

ing. Ion Marinescu, director Combinatul de prelucrare a lemnului, Arad :

Mesteșugul prelucrării lemnului are o tradiție multiseclară pe meleagurile arădene. Încă la începutul acestui secol întreprinderea Lengyel, nucleul de bază al combinatului nostru era furnizor al celor mai selecte cercuri europene, fiind printre întreprinderile medaliate la Expoziția universală de la Paris din 1900.

La această primă întreprindere s-au adăugat în anii socialismului alte 9 secții, astfel că pe platforma combinatului nostru avem în prezent 10 secții, practic 10 fabrici, specializate pe diverse tipuri de mobilier și pe diverși furnizori. În ultimii ani am preluat o serie de fabrici din alte orașe ale județului Arad, centre de asemenea cu tradiție în prelucrarea lemnului (de exemplu fabrica din Pincota are o activitate de peste 100 de ani). În acest fel producția de mobilă și produse lemnoase a crescut în intervalul 1965—1979 de peste 3 ori. În prezent, combinatul nostru exportă mobilă în 24 de țări având relații permanente cu 79 de firme importatoare, ponderea exportului în totalul producției fiind de circa 70%, depășind fondul de marfă prevăzut prin specializare.

Principiul specializării producției de export a fost promovat în cadrul întreprinderii noastre conform indicațiilor secretarului general al partidului și înainte de apariția decretului 153/1979, fiind unicul mod de organizare ce ni s-a părut eficient în vederea satisfacerii în cele mai bune condiții a contractelor externe. Astfel, avem secții de producție specializate pe țări și tipuri de mobilier, care prin acest mod de organizare și-au putut crește an de an performanțele produselor, atingând un înalt grad de măiestrie. Această specializare este prezentă și în cadrul Centralei industriale de prelucrare a lemnului existând o anumită tradiție a conlucrării unor anumite combinate cu firmele de pe anumite piețe. Am continuat specializarea și în cadrul serviciilor funcționale, astfel încât la proiectare, plan, aprovizionare — desfaceri, export avem un om sau o grupă ce se ocupă în mod permanent de o țară sau zonă, care cunoaște în acest fel foarte bine cerințele partenerilor externi de pe o anumită piață, pe întregul flux al derulării operațiunii : aprovizionare cu materiale și accesorii, lansare în fabricație, control pe flux, finisaj, ambalare, expediere, documente uzinale pentru plată. Spre exemplu, proiectanții noștri de mobilă stil pentru Olanda s-au documentat la fața locului asupra particularităților cererii în această țară, au creat pe această bază modele noi, care în urma testării și-au dovedit deosebita apreciere din partea partenerilor olandezi — poate una din cele mai pretențioase piețe din lume la mobilă stil.

În 1979 s-au produs peste 150 de modele de mobilier în garnituri și piese separate, din care 44 s-au introdus în fabricație, ceea ce reprezintă o rată foarte ridicată de înnoire. Anul acesta, până în prezent, am realizat 94 de modele prototip de garnituri : sufragerii, dormitoare, holuri, ca și piese separate : comode, combine muzicale, biblioteci, stil, clasic, rustic, modern multifuncțional. În acest fel ne propunem să realizăm o pondere a produselor noi de 60% în totalul producției marfă pe 1980. În ultimii ani organizăm de două ori pe an expoziții de modele originale la care sînt invitați principalii clienți externi, ocazie pentru a verifica-testa noile noastre modele și de a realiza un schimb de experiență pe linia creației cu celelalte combinate din țară. Avantajul lansării de modele originale este considerabil în domeniul mobilei pentru că spre deosebire de modelele preluate de la partener, care în cel mai bun caz se află în faza de maturitate a ciclului de viață, este mult mai rentabil să pregătești fabricația pentru un model nou, original care are în fața sa un ciclu complet de viață. Atît în proiectare, cît și în distribuția propriu-zisă a produselor, pe piața

mobilei — o piață în care se manifestă cu pregnanță fenomenul de modă — apropierea de beneficiarul final — fie prin documentare, fie prin canalele proprii de distribuție potențează spectaculos rezultatele economice. Din păcate, ambele aceste direcții — atît posibilitățile de documentare, de abonamente la materiale documentare, cît și de diversificare a canalelor de distribuție sînt foarte modeste.

În prezent, România este cotațată a patra țară exportatoare de mobilă din Europa și a 6-a din lume. Cu toate acestea, pe piața S.U.A., unul din principalii noștri parteneri, nu am reușit să ne introducem la un nivel comparabil, de exemplu cu firmele iugoslave. Cauza o constituie deosebirile în dezvoltarea canalelor de distribuție proprii. Pe uriașa piață americană firmele iugoslave și-au creat câteva societăți comerciale mixte pe profil, ce dispun de rețele proprii de magazine, au linii maritime regulate pentru aprovizionare cu marfă, au echipe de montaj care asigură ca marfa să ajungă în cele mai bune condiții la beneficiarul final și în acest fel reușesc să vîndă de 8 ori mai mult ca noi. Eficiența acestui mod de distribuție a fost verificat de noi pe piața franceză, unde cu sprijinul societății mixte „Dacomex“, a realizat un aranjament de lansare a produselor noastre în rețeaua unei societăți ce dispune de magazine în întreaga Franță, ceea ce a condus la o majorare importantă a volumului vânzărilor.

În general, activitatea de promovare este încă insuficientă. Sîntem uneori puși în situația de a prezenta partenerilor străini prospecte realizate de alte firme străine beneficiare, în catalogul cărora se pot regăsi și produsele românești. Este o economie prost înțeleasă, mai ales că un catalog nu presupune cheltuieli valutare, ci numai o mai mare atenție dată problemelor de export. Este păcat că după ce se depun eforturi pentru a realiza, fără falsă modestie, printre cele mai frumoase modele de mobilă stil din lume, să nu putem să le și prezentăm într-un catalog propriu tipărit corespunzător.

Pe linia sarcinilor și atribuțiilor sporite ce revin întreprinderilor specializate în promovarea exporturilor aș dori să mai ridic o problemă, și anume cea a dezvoltării exportului de mobilă tapițată. În momentul de față în structura comerțului mondial de mobilă, mobila tapițată deține o pondere de 30%, în timp ce în structura exporturilor românești mobila tapițată deține o pondere de numai 1,4%. În același timp, mobila tapițată permite economisirea a aproape două treimi din cantitatea de lemn utilizată pentru a produce mobilă clasică de valoare similară. Întrucît nu avem probleme tehnologice deosebite pentru fabricarea acestui gen de mobilă, este și foarte solicitată la export, se ridică o singură problemă a cărei rezolvare este tergiversată de multă vreme — asigurarea ștofei de mobilă. Este vorba de o investiție la fabrica de stoffe de mobilă din București care s-ar amortiza într-un timp foarte scurt, efortul inițial fiind neglijabil față de expansiunea pe care ar da-o unui întreg sector al exportului de mobilă, dintre cele mai eficiente, după cum arătăm.

ec. Ioan Fărcaș, director comercial — Întreprinderea „Tricoul Roșu“ — Arad :

Deși denumirea întreprinderii este nouă, avem o activitate neîntreruptă de peste 60 de ani, ca una din cele mai vechi fabrici din țară specializată în tricotaje de bumbac.

Cred că acțiunea de specializare pentru producția de export a avut un rol deosebit în realizarea unui salt calitativ important în acest sector de activitate de către întreprinderea noastră în anul 1980. Dacă în anii precedenți comenzile externe repartizate întreprinderii noastre erau greu de adaptat tehnologiilor existente, în prezent pe de o parte am ameliorat tehnologiile, iar pe de altă parte comenzile externe acceptate sînt mai adecvate posibilităților de execuție. Statutul de exportator specializat ne-a permis să facem unele opțiuni la încheierea contractelor de livrare pentru export, să participăm mai activ

*) Partea I-a a dezbaterii a fost publicată în Revista economică nr. 23/1980

la negocierile comerciale, inclusiv în cadrul întreprinderii. În cadrul secțiilor de producție specializarea s-a materializat în delimitarea unor „zone de producție de export”, care includ un număr de mașini corespunzător mărimii comenzii de export.

La aceste mașini lucrează muncitorii cei mai bine pregătiți, cu experiență, testați asupra performanțelor individuale. De curând am preluat și o secție la Ineu, pentru care am obținut o comandă externă cu 70% mai mare decât planul său de export, pentru care nu avem nevoie de materie primă din import. De circa 5 luni solicităm majorarea planului pentru a putea executa această comandă în lohn și nu am reușit să obținem aprobările.

Orientarea de ansamblu a perfecționării tehnologiilor de fabricație a fost spre ușurarea produselor, prin realizarea de tricotaaje cu o finețe mai mare — care asigură un grad superior de confort și în același timp au indici de consum specific mai buni (gradul de valorificare a unității de materie primă a crescut cu circa 5% față de anul precedent).

De fapt gradul de valorificare al materiei prime depinde în mod hotărâtor de structura comenzii primite de la întreprinderea de comerț exterior — Românoexport, respectiv prețul mediu obținut pe produs. În măsura în care acest preț mediu coboară sub cel planificat, eforturile întreprinderii noastre trebuie să fie intensificate pentru a compensa prin cantitate diferențele de preț unitare.

Pe linia preocupărilor de asigurare cu prioritate a fondului de marfă pentru export în cadrul întreprinderii noastre funcționează o comisie de import-export ce urmărește realizarea sarcinilor de export, analizează fiecare comandă sub aspectul pregătirii fabricației, aprovizionării cu materii prime și materiale, posibilităților de încadrare în termenul prevăzut și ia măsuri în acest sens. Rezultatele, materializate în depășirea planului de export pe trimestrul I, se datoresc în bună măsură activității desfășurate în acest cadru privind mai buna corelare între structurile comenzilor și tehnologiile proprii, selecția materiei prime, verificării utilajelor din „zonele specializate”, controlul de calitate pe flux, discutarea din timp a colecțiilor de modele cu partenerii externi.

Sperăm că eforturile întreprinderii noastre pe linia realizării exporturilor să poată fi recompensate prin aplicarea prevederilor noului mecanism pe linia stimulării depășirilor planului de export.

dr. Ioan Georgescu, Revista economică :

Spațiul nu ne permite reproducerea integrală a punctelor de vedere exprimate de reprezentanții tuturor întreprinderilor invitate. Însă în cadrul concluziilor pe care încercăm să le schițăm mai jos vom include și aspectele ridicate de acestea.

Obiectivul principal al specializării de întreprindere pentru producția de export fiind asigurarea fondului de marfă necesar schimburilor comerciale externe, se poate face o primă precizare, și anume:

Dacă în ce privește dezvoltarea economiei naționale se pune problema de a avea o structură armonioasă pe toate ramurile economiei naționale, ar fi greșit să facem din toate subramurile economiei neapărat un exportator, indiferent de nivelul productivității muncii pe care a atins-o față de nivelul pieței mondiale. Teoria marxistă a arătat că pentru a participa eficient în diviziunea internațională a muncii trebuie să exporti produse la care productivitatea muncii este mai mare decât media pe piața mondială și să cumperi produse la care productivitatea este mai mică în țară decât pe piața mondială — aceasta desigur ca tendință, ca orientare generală. Vorbind la recenta Plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii despre necesitatea valorificării superioare a produselor la export, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „Și în acest domeniu dorim să aplicăm ferm principiile noului mecanism economic și legile economice, inclusiv ale cointeresării în raport cu activitatea pentru o valorificare superioară a produselor la export. Este necesar să aplicăm cu toată fermitatea legile economice obiective — care sînt cerințe obligatorii pentru făurirea socialismului și comunismului, pentru afirmarea superiorității sale în lume”.

Instrumentele noului mecanism economic creat, printre care balanța de import-export a centralei și întreprinderii, urmăresc să orienteze în direcția sprijinirii expansiunii întreprinderilor viabile, care pot să-și asigure fonduri pentru investiții din rezultate proprii, care pot fi retribuite suplimentar pentru depășirea planului de export.

Dezbaterea a demonstrat că întreprinderile nu au cele mai mari dificultăți în asigurarea contractelor pe piața externă, ci mult mai multe dificultăți apar în organizarea cooperării și aprovizionării interne. Apare astfel tendința ca cu cit un produs este mai complex — cu atît dificultățile în aprovizionare și cooperare să fie mai mari, și respectiv dificultățile de respectare a termenelor de livrare din contractele externe. Aceasta datorită a cel puțin doi factori :

— Întreprinderile subfurnizoare au propriul lor plan de export și cu toate că este mai eficient să exporti produse de complexitate ridicată din punct de vedere al intereselor economiei naționale — ele acționează pe linia priorității exportului propriei întreprinderii, (subfurnizarea la export fiind considerată livrare internă).

— Întreprinderile subfurnizoare la export nu au întotdeauna tradiția și experiența necesară pentru a asigura calitatea cerută de livrările la export. Poate ar fi necesar ca și pentru subfurniturile la export să se facă o selecție — de specializare — a capacităților de producție compatibile cu această sarcină. De altfel sînt cazuri, nu în județul Arad, dar în țară cînd centralele, minerele nu respectă prevederile decretului 153/1979 privind unitățile nominalizate pentru producție de export, dînd sarcinile de export altor unități.

Constatăm că delimitarea foarte netă între funcția de exportator direct și indirect (prin cooperare, subfurnitură) la export poate crea în practică și o serie de contradicții între obiectivele întreprinderii și optimul economic global, de eficiență la nivelul ansamblului economiei naționale. De aceea, specializarea producției de export nu trebuie să genereze optica unor pereți impermeabili spre exemplu între exportul de laminate de oțel sau aluminiu și posibilitatea exportului acestora încorporate în produse manufacturate, între exportul de îngrășăminte chimice și posibilitatea exportării lor încorporate în produse agricole vegetale sau animale, între exportul de cherestea și posibilitatea exportului cherestelei încorporată în mobilă ș.a.m.d. Revederea anuală a listei întreprinderilor specializate pentru export trebuie să aibă în vedere, ca tendință, trecerea unei părți a fondului de marfă din prima categorie (produse de bază) în cea de-a doua (incorporate, manufacturate), fără însă a prejudicia în vreun fel interesele unităților economice începînd de la întreprindere și pînă la minister, ba dimpotrivă cointeresîndu-le să devină subfurnizori de acest gen (pentru exporturi de o complexitate ridicată).

Forurile coordonatoare ale exportului nu ar trebui să se lase antrenate în probleme minore, cum sînt asigurarea unor accesorii pentru producție sau de vagoane pentru încărcarea mărfurilor, ci să se ocupe prioritar de modificarea dinamică a structurii ofertei de export în funcție de posibilitățile de producție și evoluția cererii externe.

De exemplu, dacă există cerere mai mare decât cea prevăzută pentru mobilă stil poate apare eficient să se renunțe la o cantitate din exportul de cherestea brută și să se exporte mobilă stil. Sau, în loc de producerea de carpete kitch cu căprioare și alte animale exotice pe războaiele Jacquard să se producă stofă de mobilă necesară dezvoltării exportului de mobilă tapițată.

Ritmul alert al dezvoltării exporturilor românești face ca în prezent o întreprindere industrială de talia celei de vagoane din Arad să aibă singură un plan de export mai mare decât unele întreprinderi specializate de comerț exterior în ansamblu. Prima însă are posibilități de informare, documentare, legătură cu piața externă mult mai reduse. Dacă ar fi să luăm cazul unei comenzi speciale de vagoane, la care unele dispozitive se proiectează după documentația beneficiarului extern, circuitul corespondenței urmează următoarea filieră : 1. centrul de cercetare-proiectare; 2. uzină; 3. întreprindere de comerț exterior; 4. agenție comercială; 5. partener extern și retur. Pentru fiecare detaliu tehnic de care proiectantul are nevoie se reia această mișcare în 10 timpi, care uneori mai alterează și mesajul transmis, fapt ce își pune desigur amprenta asupra întregului flux de fabricație, de asimilare.

În ceea ce privește posibilitățile de elaborare a materialelor publicitare de producător se vedește încă o neînțelegere a mecanismelor pieței externe, a rolului activității de promovare, a importanței unor materiale publicitare executate în condiții corespunzătoare asupra imaginii pe care și-o creează exportatorul pe piața externă. Spre exemplu, fondurile de publicitate ale combinatelor de prelucrare a lemnului nu sînt puse la dispoziția unităților de către Centrala de prelucrare a lemnului, astfel că un combinat de talia celui din Arad, cu circa 500 de produse în nomenclatură nu-și poate scoate un catalog propriu. Cu atît mai puțin va putea rezolva centrala această problemă pentru cele aproape 10 000 de produse și modele din nomenclator.

Am reținut, de asemenea, din dezbateri propunerile ca aprovizionarea cu materii prime, repere, materiale necesare întreprinderilor specializate pentru producția de export să se facă de centrale și coordonatori de balanță în ordinea ponderii fondului de marfă pe care-l livrează la export.

În ceea ce privește utilizarea pirghiilor de cointeresare în îndeplinirea și depășirea planului de export se propune aplicarea cu mai multă fermitate a prevederilor noului mecanism economic, în sensul stimulării frunțașilor și penalizării cedașilor.

Noul mecanism economico-financiar: funcționalitate-eficiență

ÎNTĂRIREA RESPONSABILITĂȚII PENTRU APLICAREA FERMĂ A PRINCIPIILOR AUTOGESTIUNII, AUTOFINANȚĂRII, AUTOCONDUCERII

REALIZĂRILE obținute în dezvoltarea economico-socială a țării în anul 1979 și primele luni din acest an demonstrează justetea măsurilor adoptate pentru perfecționarea mecanismului economico-financiar, faptul că cele mai multe unități economice au aplicat în condiții corespunzătoare prevederile noului mecanism, au acționat pentru obținerea unei eficiențe ridicate. În același timp însă, neajunsurile constatate în activitatea unor întreprinderi demonstrează că nu au fost înțelese pe deplin principiile noului mecanism, faptul că acesta constituie un tot unitar, inseparabil și, în consecință, aplicarea numai a unor prevederi nu poate asigura obținerea de rezultate maxime.

● Creșterea mai accentuată a producției nete

ÎN CADRUL noului mecanism, în centrul indicatorilor de plan a fost situată valoarea producției nete, care reflectă cel mai real eforturile făcute de fiecare unitate pentru creșterea eficienței economice, aportul la crearea venitului național.

Renunțarea la indicatorul producția globală, care stimula realizarea de produse cu consumuri materiale ridicate, a constituit o măsură importantă, cu implicații deosebite în stimularea colectivelor de oameni ai muncii, în obținerea de produse cu caracteristici tehnico-funcționale superioare, cu consumuri de materii prime, materiale, energie, combustibili cât mai reduse.

Multe întreprinderi nu au înțeles că sporirea producției nete nu constituie un scop în sine, ci trebuie să fie rezultatul realizării producției fizice care să satisfacă cerințele pieței interne și ale exportului, cu costuri minime. Îndeosebi în întreprinderi din industria chimică și industria construcțiilor de mașini, nerealizarea valorii producției nete este o consecință directă a faptului că nu s-a acordat atenția cuvenită factorilor de bază care condiționează îndeplinirea acestui indicator, respectiv producția fizică și costurile de producție. Este semnificativ de arătat că cele mai multe produse fizice nerealizate se localizează la unitățile aparținând ramurilor menționate, la care, de asemenea, se înregistrează și depășiri ale costurilor planificate.

Deși o prevedere importantă a noului mecanism o constituie contractarea din timp a producției pentru intern sau export, care să dea posibilitatea stabilirii măsurilor necesare organizării procesului de aprovizionare și producție, nu în puține cazuri nu se acordă importanța cuvenită încheierii contractelor, rămânând în urmă existând la unități din industria ușoară, chimică, constructoare de mașini. În consecință, în loc ca planul de producție să fie fundamentat pe baza contractelor încheiate, se fac aprovizionări neraționale și se produce fără a se cunoaște dacă desfacerea este asigurată. Apar astfel imobilizări importante de fonduri în stocuri de materii prime sau produse finite, care determină apelarea la credite bancare și respectiv la plata de dobânzi majorate, ceea ce afectează rezultatele financiare, autogestiuinea economico-financiară. Este cazul, îndeosebi, al unor unități din industria construcțiilor de mașini, economiei forestiere și materialelor de construcții, ușoară, chimică, care au un volum mai ridicat de imobilizări.

Dificultățile care apar în activitatea unităților economice ca urmare a nerealizării sarcinilor de plan la producția netă și fizică, consecințele negative asupra îndeplinirii obligațiilor față de bugetul de stat și constituirea fondurilor proprii de dezvoltare și cointeresare obligă la stabilirea de măsuri care să asigure creșterea mai accentuată a valorii producției nete, realizarea producției fizice la toate sortimentele cu costuri cât mai reduse.

● Programe fundamentate de reducere a costurilor

ÎNTĂRIREA autoconducerii muncitorești, a autogestiuinei economico-financiare presupune mai multă ordine și disciplină în efectuarea cheltuielilor, mai multă responsabilitate în gospodărirea rațională, eficiență a materiilor prime, combustibililor și energiei.

Această cerință majoră a economiei noastre derivă din necesitatea scăderii, cu prioritate, a cheltuielilor materiale, încă ridicate la multe produse, acțiuni care capătă o importanță deosebită în condițiile creșterii neîncetate a prețurilor externe la materiile prime de bază, îndeosebi la țiței. Reducând consumurile materiale, mijloc sigur de creștere a valorii producției nete, se realizează în același timp o scădere a efortului valutar al economiei pentru efectuarea importurilor. De aceea, reducerea costurilor de producție și în special a celor materiale constituie o problemă hotărâtoare pentru creșterea eficienței activității economice, pentru aplicarea cu fermitate a noului mecanism economico-financiar. Așa cum s-a arătat, unele unități nu au acordat atenția cuvenită acestei probleme, au depășit costurile planificate nu au urmărit modul cum se realizează normele de consum, ceea ce a avut consecințe negative asupra realizării valorii producției nete, a beneficiului și rentabilității, asupra îndeplinirii obligațiilor atât față de societate cât și față de colectivele de oameni ai muncii din unitățile respective.

În acțiunea de reducere a costurilor de producție o importanță maximă trebuie acordată fundamentării temeinice a măsurilor care să asigure realizarea de economii, la nivelul planificat. Au fost situații când unele unități din industria chimică, constructoare de mașini și alimentară au fundamentat într-o proporție redusă programele de scădere a costurilor, au depășit normele de consum de materii prime, materiale, combustibili și energie, nu realizează sarcinile privind introducerea de noi tehnologii, iar productivitatea muncii nu se realizează la nivelul prevăzut în plan. Unele din aceste neajunsuri au generat un volum ridicat de cheltuieli neeconomice, care afectează beneficiul și rentabilitatea.

Subliniind importanța pe care o au pentru țara noastră scăderea costurilor, cu prioritate a celor materiale, în cuvântarea la recenta ședință plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „este necesar să dăm mai multă atenție reducerii consumurilor materiale în toate sectoarele de activitate. Noi avem încă o producție netă mică. Consumurile materiale sînt încă prea mari. Trebuie să facem totul pentru a obține realizarea de produse noi, cu o reducere simțitoare a consumurilor materiale”. Secretarul general al partidului a indicat o serie de măsuri pentru scăderea

costurilor, dintre care cele mai importante se referă la: înlocuirea tehnologiilor vechi cu cele mai avansate, cu un consum mai redus de energie și combustibil; normarea științifică a consumurilor energetice și materiale, pe baza celor mai noi realizări; încheierea tipizării produselor: creșterea mai susținută a productivității muncii; organizarea rațională, științifică a producției, reducerea personalului neproductiv și trecerea acestuia în secțiile productive; organizarea mai bună și încărcarea completă a schimburilor de producție. În același timp, s-a atras atenția asupra necesității de a recupera, colecta și refolosi materialele și subansamblele vechi, potrivit prevederilor de plan, această acțiune aducând o contribuție importantă, în multe sectoare de pînă la 50%, și chiar peste acest procent, în asigurarea materiilor prime și materialelor necesare activității de producție.

● Gospodărirea mai judicioasă a fondurilor de investiții

NOUL MECANISM economico-financiar sporește răspunderea unităților în realizarea la termen a investițiilor, reducerea fondurilor imobilizate în investiții în curs de execuție, atingerea la termen a parametrilor proiectați, lichidarea stocurilor de utilaje nepredate la montaj. Măsurile luate pentru reducerea numărului obiectivelor de investiții vor da posibilitatea concentrării tuturor forțelor pentru predarea la termen a obiectivelor importante pentru economia națională, îmbunătățirea raportului între investițiile în curs de execuție și cele efectiv realizate, lichidarea stocurilor de utilaje nemontate, ceea ce va contribui la obținerea mai rapidă de produse, deci producție netă și acumulări. În același timp, gospodărirea mai judicioasă a fondurilor de investiții prin reducerea lucrărilor de construcții-montaj și folosirea fondurilor respective pentru dotări cu mașini și utilaje productive va asigura sporirea producției fizice și nete, a beneficiilor.

Aplicarea cu fermitate a noului mecanism economic presupune o preocupare constantă din partea tuturor unităților economice pentru gospodărirea cu eficiență a fondurilor de investiții, orientarea acestora spre dotări cu mașini și utilaje, obținerea unei producții maxime de la fondurile fixe existente. De asemenea, trebuie acordată o atenție deosebită eliminării imobilizărilor de fonduri de investiții, în care scop se impun măsuri pentru scurtarea duratei de execuție a noilor obiective de investiții și realizarea într-o perioadă cât mai scurtă a parametrilor tehnico-economici proiectați cu consecințe favorabile în obținerea unor sporuri de producție și acumulări.

● Realizarea exemplară a sarcinilor de export

ÎN CADRUL RĂSPUNDERILOR sporite care revin unităților economice în aplicarea noului mecanism economico-financiar, problemele legate de participarea acestora la activitatea de comerț exterior ocupă un loc aparte, în care exportul se situează pe prim plan. Aceasta derivă din faptul că practic, nu există întreprindere care direct sau indirect să nu beneficieze de importuri și în consecință trebuie să contribuie într-o proporție sporită la creșterea producției de export. Deși aceasta este o cerință importantă a noului mecanism, unele întreprinderi nu au luat toate măsurile pentru asigurarea cu contracte a producției destinate exportului, nu au acordat atenția cuvenită îmbunătățirii calității producției, obținerii unor prețuri externe superioare, nu urmăresc cursurile de revenire, aportul valutar, eficiența pe care o obțin la export. Totodată, se efectuează încă importuri neraționale, nu se iau măsuri pentru asimilarea și producerea în țară a unor produse, pentru scăderea consumului de materii prime, materiale, combustibili și energie, care să reducă importurile și deci efortul valutar.

Acordînd o importanță deosebită echilibrului balanței comerciale și de plăți, la recenta plenară largită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, secretarul general al partidului sublinia

că nu se poate importa mai mult decît exportăm, că în mod obligatoriu importurile din domeniul construcțiilor de mașini trebuie compensate cu exportul de produse din același domeniu. Aceasta impune realizarea exemplară a sarcinilor de export, problemele producției de export, ale calității, ale asigurării exportului cu un curs de revenire cât mai bun constituind probleme fundamentale ale activității economice, ale noului mecanism. În același timp, fiecare unitate economică trebuie să ia toate măsurile pentru reducerea la maximum a importurilor.

Trecerea de la 1 ianuarie 1981 la cursul comercial unic de 15 lei/\$ sau rublă atît pentru importuri cît și pentru produsele exportate, reflectarea în gestiunea unităților economice a activității de comerț exterior vor avea ca efect întărirea autogestiei economico-financiare, sporirea responsabilității în realizarea exporturilor în condițiile unei eficiențe financiar-valutare sporite. De aceea, fiecare unitate trebuie să acționeze pentru realizarea planului de export pe acest an, pentru pregătirea tuturor condițiilor ca trecerea la cursul comercial unic să fie însoțită de sporirea contribuției la activitatea de export și a eficienței acestuia.

● Echilibru financiar permanent

UN PRINCIPIU de bază al noului mecanism, al autoconducerii muncitorești și al autogestiei îl constituie acoperirea cheltuielilor din veniturii proprii și totodată participarea la constituirea fondurilor necesare dezvoltării generale a societății, ceea ce obligă la cunoașterea permanentă a cheltuielilor pentru obținerea producției, încasărilor din valorificarea acesteia și a rezultatelor financiare. În beneficiul realizat și rentabilitate se reflectă în mod sintetic rezultatele activității economice, preocuparea pentru realizarea producției nete și fizice, reducerea costurilor, ridicarea calității producției. În aceste condiții, realizarea beneficiului planificat, asigurarea echilibrului financiar, a capacității de plată constituie sarcini de mare răspundere ale fiecărei unități economice.

Autogestiuina economico-financiară înseamnă, înainte de toate, desfășurarea unei activități rentabile, astfel că este nejustificată economic acordarea de subvenții de la buget sau înregistrarea de pierderi, fenomen negativ, criticat în repetate rânduri de conducerea de partid. Înlăturarea acestei situații anormale, cu totul necorespunzătoare unei economii dinamice, moderne cum este aceea a țării noastre, impune ca toate unitățile economice să ia măsuri hotărîte pentru reducerea costurilor de producție, pentru perfecționarea tehnologiilor de fabricație, mai buna organizare a producției și a muncii, pentru ridicarea calității producției.

Unele unități nu au acordat importanța cuvenită problemei beneficiului, a rentabilității, deși prin mecanismul economico-financiar s-a introdus constituirea, de fiecare întreprindere, din beneficiile realizate, a fondurilor de dezvoltare și participare a oamenilor muncii la beneficii. Unitățile care nu și-au realizat producția — au depășit costurile planificate, au obținut beneficii mai mici. Consecințele unei astfel de situații sînt multiple: nu pot fi efectuate vărsămintele față de buget, fondurile proprii nu se pot constitui la nivelul planificat, se apelează la credite cu dobînzii majorate, se plătesc importante penalități pentru neexecutarea contractelor, apare blocajul în lanț datorită lipsei de disponibil pentru efectuarea plăților către furnizori etc. Aceste consecințe afectează atît unitatea în ansamblu, cît și pe fiecare om al muncii, fondul de participare la beneficii constituindu-se în raport de rezultatele obținute. Se impune deci ca realizarea beneficiilor să devină o preocupare de prim ordin a tuturor colectivelor de oameni ai muncii, să crească răspunderea pentru modul de îndeplinire a indicatorilor financiari.

Aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, care îmbină în mod armonios interesele generale cu cele ale fiecărei unități economice, ale colectivelor de oameni ai muncii, creează condiții pentru mai buna realizare a producției nete și fizice, a livrărilor la intern și export, a beneficiilor și a rentabilității, pentru îndeplinirea obligațiilor față de bugetul de stat și constituirea fondurilor proprii ale întreprinderii, pentru asigurarea echilibrului bugetar și întărirea finanțelor întreprinderii, dă posibilitatea creșterii fondului de participare la beneficii și sporirii părții care revine fiecărui om al muncii din beneficiile realizate.

G. NICOLESCU
Ministerul Finanțelor

PUNCTE DE VEDERE

CONTRIBUȚIA CERCETĂRII LA PROMOVAREA PROGRESULUI TEHNICO-ȘTIINȚIFIC

Un sistem de calculare a eficienței cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic

IN POLITICA de promovare a științei și progresului tehnic, partidul pornește de la considerentul că știința constituie factorul primordial al progresului contemporan, că societatea socialistă multilateral dezvoltată și comunismul nu pot fi edificate decât pe baza celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii. Tocmai în acest sens, măsurile pentru integrarea activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea a progresului tehnic în procesul creșterii economice, care apare tot mai pregnant ca o creștere de tip intensiv, constituie obiectul unui program-direktivă pentru perioada 1981—1990 și a direcțiilor de dezvoltare până în anul 2000. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „activitatea de cercetare și proiectare trebuie să aibă drept obiectiv creșterea contribuției acesteia la dezvoltarea societății, la creșterea venitului național, a avuției naționale, la creșterea bunăstării întregului popor”.

Să urmărim în acest cadru, câteva elemente asupra modalității de apreciere a eficienței economice a activității de cercetare științifică (CS), dezvoltare tehnologică (DT) și introducerea a progresului tehnic (IPT).

Calculul economic, ca instrument de așezare pe baze științifice a politicii de priorități în orice domeniu al activităților economico-sociale, a pătruns și pătrunde tot mai adânc în preocupările factorilor de decizie, fiind impus de necesitatea gospodăririi cât mai raționale a resurselor (umane, materiale și financiare), care au un caracter limitat.

Cum considerăm că ar trebui să se prezinte o asemenea metodologie în domeniul abordat?

Așa cum este cunoscut, orice activitate care se realizează în scopul satisfacerii unei nevoi sociale este pe de o parte consumatoare de resurse, iar, pe de altă parte, generatoare de efecte. Or, societatea, structurile ei decizionale sînt profund interesate ca resursele intrate în circuitul economic — pe care le dividem în: a) resurse avansate și b) resurse consumate — să conducă la efecte maxime din punctul de vedere al economiei naționale. Totodată, activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică trebuie să privească și gospodărirea rațională a resurselor neintrate în circuitul economic (resursele naturale). Deci, **criteriul eficienței economice are — și trebuie să aibă — rolul decisiv în orientarea activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea a progresului tehnic, în dimensionarea eforturilor pe care le face sau trebuie să le facă societatea, precum și a efectelor obținabile prin utilizarea fondurilor alocate.**

Calculul economic se înscrie, astfel, ca indispensabil în fundamentarea oricărei decizii de antrenare a resurselor umane, materiale și financiare în activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, în activitatea de orientare prioritară a resurselor spre domeniile de mare însemnătate în condițiile revoluției tehnico-științifice, în fundamentarea evaluării contribuției științei la creșterea venitului național, a avuției naționale și bunăstării întregului popor. În acest cadru, în elaborarea metodologiei de determinare și prognoză a eficienței economice a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice am urmărit recomandarea unor metode și tehnici unitare.

S-a mai avut în vedere realizarea citorva funcții esențiale prin care metodologia elaborată să se constituie ca un instrument indispensabil deciziilor în domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și progresului tehnic. Între acestea, amintim că metodologia propusă permite evaluarea eforturilor și efectelor economice în vederea determinării în mod unitar a eficienței activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică desfășurată în toate ramurile economiei naționale; deopotrivă ea furnizează organelor de conducere criteriile de bază necesare selectării obiectivelor și stabilirii necesităților de cooperare tehnico-științifică în raport cu cerințele valorificării superioare a resurselor în activitatea de prognoză și planificare. Metodologia amintită furnizează factorilor de decizie, la scară micro și macroeconomică, criteriile pentru adoptarea celei mai judicioase strategii privind alocarea fondurilor pentru ramura știință și pentru fixarea priorităților în alocarea fondurilor pe ramuri, domenii și obiective de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea a progresului tehnic; ea oferă organelor de decizie criterii fundamentate pentru cointeresarea unităților de cercetare și a cercetătorilor. În sfârșit, permite determinarea contribuției activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea a progresului tehnic la creșterea venitului național și la dezvoltarea economico-socială a țării.

CA SUPT al acestei metodologii se înscriu o serie de principii sau coordonate de bază. Astfel, una dintre ideile esențiale avute în vedere în desfășurarea construcției metodologice urmărește asigurarea gospodăririi raționale atât a resurselor intrate în circuitul economic, cât și a celor neintrate în acest circuit (resursele naturale sau potențiale). Pe această idee au fost construite categorii speciale — indicatori

— care să pună în evidență efortul și efectele respective.

Pentru resursele consumate a fost ales ca indicator principal — în calculul efectelor economice — **venitul net**. Pe această bază se poate realiza determinarea contribuției activității de CS, DT și IPT la creșterea venitului național. Pentru resursele avansate și naturale considerăm că nu se poate pune problema unei influențe directe asupra venitului net, ci numai a unei influențe indirecte sau potențiale. Comparabilitatea și însumarea efectelor ridică problema echivalării efectelor de natura economiei de resurse avansate sau naturale cu cele de natura economiei de resurse consumate. Această problemă credem că se poate soluționa prin aplicarea coeficientului normat de eficiență (0,15 în țara noastră) asupra economiei de resurse avansate sau naturale, transformându-le în acest fel în venit net. Cu alte cuvinte, avem în vedere că utilizarea acestor resurse va produce ca efect un venit net echivalent cu rata medie a eficienței pe economie.

Determinarea eficienței economice a activității de CS, DT și IPT trebuie realizată într-o viziune **sistemică**, luîndu-se în considerare implicațiile acestei activități asupra tuturor unităților care beneficiază de rezultatele cercetării. Se impune deci abordarea eforturilor și efectelor economice ce se manifestă atât la unitatea de cercetare, cât și la beneficiarii direcți și indirecti ai rezultatelor cercetării (producători și utilizatori de tehnică nouă). În privința obiectivelor de introducere a progresului tehnic este necesar să se aibă în vedere posibilitatea realizării lor din mai multe surse și anume: a) ca rezultat al unuia sau mai multor obiective de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică realizate în unitățile de cercetare din ramura respectivă sau din alte ramuri ale economiei naționale sau în unitățile proprii; b) ca rezultat al importului de tehnologii, documentații, mijloace de muncă etc.

Urmărindu-se principiul unității de scop este necesar ca aprecierea eficienței economice a obiectivelor de CS, DT și IPT să se facă prin compararea situației create ca urmare a aplicării rezultatelor cercetării cu situația existentă anterior. Numai în aceste condiții va fi posibilă departajarea și evidențierea efectelor economice ale aplicării rezultatelor CS și DT de efectele economice datorate influenței altor factori care contribuie la obținerea rezultatelor economice totale într-o unitate economică.

Pentru a fixa locul efectelor economice și raporturile de condiționare cu alte genuri de efecte avem în vedere elaborarea unei **grupări unitare a tu-**

turor categoriilor de efecte astfel: informaționale (științifice), tehnice, sociale, ecologice și economice. Ca prag final de verificare a tuturor celorlalte categorii apar efectele economice și, în legătură cu acestea, se naște atît problema unei grupări cuprinzătoare a efectelor economice (în care să se regăsească toate celelalte categorii de efecte), cît și a modului de convertire a efectelor extraeconomice în efecte economice. Convertirea efectelor extraeconomice (tehnice, sociale, ecologice) în efecte economice a fost concepută avînd în vedere raporturi de condiționare specifice pe un termen mai scurt sau mai lung, eficiența economică figurînd ca funcție obiectiv (scop). În tehnica convertirii trebuie ținut seama și de faptul că nu toate efectele extraeconomice sînt sesizabile ca efecte economice prin intermediul prețului, întrucît această categorie economică poate să nu se modifice odată cu anumite schimbări calitative ale produselor activității de C+D, datorită unor considerente de politică economică, care au prioritate. În asemenea situații se pot utiliza tehnici adecvate bazate pe analiza valorii pentru a pune în evidență **efectele economice nereflectate în preț**.

Calculul economic folosit în determinarea și prognozarea eficienței economice a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice trebuie să aibă în vedere tipologia activităților social-economice. În acest sens pentru sectorul primar se consideră util calculul marginal (costul sporului de venit național); pentru sectorul secundar: analiza cost-beneficiu-punctul critic; pentru sectorul terțiar: sesizarea și comensurarea efectelor indirecte, a efectelor sociale, comparativ cu costurile.

În scopul asigurării unui criteriu de apreciere a eficienței economice a activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică apare necesară **elaborarea de normative de eficiență pe ramuri și domenii care să reflecte atît tendințele pe plan mondial, cît și posibilitățile proprii ale economiei naționale**; în legătură cu aceasta credem că se impune elaborarea de durate de viață normată a produselor și tehnologiilor pe ramuri și domenii. Considerăm, de asemenea, necesară **includerea în calculele de prognoza a factorului timp**, utilă pentru echivalarea la o anumită dată a efectelor și eforturilor; coeficienții de actualizare s-ar putea calcula ținînd cont de coeficientul normat de eficiență (0,15). De asemenea, credem că este necesară în calcule **admiterea unui coeficient de risc**.

În analiza efectelor economice în prognozele de cercetare și creștere se impun avute în vedere particularitățile calculului economic în acest domeniu, respectiv efectele indirecte care se manifestă pe perioade lungi de timp (spre deosebire de calculele pe termene scurte). Calculul economic trebuie să includă, ca date de intrare, baza de materii prime și condițiile tehnologice necesare realizării și aplicării rezultatelor activității în cauză, asigurarea cadrelor necesare, aria de aplicare a rezultatelor cercetării științifice și dezvoltării tehnologice.

PORNIND de la concepția generală a metodologiei și pentru a realiza o ordonare riguroasă a calculului s-a socotit oportună o structurare unitară a efectelor și eforturilor implicate

în determinarea și prognozarea eficienței economice a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice. Structura unitară a efectelor economice se prezintă astfel:

A. Efecte de bază (spor de venit net) din care: a) Efecte directe (ca urmare a economiei de resurse consumate), unde se includ: spor de beneficiu; spor de prelevări pentru societate din valoarea producției nete — în cazul în care se operează cu un preț care nu include acest element; spor de impozit pe circulația mărfurilor; b) Efecte indirecte (ca urmare a economiei de resurse avansate sau naturale), unde se cuprind: economia de fonduri de producție (fixe și circulante); economia de valută; economii nereflectate în preț; economii de resurse naturale (prin măsuri de combatere a poluării mediului ambiant); economii ca urmare a măsurilor de ocrotire a sănătății populației.

B. Efecte complementare, care se referă la spor fizic de producție; spor valoric de producție globală, din care: datorită creșterii productivității muncii; spor de producție netă, din care: datorită creșterii productivității muncii; reducerea costurilor de producție, din care: datorită creșterii productivității muncii, prin diminuarea costurilor materiale, prin diminuarea costurilor cu energia; aportul valutar, din care: încasări valutare și economii valutare.

C. Efecte care nu se reflectă în venitul net, unde s-ar include sporul de venituri bănești indirecte la populație (stabilite prin tehnicile analizei valorii).

Pentru eforturi, gruparea adoptată este: a) cheltuieli de investiții și b) cheltuieli curente (privind mijloace circulante). Această grupare se adîncește pe cele trei verigi — unitate de cercetare, unitate producătoare de tehnică nouă și unitate utilizatoare de tehnică nouă — în funcție de natura specifică a eforturilor (cheltuielilor).

Eficiența economică a activității de CS și DT exprimată în cifre absolute prezintă avantajele economice obținute ca urmare a aplicării în producție a obiectivelor de CS și DT sau a realizării obiectivelor de IPT, în raport cu mijloacele alocate pentru desfășurarea acestor activități. În cifre relative, eficiența economică se exprimă sub formă de raport sau coeficienți.

Indicatorii eficienței economice se obțin ca raport între diferitele categorii de efecte economice rezultate și eforturile economice necesare desfășurării activităților de CS și DT sau IPT. Ca indicatori de bază ai eficienței economice am avut în vedere coeficientul eficienței economice globale; coeficientul aportului direct la creșterea venitului național; coeficientul eficienței economice determinat pe baza aportului de beneficiu; durata de recuperare a eforturilor totale de CS, DT sau IPT. Între indicatorii complementari menționăm: coeficientul sporului producției globale; coeficientul sporului producției nete; coeficientul reducerii costurilor de producție; coeficientul eficienței valutare.

În utilizarea diferiților indicatori de eficiență este necesar să se țină seama de selectarea obiectivelor, determinarea aportului la creșterea venitului național, alocarea fondurilor, cointeressarea materială. De pildă, la selectarea obiectivelor intră în calcul toate categoriile

de efecte, pe cînd la determinarea aportului la creșterea venitului național pe perioade scurte de timp, intră în calcul numai efectele directe. Problema selectării și utilizării diferiților indicatori de eficiență se impune și din punct de vedere al corelării scopului cu momentele determinării eficienței economice a activității de CS, DT și IPT. Astfel, selectarea obiectivelor de CS, DT și IPT are loc cu ocazia elaborării prognozelor și a fundamentării înscrierii în plan a obiectivelor, pe cînd cointeressarea materială este condiționată de aplicarea rezultatelor activității de CS, DT și IPT.

Metodele de prognoza utilizate pentru toate elementele calculului de eficiență au fost grupate în trei categorii (în funcție de natura lor): a) explorative, b) normative și c) intuitive. Metodologia de prognozare trebuie să pornească de la stabilirea direcțiilor de cercetare, a necesarului de produse noi, scheme constructive și principii tehnologice noi, de la evoluția parametrilor tehnici, indicatorii activității economice etc. În acest cadru considerăm necesară extinderea metodelor normative în prognoza avînd în vedere specificul economiei socialiste și posibilitățile largi pe care le oferă sistemul socialist în prefixarea obiectivelor dezvoltării.

În cadrul premiselor de realizare a modelului agregat al eficienței economice a cercetării științifice și dezvoltării economice am avut în vedere:

a) gruparea ramurilor și domeniilor științei și dezvoltării tehnologice în concordantă cu clasificarea ramurilor economiei naționale pentru a sesiza legăturile de intercondiționare; b) operarea la nivel de ramură sau domeniu al științei cu modele sectoriale care sintetizează efectele și eforturile pe obiective de cercetare și dezvoltare; c) stabilirea indicatorilor care poziționează cercetarea și dezvoltarea tehnologică în ramurile economico-sociale corespondente; d) corelarea indicatorilor parțiali de eficiență pe ramuri și domenii ale științei și tehnologiei cu indicatorii sintetici la scara științei și tehnologiei ca sistem.

În final, ca model global de prognoza a eficienței economice a CS și DT la nivelul de ansamblu al economiei naționale a fost adoptat următorul:

$$K_{st} = \frac{VN^{st}}{C_T}$$

Modelul arătat rezultă prin agregarea modelelor sectoriale, agregare făcută printr-un sistem de ecuații de trecere (avînd în vedere teoria sistemelor mari). Metodologia elaborată o înscriem ca o propunere în direcția asigurării unor instrumente utile în conducerea activității complexe de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic în economia României socialiste.

Alexandru GHEORGHIU

K_{st} — coeficientul eficienței economice a activității de C + D, care reflectă sporul de venit național obținut ca urmare a activității de C + D și a aplicării rezultatelor cercetării, ce revin pe o unitate de efort (pe un leu cheltuieli de C + D și aplicare a rezultatelor cercetării la scara economiei naționale);
 VN^{st} — sporul de venit național ce se obține pe seama contribuției activității de C + D;
 C_T — cheltuieli totale în sfera activității de C + D pentru desfășurarea activității la nivelul prognozat.

Analiza factorială în fundamentarea măsurilor de creștere a productivității

DETERMINAREA REZERVEI DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A FOLOSIRII FORȚEI DE MUNCĂ ÎN ÎNTREPRINDERI

PRINTRE PROBLEMELE de deosebită actualitate ale economiei noastre, subliniate de către secretarul general al partidului la Ședința plenară lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 13 iunie a.c., pe un loc de seamă se situează și necesitatea unor măsuri mai hotărâte în direcția realizării prevederilor referitoare la creșterea productivității muncii. „Este necesar — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu cu acest prilej — să înțelegem că buna organizare a muncii și productivitatea muncii sînt factori hotărîtori pentru desfășurarea în bune condiții a activității noastre.”

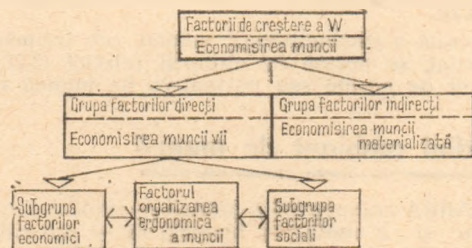
În aprecierea rezervelor existente în acest sens și în determinarea căilor de acțiune, este necesar ca organele de conducere colectivă ale unităților industriale să pornească de la o analiză factorială a folosirii muncitorilor la nivelul locurilor de muncă, al secțiilor și al întreprinderii.

Nivelul productivității muncii este rezultatul acțiunii concomitente a unui complex de factori — fenomene, procese de natură tehnico-economică și psiho-socială care măresc capacitatea forței de muncă de a crea, în aceeași unitate de timp, o cantitate sporită de bunuri materiale. Aceștia se grupează în: factori direcți de creștere a productivității muncii (vizînd munca vie) și factori indirecți (vizînd munca materializată).

Organizarea ergonomică a muncii se încadrează în grupa factorilor direcți, legați de dezvoltarea forței de muncă.

Complexitatea organizării științifice a muncii impune adîncirea gradului de detaliere; ajungem astfel la următorii factori parțiali de influență: 1) diviziunea și cooperarea în muncă; 2) organizarea rațională a locului de muncă; 3) elaborarea și aplicarea de norme de muncă științifice; 4) mediul ambiant al muncii; 5) utilizarea deplină și productivă a timpului de lucru.

Urmărind aspectele cantitative ale influenței fiecărui factor parțial, am încercat să le cuantificăm, pentru a scoate în evidență aportul lor asupra dinamicii reale a productivității muncii. Relațiile de calcul pot fi utilizate — în condițiile metodologice în vigoare — la fundamentarea pe factori de influență a planului de creștere a productivității muncii în unitățile industriale. Reprezentarea grafică a influenței organizării muncii asupra creșterii productivității este redată în schema de mai jos:

Nr	Factori parțiali	Sporul W %	Nr	Factori parțiali de ordinul II	Sporul W %
1	Diviziunea și cooperarea în muncă	ΔW_1	1.1	Diviziunea în muncă	ΔW (div.)
			1.2	Cooperarea în muncă	ΔW (coop.)
2	Organizarea rațională a locului de muncă	ΔW_2	2.1	Organizarea ergonomică a locului de muncă	ΔW (erg. l.m.)
			2.2	Polideservirea	ΔW (polides.)
3	Elaborarea și aplicarea de norme de muncă științifice	ΔW_3	3.1	Realizarea indicelui indepl. Nm	ΔW (indepl. n.)
			3.2	Revizuirea normelor și normative	ΔW (reviz. n.)
4	Mediul ambiant în muncă	ΔW_4	4.1	Ambianța fizică a muncii	ΔW (med. f.)
5	Utilizarea deplină și productivă a timpului de lucru	ΔW_5	5.1	Utilizarea deplină a Tl	ΔW (Tl)
			5.2	Utilizarea productivă a Tl	ΔW (Tl, scđimă)

1. Diviziunea și cooperarea în muncă

DEOARECE organizarea științifică a muncii presupune repartizarea judicioasă a potențialului uman pe activități și relații optime de cooperare între executanți, delimităm următorii factori parțiali de ordinul II (vezi relațiile de calcul din tabelul din pag. 16).

1.1. **Diviziunea în muncă.** Sporul relativ de productivitate se poate determina folosind relația (1.1.), unde: $t_{a.ni}$ reprezintă timp consumat pentru activități nespecifice locului de muncă, ce limitează productivitatea (depășiri la timpul de servcie a locului de muncă — T_{DL} , la timpul de pregătire și încheiere — T_{pi} față de normative și efectuarea de munci cu caracter neproductiv — T_{mn}).

Datele necesare se pot obține prin fotografierea ale timpului de lucru, observări instantanee, analiza concordanței dintre calificarea muncitorului și lucrarea executată. Concordanța influențează depășirile (la T_{DL} și T_{pi}) dacă lucrările executate sînt de categorii superioare categoriei de încadrare a lucrătorului, sau apariția de consumuri neproductive (T_{mn} de natura rebuturilor, remanierilor).

Aceeași sursă de date se utilizează și pentru calculul influenței procentuale a factorului:

1.2. **Cooperarea în muncă,** folosind relația (1.2), unde t_{pi} reprezintă timp pierdut la locul de muncă din cauza aprovizionării neritnice (așteptări ale executantului, independente de acesta), iar i — numărul de locuri de muncă analizate.

Calculule se pot extinde la nivel de secție sau la nivel de întreprindere, prin ponderare. În primul caz se înmulțește influența procentuală determinată cu raportul dintre numărul muncitorilor investigați și numărul muncitorilor din secție ($N_{m.i./N_{m.s.}}$), iar în situația a doua, influența procentuală se ponderează cu raportul dintre numărul muncitorilor investigați și numărul muncitorilor din întreprindere ($N_{m.i./N_{m.t.}}$).

2. Organizarea rațională a locului de muncă

2.1. **Organizarea ergonomică a locului de muncă** se realizează efectuînd cele șase etape ale studiului metodelor¹⁾, iar determinarea consumului de timp de muncă necesită și parcurgerea celor două etape specifice măsurării muncii. Se realizează astfel un studiu complet al muncii.

În prima fază se determină economia de timp de muncă (E_{tm}) prin organizarea ergonomică, ca diferență între timpul de muncă pe produs după aplicarea studiului (t_{ml}) și timpul de muncă pe produs dinainte de efectuarea studiului (t_{mo}) — conform formulei (2.1.1.). Economia de timp de muncă în procente ($E_{tm}\%$) se calculează după formula (2.1.2.). Creșterea procentuală a productivității muncii se obține utilizînd formula (2.1.3.)²⁾.

Calculule se pot extinde la nivel de secție sau întreprindere, prin ponderare. Influența procentuală determinată în modul arătat se înmulțește cu raportul dintre numărul locurilor de muncă de același tip (i) la care s-a făcut organizarea ergonomică și numărul total de locuri de muncă din secție sau întreprindere ($L_{m.i./L_{m.s.}}$; $L_{m.i./L_{m.t.}}$). Influența factorului parțial analizat asupra creșterii productivității muncii, avînd în vedere locurile de muncă de tip diferit organizate ergonomic, se determină cu relația (2.1), unde i reprezintă tipul de loc de muncă.

2.2. **Poliservirea.** În secțiile sau sectoarele cu procese de producție mecanizate sau automatizate se impune introducerea sau extinderea lucrului la mai multe mașini (poliservirea), formă avansată de organizare a muncii. Pentru aceasta

Factori parțiali de ordinul II	Relația de calcul	Calculul auxiliar
1.1. Diviziunea în muncă	$\Delta W(\text{div}) = \frac{E \cdot t_m - E_m \cdot t_m}{100 - \sum P_i} \cdot 100$ (1.1)	ponderare cu Nm_i / Nm_s sau Nm_i / Nm_t
1.2. Cooperarea în muncă	$\Delta W(\text{coop}) = \frac{E_m \cdot t_m - E_m \cdot t_m}{100 - \sum P_i} \cdot 100$ (1.2)	idem
2.1. Organizarea ergonomică a locurilor de muncă	$\Delta W(\text{erg. l.m.}) = \sum \Delta W_i$ (2.1)	$E/tm = tm_1 - tm_0$ (2.1.1)
		$E/tm_0 = \frac{E_m - E_m}{tm_0} \cdot 100$ (2.1.2)
		$\Delta W_i = \frac{E_m - E_m}{100 - E/tm_0} \cdot 100$ - ponderare (2.1.3)
		$t_m = t_{mec} - t_{oc} \cdot m$ (2.1.4)
2.2. Polideservirea	$\Delta W(\text{polides}) = \sum \Delta W_i$ (2.2)	$q = \frac{E_{mec}}{E_{oc} \cdot m} \cdot 2,3 \cdot n$ (2.2.1) $\Delta W_i = \frac{E_m - E_m}{100 - E/tm_0} \cdot 100$ ponderare: $L_i/L_s; P_i/P_s$ (2.2.3)
3.1. Realizarea indicelui de îndeplinire a normei de către muncitori	$\Delta W(\text{ind. n.}) = \frac{N_m - N_m}{100} \cdot 100$ (3.1)	- ponderare $N_m \cdot a / Nm \cdot s$ sau $Nm \cdot a / Nm \cdot t$
3.2. Revizuirea normelor și normativelor de muncă	$\Delta W(\text{reviz. n.}) = \sum \Delta W_i$ (3.2)	$E_m = N_m - N_m - 500$ (3.2.1) $\Delta W_i = \frac{100 - E_m(\%)}{100 - E_m(\%)}$ - ponderare: $N_m \cdot a / Nm \cdot s$ sau $Nm \cdot a / Nm \cdot t$ (3.2.2)
4.1. Ambianța fizică a muncii	$\Delta W(\text{amb. f.}) = \frac{1 - K \cdot n \cdot d \cdot P}{K_{med} \cdot f} \cdot 100$ (4.1)	$K_{med} \cdot f = \frac{\sum f_i}{n}$ (4.1.1)
		ponderare: $Nm \cdot s / Nm \cdot t$ (4.1.2)
5.1. Utilizarea depinsă a T_1	$\Delta W(T_1) = \frac{Ku \cdot T_1 - T_1}{Ku \cdot T_1} \cdot 100$ (5.1)	$Ku \cdot T_1 - 1 = \frac{T_{med}}{T_{md}}$ ponderare: $Nm \cdot s / Nm \cdot t$ (5.1.1)
5.2. Utilizarea productivă a T_2	$\Delta W(T_2) = \frac{\sum t_{inut} i}{100 - \sum t_{inut} i} \cdot 100$ (5.2)	- ponderare: $Nm \cdot s / Nm \cdot t$

este necesar ca timpul mecanic de funcționare a mașinii (t_{mec}) să fie mai mare față de timpul de ocupare a muncitorului la o mașină ($t_{oc} \cdot m$), deci să avem întrerupere condiționată de tehnologie (t_{to}). Durata acestei întreruperi se determină prin diferență, potrivit relației (2.2.1). Felul poliservirii se obține cu relația (2.2.2). Creșterea productivității muncii pentru un anumit tip (fel) de poliservire se determină conform relației (2.2.3)¹⁾, unde: $p(t_{to})$ reprezintă ponderea în timpul mecanic a lui t_{to} , luat ca mărime întregă în funcție de felul poliservirii (2, 3, ..., n utilaje).

Calcululele extinse la nivel de secție sau întreprindere au ca element de ponderare raportul dintre locurile de muncă la care s-a introdus tipul respectiv de poliservire și numărul total de locuri de muncă din secție sau întreprindere ($L_i/L_s; Li/Lt$), dacă procesele de producție sînt omogene — sau producția valorică, pentru procese eterogene ($P_i/P_s; Pi/Pt$). Influența factorului parțial analizat asupra creșterii productivității muncii, avînd în vedere tipurile de poliservire introduse sau extinse, se determină cu relația (2.2), unde i reprezintă tipul de poliservire (2, 3, ..., n mașini deservite simultan de un executant).

3. Elaborarea și aplicarea de norme de muncă științifice

ȘI ÎN CAZUL acesta putem distinge doi factori parțiali de influență de gradul doi. Datele necesare calculului se obțin din situațiile statistice privind îndeplinirea normelor de muncă și din prevederile din domeniul normării muncii, cuprinse în planul unic de măsuri al unității.

3.1. Realizarea indicelui de îndeplinire a normelor de muncă de către toți muncitorii. Productivitatea muncii vii (sau pe lucrător) se determină prin raportarea timpului necesar (normat) de muncă la consumul efectiv de timp de muncă, deci prin raportul T_n/T_e ²⁾. Acest raport reprezintă, de fapt, indicele de îndeplinire a normei de timp, forma principală de exprimare a normei de muncă.

Admițînd deci o relație directă între productivitatea muncii și indicele de îndeplinire a normelor de muncă, sporul rela-

tiv de productivitate — obținut prin aducerea muncitorilor care nu își realizează norma la un indice de realizare de 100^0_0 — se determină folosind relația (3.1), unde: P_1 reprezintă ponderea (0_0) a muncitorilor cu realizări de normă sub 70^0_0 , P_2 — ponderea (0_0) a muncitorilor cu realizări de normă între 70^0_0 și 100^0_0 , P_3 — ponderea (0_0) a muncitorilor cu realizări de normă de 100^0_0 și peste; **130** — creșterea medie a indicelui de realizare a normelor la grupa P_1 pentru a ajunge la nivelul de 100^0_0 de îndeplinire a normelor de muncă, **110** — idem pentru grupa P_2 , **100** — menținerea nivelului de realizare a normelor de muncă la grupa P_3 .

Desigur, $P_1 + P_2 + P_3 = 100$, iar distribuția muncitorilor după indicii de realizare a normelor este considerată ca o distribuție normală.

Pentru analiza acestui factor parțial este indicat să se cerceteze analitic și concordanța dintre categoria de calificare a executanților și categoriile lucrărilor. Considerăm normale, pe lângă egalitatea între categorii, și diferențele de o categorie, indiferent de sens. Pentru evaluarea corectă a aportului acestui factor este necesar să eliminăm din calcule situațiile de neconcordanță de două sau mai multe categorii. O calificare a executantului superioară cu 2—3 categorii față de lucrare înseamnă, pe lângă o folosire nejudicioasă a muncii vii calificate, și o sursă de depășire exagerată a normelor de muncă, fără a avea totuși o bază reală pentru revizuirea acestora, iar o calificare inferioară cu 2—3 categorii față de categoria lucrării se poate transforma într-o sursă nejustificată de nerealizare a normelor și de diminuare a calității produselor obținute (aspect analizat și în paragraful 1.1).

Extinderea calcululelor la nivel de secție sau întreprindere are în vedere, ca element de ponderare, raportul dintre numărul muncitorilor care lucrează pe bază de norme de timp sau producție (acord) și totalul muncitorilor ($N \cdot m \cdot a / N \cdot m \cdot s$; $N \cdot m \cdot a / N \cdot m \cdot t$).

3.2. Revizuirea normelor și normativelor de muncă. Deoarece norma de muncă exprimă timpul acordat pentru executarea unei lucrări sau operații în condiții tehnico-organizatorice precizate ale locului de muncă, atunci cînd se modifică aceste condiții — sub acțiunea tehnicii, organizării, calificării etc. — ea trebuie revizuită. Reexaminarea normelor locale se face la nivelul întreprinderii, pe bază de plan anual. Normele unificate și normativele de muncă se revizuiesc la intervale de timp mai mari, de către organul ce le-a elaborat. Stabilirea influenței pe care revizuirea normelor și normativelor de muncă o are asupra creșterii procentuale a productivității muncii se poate face pe baza economiei de timp de muncă (vezi paragraful 2.1), folosind relația (3.2.1), unde NT_1 și NT_0 reprezintă norma de timp pe produs revizuită, respectiv în vigoare. Creșterea productivității muncii se calculează potrivit relației (3.2.2), unde i reprezintă tipul de normă revizuită.

Pentru generalizarea influenței la nivel de secție sau întreprindere, se ia ca element de ponderare raportul dintre numărul muncitorilor care lucrează cu norme noi și totalul muncitorilor ($N \cdot m \cdot n / N \cdot m \cdot s$; $N \cdot m \cdot n / N \cdot m \cdot t$). Dacă revizuirea normelor de muncă are loc odată cu organizarea ergonomică a locului de muncă și deci se îmbunătățește metoda de muncă, se va evita dublarea calcululelor (și cf. paragrafului 2.1, și cf. paragrafului 3.2).

Creșterea totală a productivității muncii, sub influența acestui factor parțial, se obține cu ajutorul relației (3.2), unde i reprezintă tipul de norme sau normative de muncă revizuite.

4. Mediul ambiant de muncă

ORGANIZAREA ergonomică a muncii — urmînd adaptarea muncii la om și a omului la meseria sa — are cîmpul de investigație în ambianța muncii, sub cele două forme ale sale: ambianța fizică și ambianța psiho-socială. Deoarece factorii parțiali ai ambianței psiho-sociale sînt mai greu de cuantificat³⁾ și (cel puțin în parte) au fost luați în considerare prin relația productivitate-îndeplinirea normelor de muncă (vezi paragraful 3.1), ne oprim la factorii parțiali ai ambianței fizice a muncii.

Datele necesare pentru efectuarea calcululelor se obțin din normativele de tehnica securității muncii valabile în unitate, din măsurători efectuate de organele Inspecției sanitare de stat, din investigațiile compartimentului de organizare al întreprinderii.

Factorii mediului fizic ambiant — avînd în vedere legătura mai directă, caracterul lor de compensare și complementaritate — sînt cuprinși în trei grupe: zgomote, vibrații; microclimat (temperatură, umiditate, puritatea aerului); iluminatul, coloritul industrial.

1) C. Hidoș, P. Isac : Studiul muncii, vol. II. Ed. tehnică, București, 1971, p. 10—12.
2) P. Vagu, A. Manolescu : Organizarea științifică a muncii, Ed. politică, București, 1978, p. 296.
3) E. Kerekes, D. Purdea : Fundamentarea științifică a planurilor de creștere a productivității muncii, Revista economică, nr. 34, 1978.
4) V. Cornescu : Productivitatea muncii și factorul uman, Ed. politică, București, 1977, p. 89.

În prima etapă se calculează coeficienții parțiali ai mediului fizic ambiant (**K med. f**) pe cele trei grupe de factori, cu relația (4.1.1), unde: **L_i** reprezintă numărul locurilor de muncă din secție la care s-a analizat factorul de mediu fizic **i**; **N_{ej}** — nivelul efectiv al factorului de mediu **i** având aceeași mărime la locurile de muncă **j**; **N_{nj}** — nivelul normal al aceluiasi factor de mediu (după normativele în vigoare): total **L_j = L_s** — numărul locurilor de muncă din secție. Dacă **N_{ej}** este mai mare decât **N_{nj}**, raportul se inversează.

Prin agregarea celor trei coeficienți parțiali, cu ajutorul coeficienților de importanță stabiliți de specialiști în domeniu se obține coeficientul mediului fizic ambiant (**K med. f**). Relația de calcul este (4(1.2), unde **I_i** reprezintă un coeficient de importanță corespunzător factorului parțial de mediu fizic **i**.

Creșterea relativă a productivității muncii, sub influența mediului fizic ambiant, se determină cu relația (4.1.).

Se admite, deci, o relație directă între sporul de productivitate și îmbunătățirea factorilor ambianței fizice a muncii. Eventual, se pot introduce coeficienți de corecție subunitari.

Stabilirea influenței la nivel de de întreprindere se obține prin ponderare, folosind raportul dintre muncitorii secției și totalul muncitorilor, ori producția (**N m.s/N m.t** sau **Ps/Pt**).

5. Utilizarea deplină și productivă a timpului de lucru

FOLOSIREA cât mai rațională a timpului de lucru de către personalul muncitor constituie o rezervă de mare importanță pentru sporirea productivității. Se pot distinge următorii doi factori parțiali de ordinul II:

5.1. Utilizarea deplină a timpului de lucru. Datele necesare se obțin din balanțele statistice ale utilizării timpului de lucru pe întreprindere și secții. Ele reflectă prezența zilnică la muncă a personalului. Sînt analizate concediile de boală, cele fără plată, învoirile, absențele nemotivate, stagnările de zile întregi.

În prima etapă, pornind de la datele din balanță, se determină coeficientul utilizării timpului de lucru (**K_u. TL**), conform relației (5.1.1.), unde: **T_{nef}** reprezintă timpul nefolosit, exprimat în om-ore, în funcție de cauze; **T_{md}** — timpul maxim disponibil, în om-ore. Sporul relativ al productivității muncii,

determinat de influența unui factor parțial, se determină cu relația (5.1), unde 0, 1 reprezintă perioada (bază, plan).

5.2. Utilizarea productivă a timpului de lucru. Se cercetează modul concret în care este folosit timpul de lucru în cadrul schimbului, utilizînd tehnicile de studiu și observare (fotografierea timpului de lucru, fotocronometrarea, observările instanțane).

Deoarece unele consumuri nejustificate de timp de muncă au fost analizate anterior (vezi paragrafele 1.1 și 1.2), pentru a nu avea înregistrări repetate se vor lua în calcul numai timpurile de întreruperi în muncă dependente de executant și depășirile la timpul de odihnă sau la timpul întreruperilor condiționate de tehnologie și organizare, față de normative.

Relația de calcul pentru influența procentuală asupra creșterii productivității muncii este (5.2), unde **t_{inut}** reprezintă timp inutil, consumat la locul de muncă **i**. El cuprinde întreruperile în muncă dependente de executant și depășirile față de valori admise prin normative la întreruperile reglementate.

Pentru a determina influența factorului parțial asupra creșterii productivității muncii la nivelul secției sau întreprinderii, se folosește pentru ponderare raportul dintre numărul muncitorilor analizați și numărul muncitorilor din secție sau întreprindere (**N m.i/N m.s**; **N m.i/N m.t**).

DETERMINAREA factorilor parțiali și cuantificarea aportului lor la dinamica productivității muncii se bazează pe economia de timp de muncă. Stabilirea influențelor sub formă procentuală permite însumarea contribuției factorilor parțiali. Luînd în calcul și elementele de ponderare prezentate, se poate determina influența asupra creșterii productivității muncii, pînă la nivelul întreprinderii. Sursa informațională necesară pentru fiecare factor parțial se bazează pe tehnici de lucru și documente cunoscute nu numai de specialiștii în organizarea muncii.

Alegerea căilor și identificarea rezervelor de creștere a productivității muncii specifice factorului neinvestițional de influență, care este organizarea științifică a muncii, vor contribui la realizarea sarcinii stabilite de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ședința din 14 iunie a.c., de a se asigura corelarea strictă a normelor cu dotarea tehnică superioară și îmbunătățirea organizării producției în întreprinderi, de a se reduce personalul auxiliar și neproductiv, de a se promova mai larg în toate sectoarele munca pe bază de norme și în acord global.

Eugen KERESKES
Dumitru PURDEA
Cluj-Napoca

Pentru utilizarea mai rațională a personalului și a mașinilor

Redimensionarea schimburilor

TRUSTUL de construcții Cluj a realizat cu 7 luni mai devreme întregul număr de apartamente fizice programat pe actualul cincinal, contribuind la îmbunătățirea condițiilor de locuit a zeci de mii de cetățeni din municipiul Cluj-Napoca și din alte localități ale județului. Un factor important al scurtării duratelor de execuție l-a constituit creșterea gradului de industrializare a construcțiilor, prin realizarea — în baza de producție industrială și ateliere centralizate, amplasate în centrele de greutate ale lucrărilor — a unui volum sporit de prefabricate din beton, timplărie, confecții metalice, armături geamuri tăiate la dimensiuni etc., precum și prin extracția agregatelor din balastiere locale, amenajate pe cursuri de apă în apropierea șantierelor.

În organizarea activității de produc-

ție industrială au fost introduse, în etape succesive, măsuri de **raționalizare complexă a utilizării personalului și a instalațiilor și mașinilor**. Astfel, pe baza analizei corelate a capacității și a necesarului șantierelor, rezultat din graficele de execuție, repartizarea pe schimburi a efectivelor de muncitori s-a modificat, în sensul unei **încărcări mai complete și uniforme a primelor două schimburi**, rămîbind pentru schimbul III doar unele lucrări strict necesare și doar în perioadele în care acestea sînt cerute. Ponderele schimbului III în totalul muncitorilor s-a redus la 11,4% în 1979, față de 18% în anul precedent și se acționează pentru diminuarea sa în continuare. Pentru aceasta s-a reanalizat graficul de livrări, conform contractelor, s-a reorganizat în consecință fluxul de aprovizionare, au fost redistribuite unele mașini și utilaje,

s-au redus operațiile neproductive și s-a dimensionat în mod corespunzător forța de muncă, organizată în echipe și brigăzi puternice, s-au inițiat noi cursuri de policalificare.

Efectele economice sînt importante. **Productivitatea muncii a crescut cu 6,3%**; au fost create condiții mai bune pentru aplicarea acordului global, pentru îndrumarea și controlul activității, pentru întreținerea utilajelor; **s-a redus consumul de combustibil și energie**, prin eliminarea mersului utilajelor în gol, a iluminatului și încălzirii spațiilor de producție în timpul nopții. Nu sînt neglijabile nici efectele sociale, nu numai în ce privește sporirea cîștigului muncitorilor, ci și rezolvarea mai bună a transportului acestora (mai cu seamă al navetiștilor), posibilitatea unei folosiri mai judicioase a timpului liber.

Această experiență confirmă o dată mai mult justetea indicației date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfățuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 29—30 mai a.c., privind organizarea mai bună a schimburilor prin asigurarea, în primul rînd, a două schimburi complete de lucru.

Gheorghe LĂZANU
Cluj-Napoca

Dinamica dezvoltării și calitatea vieții în socialism (IV)

DIMENSIUNI ȘI TENDINȚE ALE CALITĂȚII VIEȚII ÎN ROMÂNIA

ÎN PRIMELE trei părți ale studiului *) au fost analizate esența și conținutul complex al conceptului de calitate a vieții în socialism, evidențiindu-se interdependențele organice dintre nivelul și calitatea tuturor condițiilor vieții sociale, gradul de satisfacere a nevoilor (trebuințelor) membrilor societății și trăsăturile calitative esențiale ale existenței, dezvoltării și perfecționării personalității individuale și colectivităților umane. Totodată, în cadrul studiului au fost analizate dimensiunile și tendințele calității vieții în România privind: calitatea mediului social-politic, evoluția demografică, asigurarea condițiilor de muncă; pregătirea și perfecționarea forței de muncă, nivelul și evoluția veniturilor populației, nivelul și structura consumului de bunuri și servicii, condițiile de locuit.

În acest număr sînt analizate principalele aspecte ale calității vieții reflectate în procesele de instruire și educație, de ridicare continuă a nivelului de cultură al maselor, de protejare a mediului și de asigurare a sănătății populației.

7. Instruirea și educația continuă; ridicarea nivelului de cultură al întregii populații

PRIN CONȚINUTUL și dimensiunile lor aceste procese determină și reflectă atât progresul social-economic cît și dezvoltarea multilaterală a personalității umane. De aceea, așa cum sublinia secretarul general al partidului — tovarășul Nicolae Ceaușescu, „Partidul nostru pune în centrul atenției făurirea omului nou, folosirea deplină a tuturor mijloacelor de care dispune societatea pentru ridicarea continuă a nivelului general de cultură — profesional, politic, științific — al maselor largi populare, pentru înarmarea temeinică a constructorilor socialismului cu cele mai avansate cuceriri ale geniului uman, cu cunoașterea legilor obiective ale dezvoltării sociale“¹⁾.

Sistemul complex al instruirii, educației și ridicării nivelului de cultură al întregii populații din țara noastră prezintă caracteristici cu semnificații multiple.

a. Pe prim plan se impune a fi menționat **caracterul accesibil, de masă și gratuit, al instruirii și educației** tuturor membrilor societății prin sistemul de învățămînt. Din acest punct de vedere o retrospectivă asupra evoluției gradului de cuprindere a populației în diferite forme de învățămînt evidențiază modificări deosebit de importante.

După cum se observă (tabelul nr. 1), mai mult de o pătrime din populația țării este cuprinsă într-una din formele de învățămînt. Se remarcă, totodată, creșterile considerabile la toate categoriile de învățămînt, comparativ cu anul 1938/1939.

b. O trăsătură fundamentală a învățămîntului din țara noastră o reprezintă **caracterul formativ și creșterea efectului util al fiecărei trepte de instruire**. Astfel, reflectîndu-se cerințele

reale ale procesului de pregătire a tineretului, învățămîntul preșcolar a fost integrat în sistemul complex de instruire și educație continuă, pe baza unor programe de activități specifice vârstei copiilor — care să asigure dezvoltarea pe baze științifice a aptitudinilor fizice și intelectuale ale acestora.

Pentru ridicarea calitativă a gradului de pregătire a întregii populații școlare, **învățămîntul obligatoriu s-a extins de la 8 la 10 ani, prin generalizarea primei trepte a învățămîntului liceal** (cu durată de 2 ani) și, totodată, s-au stabilit forme complexe de instruire care asigură pregătirea elevilor atât pentru activități productive, cît și pentru continuarea studiilor pe treptele următoare ale învățămîntului. Pornindu-se de la cerințele actuale și de perspectivă ale forței de muncă, învățămîntul liceal a devenit **principala formă de pregătire a muncitorilor calificați**, în 1980 cca 89 la sută din totalul absolvenților clasei a VIII-a fiind cuprinși în licee industriale, de chimie și agro-industriale. Fiecare din tipurile de licee are ca obiectiv principal pregătirea generală științifică și tehnică a elevilor, astfel încît, după absolvire aceștia să poată desfășura o activitate concretă, cu prioritate în producția materială, și să continue studiile în învățămîntul superior. Pentru asigurarea forței de muncă cu pregătire superioară s-a dezvoltat îndeosebi învățămîntul superior tehnic, prin creșterea numărului de instituții de profil, înființarea unor secții politehnice în mari unități industriale și, evident, creșterea numărului de studenți.

c. Caracteristic pentru întregul sistem de pregătire a tinerelor generații este **integrarea instruirii cu producția și cercetarea științifică**. Dimensiunile, formele și conținutul acestui proces deși sînt diferite pentru fiecare treaptă de învățămînt, au obiective comune, dintre care menționăm:

— perfecționarea continuă a procesului instructiv-educativ pe baza celor mai noi realizări ale științei și tehnicii precum și ale practicii sociale;

— cultivarea, formarea și dezvoltarea dragostei față de munca utilă și, îndeosebi, a îndemînărilor și deprinderilor tehnico-productive;

— dezvoltarea gîndirii, a capacității de investigare a elevilor și studenților precum și pregătirea acestora pentru aplicarea în practică a celor învățate;

Tabelul nr. 1

	ANII ȘCOLARI	
	1938—1939	1979—1980
Populația țării	15 601 000 *)	22 100 000 *)
Populația școlară	1 781 290	6 038 000
Pondere a populației școlare în totalul populației, în %	11,4	26,9
Copii în învățămînt preșcolar	90 787	920 000
Elevi în învățămîntul primar și gimnazial	1 575 477	3 626 000
Elevi în învățămîntul liceal	49 287	1 104 000
Elevi în învățămîntul profesional tehnic și de maiștri	39 250	183 000
Studenți	26 489	205 000

*) Anii 1938, 1979.

Sursa: Anuarul statistic al R. S. România 1979, pag 532—533 și date M.E.I.

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate“, vol. 13 Ed. politică, 1977, pag. 63.

*) Vezi „R.E.“ nr. 22, 23, 24.

Tabelul nr. 2

	1950	1965	1978
1. Spectacole cinematografice	285	1 910	1 787
2. Reprezentații de teatru și concerte	10 845	34 075	34 514
3. Cărți și broșuri editate			
— titluri	2 921	5 692	7 562
— tiraj (mii exemplare)	60 526	69 684	97 349
4. Reviste și alte publicații periodice			
— titluri	199	432	431
— tiraj anual (mii exemplare)	49 062	140 300	212 993
5. Spectatori (mii)			
— cinematograf	52 361	204 739	187 883
— teatre și concerte	5 540	13 316	12 681
6. Abonamente (mii)			
— radio	313	2 790	3 141
— televizoare	—	501	3 409
7. Vizitatori la muzee (mii)	670	8 028	16 262

Sursa : Anuarul Statistic al R. S. România, 1979, pag. 573—588.

— participarea efectivă a tineretului școlar, în funcție de capacitățile sale, la îndeplinirea programului de dezvoltare economico-socială a țării ;

— creșterea aportului corpului didactic la cercetarea științifică, la soluționarea problemelor ridicate de practica socială și de dezvoltarea viitoare a societății.

După cum rezultă, în concepția și practica societății românești integrarea instruirii cu producția și cercetarea științifică nu înseamnă simpla lărgire a informațiilor transmise elevilor sau studenților din diferitele domenii ale științei, tehnicii sau practicii sociale. În același timp, această integrare nu presupune pregătirea îngustă, „meșteșugărească“ a forțelor de muncă, oricare ar fi specialitatea sau meseria acestora. Dimpotrivă, **integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea științifică este un proces complex care trebuie să asigure pregătirea membrilor societății pentru activități cu un profil larg, în raport cu cerințele concrete ale vieții sociale, pe fondul dezvoltării multilaterale a personalității umane, în forme și cu un conținut adecvat fiecărei trepte de învățămînt, gradat și armonios echilibrat.** Această integrare presupune, totodată, transformarea învățămîntului într-un factor de creație științifică și de producție materială efectivă, astfel încît funcțiile sale instructiv-educative să se realizeze atît pe fondul asimilării și transmiterii cunoștințelor furnizate de practica socială și cercetarea științifică națională și mondială, cît și pe baza rezultatelor concrete proprii, obținute de fiecare unitate de învățămînt.

d. Procesul de instruire și educare din țara noastră se distinge și prin caracterul său continuu și atotcuprinzător vizînd perfecționarea multilaterală a tuturor membrilor societății apti de muncă. „Lărgirea continuă a orizontului politic, profesional, tehnic și de cultură generală al tuturor oamenilor muncii constituie o condiție principală a îndeplinirii cu succes a sarcinilor ce ne stau în față, o latură esențială a învățămîntului, a întregii activități de pregătire a cadrelor“²⁾.

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv statul nostru a organizat un sistem național de perfecționare a pregătirii forței de muncă care cuprinde următoarele forme concrete :

— **reciclarea** : împropățarea și îmbogățirea sistematică a cunoștințelor profesionale, aprofundarea unui anumit domeniu al specialității de bază, însușirea noilor realizări ale științei, tehnicii, culturii din specialitatea respectivă sau din cele înrudite ;

— **policificarea** : obținerea unei calificări suplimentare pe lângă profesia de bază ;

— **recalificarea** : recalificarea forțelor de muncă în noi profiluri în cazurile cînd profesia de bază a acestora nu mai corespunde cerințelor tehnicii moderne și structurii producției sau nu mai poate fi exercitată din cauza unor modificări ale capacității de muncă la unele persoane ;

— **perfecționarea în domeniul gestiunii și conducerii** : însușirea unor metode și procedee moderne în domeniul conducerii, organizării și gestiunii producției ;

— **perfecționarea pregătirii cadrelor de conducere din economie și administrație.**

În acest sistem de perfecționare, în perioada 1976—1980 au fost cuprinși cca 8,7 milioane persoane (cca 85% din totalul populației ocupate), din care 6,7 milioane muncitori calificați, 120 mii maștri, peste 1,1 milioane tehnicieni și personal cu pregătire medie și peste 630 mii ingineri, economiști și alți specialiști cu studii superioare.

e. Pentru dezvoltarea multilaterală a omului un rol principal revine sistemului de activități cultural-artistice, care cuprinde o diversitate de forme și asigură participarea largă a maselor de oameni ai muncii la aceste activități. În anul 1978 existau în țara noastră 264 case de cultură, 7 974 cămine culturale, 21 280 biblioteci, 5 862 cinematografe, 147 teatre și instituții muzicale, 396 muzee. Principalii indicatori, care exprimă activitatea unităților de cultură și artă și creșterea continuă a participării oamenilor muncii la această activitate, sînt selectați în tabelul nr. 2.

Dimensiunile și evoluția acestor indicatori sintetizează atît lărgirea continuă a condițiilor materiale ale activității cultural-artistice cît și caracterul de masă al acestor activități. În legătură cu acest aspect se cuvine a se menționa că statul nostru, situînd ridicarea nivelului de cultură al întregii populații pe prim plan, în raport cu eficiența economică a unităților de cultură și artă, duce o politică consecventă de asigurare a accesului larg al acestora la activitățile cultural-artistice. În acest sens este elocvent faptul că nivelurile prețurilor la cărți, reviste și ziare precum și ale tarifelor la spectacolele de cinematograf, teatru sau concerte sînt printre cele mai scăzute, în comparație cu situația din alte țări. Totodată, este semnificativ și faptul că pentru dezvoltarea continuă a activității cul-

tural-artistice statul nostru alocă din buget subvenții anuale, care au evoluat de la 230 milioane lei în anul 1950 la peste un miliard în anul 1978, ceea ce reprezintă o creștere de 4,6 ori.

Corespunzător Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R., cu privire la dezvoltarea economico-socială, pînă în anul 1985 se va îndeplini generalizarea învățămîntului preșcolar, cuprinderea în învățămîntul liceal a tuturor promovărilor clasei a VIII-a, cu deosebire în liceele industriale și agroindustriale, în cadrul cărora vor studia 90% din totalul elevilor primei trepte de liceu. Va crește gradul de cuprindere în treapta a II-a de liceu la circa 70% din absolvenții treptei I. Se vor crea condiții ca pînă la sfîrșitul deceniului următor să fie generalizat învățămîntul de 12 ani, 65—70% din absolvenții treptei I urmînd să frecventeze învățămîntul de zi și 30—35% învățămîntul seral. Cheltuielile pentru instruire și educație — prin sistemul de învățămînt — vor crește cu 36% față de volumul celor din perioada 1976—1980, asigurîndu-se lărgirea bazei materiale, a laboratoarelor și atelierelor școlare și a condițiilor de viață ale elevilor și studenților.

Totodată, corespunzător cerințelor progresului tehnico-științific contemporan și conducerii și organizării științifice a producției și muncii se vor perfecționa formele și activitățile de ridicare continuă a nivelului de pregătire profesională a muncitorilor și de lărgire a orizontului cultural-științific al tuturor oamenilor muncii. În perioada 1981—1985, anual, peste 2 milioane de persoane vor participa la activitățile de reciclare, special — organizate, astfel ca, în cursul unui cincinal fiecare om al muncii să realizeze îmbogățirea cunoștințelor profesionale — pe baza noilor realizări ale științei, tehnicii și culturii de specialitate, sistematic și cu metodele cele mai moderne.

Pentru satisfacerea cerințelor sporite de ridicare a nivelului de cultură al întregii populații, cheltuielile financiare de la buget vor crește în cincinalul 1981—1985 cu 26% față de perioada 1976—1980. Se va lărgi baza materială a activităților cultural-educative de masă, se va extinde centrul de televiziune prin programe color, se va dezvolta rețeaua de radio-televiziune, va crește producția de filme, editorială și a presei.

8. Protejarea și amenajarea mediului înconjurător

CONȚINUTUL și semnificațiile acestor procese au determinat ca în țara noastră ele să reprezinte atît obiective majore ale acțiunii sociale cît și ale politicii economico-sociale. Sintetizînd necesitatea, direcțiile și importanța protejării mediului înconjurător secretarul general al partidului — tovarășul Nicolae Ceaușescu — arăta : „**Ținînd seama de ritmul înalt în care se dezvoltă industria, de introducerea tot mai accentuată în viața societății a elementelor civilizației moderne, o problemă de importanță vitală pentru națiunea noastră este protejarea mediului înconjurător. Este necesar să luăm măsuri riguroase pentru combaterea noxelor industriale, preîntîmpinarea poluării apei și aerului, protecția pădurilor, lacurilor, rîurilor, munților, a locurilor considerate monumente ale naturii. Este o datorie de onoare a partidului, a întregului nostru popor să facă totul pentru asigurarea cadrului ambiant propice ooro-**

²⁾ Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura Politică, București, 1975, pag. 95.

tirii sănătății oamenilor, pentru păstrarea nealterată a frumuseților patriei, pentru a transmite generațiilor viitoare toate darurile cu care natura a hărăzit România³⁾. Reprezentînd o problemă de interes general, statul nostru a inițiat și aplică un complex de măsuri menit să asigure protecția mediului înconjurător, la înfăptuirea căruia participă toți membrii societății. Astfel, a fost elaborat regimul juridic al protecției mediului înconjurător⁴⁾, s-a înființat un organism special — Consiliul Național pentru protecția mediului înconjurător, în județe funcționează comisii speciale pentru acest domeniu, se asigură, anual, fonduri pentru protecția mediului a căror mărime ajunge pînă la 1,5—2% din venitul național.

În același timp are loc și un proces continuu de amenajare a mediului înconjurător, care se desfășoară în mai multe direcții cum sînt: sistematizarea teritoriului și a localităților, amenajarea bazinelor hidrografice și folosirea rațională și complexă a apelor, dezvoltarea fondului de păduri, îmbunătățirea solului, etc. Prin procesul de sistematizare a teritoriului și a localităților se asigură folosirea rațională a fondului funciar, ridicarea gradului de urbanizare a țării, dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, satisfacerea crescîndă a necesităților materiale și spirituale ale populației din toate localitățile. În acest sens este semnificativ să menționăm că numai în perioada cuprinsă între recensămintele din anii 1966 și 1977 au apărut 53 de orașe noi, iar populația urbană a crescut cu 40,1%. Totodată, în mediul rural s-a realizat electrificarea localităților, s-a dezvoltat rețeaua unităților social-culturale și de servicii pentru populație (în fiecare comună există unități de învățămînt, sănătate, de cultură, magazine), s-a trecut la construcția de locuințe moderne, s-au extins și îmbunătățit căile de comunicație.

Programul-Directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985, aprobat de Congresul al XII-lea al partidului înscrie noi direcții și obiective ale protecției și ameliorării mediului înconjurător. Astfel, se va acorda o atenție deosebită lărgirii bazei tehnico-materiale pentru purificarea și valorificarea gazelor reziduale, epurarea apelor și valorificarea resurselor secundare, se vor crea noi tehnologii și instalații pentru combaterea poluării aerului și a zgomotului pentru epurarea apelor uzate încărcate cu metale grele, coloranți, pesticide și detergenți, se vor extinde instalațiile de reciclare a apelor industriale reziduale. Pe baza unor tehnologii noi, adecvate, se vor executa lucrări de prevenire și combatere a eroziunii solului, salinizării și excesului de umiditate, de menținere și ameliorare a funcțiilor pe care le are vegetația forestieră în protecția calității mediului și de rectificare a torenților care provoacă eroziuni ale solului. O atenție deosebită se va acorda îmbunătățirii mediului din localitățile urbane prin extinderea spațiilor verzi crearea de rezervații naturale, locuri de agrement și zone recreative. Totodată, se vor întreprinde lucrări pentru conservarea și ameliorarea calității ecosistemelor reprezentative din țara noastră — Delta Dunării, masivul Retezat, platoul Bucegi și altele. Prin măsurile preconizate, odată cu sporirea contribuției factorilor naturali la creșterea economică, se vor asigura menținerea echilibrului factorilor biologici necesar existenței, funcționării și dezvoltării personalității umane.

9. Starea de sănătate a populației

DATORITĂ locului și rolului hotărîtor al omului în societatea socialistă, starea de sănătate a populației exprimă o latură esențială a bunăstării generale și a dezvoltării multilaterale a personalității. De aceea, creșterea continuă a gradului de sănătate a populației este unul din obiectivele majore ale politicii Partidului Comunist Român, pentru înfăptuirea căruia statul nostru folosește mijloace și forme specifice acestui scop care se găsesc într-o strînsă interdependență cu întregul sistem al organizării și funcționării vieții sociale.

O caracteristică dominantă a progreselor obținute în starea de sănătate a populației din țara noastră o constituie creșterea rolului factorilor de ocrotire a sănătății, îmbunătățirea continuă a tuturor condițiilor de muncă și de viață pe baze științifice, astfel încît să se asigure menținerea normală a întregii capacități fizice și intelectuale a fiecărui om pe o durată de timp cît mai lungă. În acest context, o deosebită importanță prezintă dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a proceselor de muncă din toate ramurile economiei naționale care se concretizează atît în creșterea eficienței economice cît și în îmbunătățirea condițiilor de muncă. Este de menționat, totodată, că în întregul proces de proiectare, experimentare și aplicare în producție a noilor procedee tehnice și tehnologice,

respectarea normelor sanitare, conceperea unor soluții pentru prevenirea și contracararea eventualelor efecte negative asupra stării de sănătate a lucrătorilor sînt condiții obligatorii ale progresului tehnico-științific din țara noastră. În același timp, în unitățile economice și în instituții funcționează un sistem de protecția muncii, reglementat prin lege, pentru care societatea noastră asigură fondurile bănești și mijloacele materiale necesare.

Pe fondul dezvoltării economiei naționale, și în raport cu specificul condițiilor de muncă și al activităților din diferite ramuri sau sectoare ale acestora a avut loc așezarea pe baze științifice a fondului total de timp al populației. În acest sens, pentru munca în schimb de noapte durata este de 7 ore, iar pentru unele munci cu regim de lucru special, din unele ramuri, durata este de 6 ore pe zi și chiar mai redusă. De asemenea, pentru personalul care lucrează în condiții deosebite (zgomot continuu, mediu cu noxe), pentru adolescenți, femei cu copii mici și unele categorii de lucrători suferinzi durata zilei de muncă este redusă cu una sau mai multe ore. Preocuparea permanentă a Partidului Comunist Român pentru îmbunătățirea regimului muncii din țara noastră este pregnant reflectată de hotărîrile Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1977 cu privire la reducerea duratei săptămînii de lucru. Astfel, începînd cu anul 1978 s-a trecut la reducerea treptată a săptămînii de lucru de la 48 de ore la 44 de ore, diferențiat pe ramuri și în timp, urmînd ca pînă în 1985 această măsură să se generalizeze.

În cadrul fondului total de timp al populației ocupate o importanță deosebită prezintă perioada concediului de odihnă, garantată și plătită pentru toate categoriile de oameni ai muncii și din toate ramurile economiei naționale. Mărimea concediului de odihnă variază în funcție de vechimea în producție și specificul ramurilor, între 15—24 zile lucrătoare, iar pentru persoanele care lucrează în condiții deosebite se acordă în plus 3—12 zile lucrătoare. Totodată, statul asigură persoanelor bolnave concediu plătit pentru refacerea sănătății. Pentru folosirea cît mai eficientă a concediilor și refacerea forței de muncă statul finanțează dezvoltarea condițiilor materiale din domeniile turismului, sportului, odihnei și tratamentului.

O trăsătură esențială a condițiilor de ocrotire a sănătății în societatea noastră este caracterul lor profilactic, atocuprinzător și gratuit. În acest sens, pe baza unor programe speciale, se desfășoară în permanență acțiuni menite să depisteze diferițele boli în faza incipientă —, preclinică, se efectuează vaccinări preventive, controale medicale periodice obligatorii, se acordă asistență medicală specială mamei și copiilor.

Dimensiunile condițiilor asigurate de societatea noastră pentru ocrotirea sănătății populației sînt exprimate pregnant de creșterea continuă a fondurilor alocate de către stat în acest scop, de extinderea rețelei sanitare și creșterea personalului medical. Evoluția indicatorilor, care sintetizează modificările principale ale condițiilor materiale și umane din domeniul sanitar, în perioada 1950—1978, este prezentată în tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3

	1950	1965	1978
Cheltuieli de la bugetul de stat pentru sănătate (milioane lei)	644,5	4 794,6	12 358,3
Paturi de asistență medicală	69 221	144 054	203 536
Numărul medicilor	15 582	27 900	36 838
Numărul locuitorilor ce revin la un medic	1 047	682	593
Personal mediu sanitar	60 648 *)	77 819	130 261
Numărul locuitorilor ce revin la un cadru mediu sanitar	303 *)	245	168
Numărul persoanelor la odihnă și tratament în stațiuni balneoclimatice, tabere de elevi și preșcolari	202 211	629 025	1 845 212

*) — 1960

Sursa: Anuarul Statistic al R. S. România, 1979, pag. 526—527; 591—597.

Toate aceste procese au permis nu numai o îmbunătățire radicală a stării de sănătate a populației față de situația existentă pînă la declanșarea revoluției socialiste, dar și situarea

Ioan V. TOTU

(Continuare în pag. 25)

³⁾ Nicolae Ceaușescu, „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate”, vol. 7 București, Editura Politică, 1973, p. 511.

⁴⁾ Legea nr. 9 din 20 iunie 1973.

Determinarea eficienței economice

EFIČIENȚA economică constituie o problemă cardinală a dezvoltării economiei naționale. Expri-mind raportul dintre efort și efecte, eficiența constituie categoria economi-că în măsură să releve sintetic modul în care sînt utilizate resursele de care dispune societatea — materiale, uma-ne, financiare etc. — atît pentru fieca-re moment al producției cît și într-un orizont larg de timp. Sporirea susținu-tă a eficienței economice în toate sec-toarele de activitate, îndatorire civică și patriotică ce revine — după cum se arată în documentele partidului nos-tru — fiecărui om al muncii, nu poate fi abordată și soluționată corect numai dintr-o perspectivă nemijlocit practi-că, concretă. Prin implicațiile vădite atît la nivel micro cît și macroecono-mic, prin efectele sale imediate și, ade-sea, mult depărtate în timp, eficiența ridică numeroase probleme de ordin teoretic; de asemenea în planul deter-minării unui ansamblu de indicatori care să o exprime cît mai autentic, în dinamică, precum și în perspectiva decalării influenței diversilor factori de producție și sociali. Se relevă astfel, pe deplin, însemnătatea analizării conceptului de eficiență economică din cît mai multe unghiuri de vedere, îm-binarea armonioasă a opțiiei teoretice cu cea metodologică și practică, arie de preocupări careia i se subsumează și recentul volum „Determinarea efi-cienței progresului tehnico-științific și a calificării“*).

Lucrarea semnată de Petre Jica constituie un efort de a fundamenta o teorie generală a eficienței economice și de a determina, pe această bază, o serie de indicatori de exprimare a efi-cienței; indicatorii respectivi sînt concepuți să încorporeze un număr cît mai mare de factori și să redea cu acuratețe caracterul evolutiv al feno-menelor economice, dovedindu-se ast-fel utili în practica economică curen-tă. Orientarea analizelor spre deter-minarea eficienței progresului tehnic, a eficienței calificării și a eficienței perfecționării organizării — triadă careia îi corespunde, de altfel, și struc-tura cărții — se fundamentează, în optica autorului, pe însemnătatea acestor factori în procesul dezvoltării. Un alt argument îl constituie com-plexitatea intrinsecă a influenței fac-torilor amintiți asupra proceselor eco-nomice deopotrivă cu dificultățile pro-portionale pe care le implică alcătui-rea unui sistem de indicatori care să surprindă veridic eficiența alocării de resurse în aceste domenii de activitate.

Demersul analitic vădește pe par-cursul întregului volum un caracter unitar, fapt cu atît mai însemnat dacă ținem seama de diversitatea factorilor

investigați. Principalele elemente ana-lizate privesc fixarea riguroasă a con-ținutului fiecărui factor fundamental — progres tehnic, calificare, organiza-re — determinarea cheltuielilor direc-te și indirecte pentru crearea, perfec-ționarea și introducerea în producție a acestora (inclusiv a „costurilor de oportunitate“) determinarea efectelor economice directe și indirecte, în pre-zent și în perspectivă, propagate sau conexe și determinarea indicatorilor de eficiență atît la nivelul eficienței integrale cît și al celei parțiale (calcu-lele efectuate includ: sporul de pro-ductivitate, economicitatea și sporul de rentabilitate a cheltuielilor).

În structura lucrării atenția este orientată cu prioritate asupra proble-maticii eficienței progresului tehnico-științific. Sînt examinate în acest con-text noțiunile de progres tehnic și ni-vel tehnic a căror clarificare metodo-logică condiționează demersurile ana-litice ulterioare. Se impun, de aseme-nea, subliniate eforturile autorului în direcția elaborării de indicatori care să permită comensurarea cît mai exac-tă a efectelor economice ale progresu-lui tehnic, a eficienței introducerii progresului tehnic, (să amintim cu acest prilej distincția pertinentă pe care o face autorul între eficiența pe-fecționării sau a introducerii tehnicii noi — atribut al resurselor avansate, al investițiilor — și eficiența exploată-rii curente a tehnicii noi introduse, în-sușire a resurselor consumate) precum și eficiența cercetării științifice.

O altă problemă asupra căreia auto-rul se oprește pe larg o constituie de-determinarea eficienței calificării. De-mersul analitic operează din capul lo-cului distincția între învățămîntul de calificare și învățămînt în general, absolut indispensabilă pentru determi-narea cheltuielilor și, mai apoi, a efi-cienței economice. Urmărind să deta-șeze valoarea euristică a principalilor indicatori ai nivelului de calificare — categoria medie de calificare, catego-ria medie de retribuire, durata medie de școlarizare, numărul mediu de cla-se pe absolvent, etc., în volum se afirmă necesitatea conceperii unui indicator sintetic al nivelului de cali-ficare. În această optică este susținută ideea oportunității determinării în viitor a unor coeficienți de corelație sau a unor elasticități cu ajutorul cărora s-ar apropia calculele de eficiență a calificării de acelea caracteristice pro-gresului tehnic, prin includerea cali-tății forței de muncă în cadrul func-țiilor de producție.

Un element de primă însemnătate în calculul eficienței calificării forței de muncă îl constituie cheltuielile: de calificare propriu-zise (pentru absol-virea școlilor profesionale, a liceelor de specialitate, a școlilor de maiștri, a școlilor postliceale și cursurilor uni-

versitare); cheltuielile pentru forma-rea unei persoane productive („cost al formării“); cheltuielile pentru pro-ducerea și reproducerea forței de muncă; cheltuielile pentru pregătirea unui lucrător etc. Pentru evaluarea eficienței învățămîntului autorul pro-pune să se ia în calcul cheltuielile de bază cît și cele speciale, cheltuielile totale pentru învățămînt, defalcate pe cicluri, pe cursant, pe absolvent-ciclu și absolvent calificat. În acest sens considerăm de real interes determina-rea coeficienților de transformare a muncii calificate în muncă simplă, ne-calificată, pe baza cheltuielilor pe ab-solvent și a duratei învățămîntului. Urmărindu-se exprimarea cît mai fi-delă a efectelor în plan economic ale calificării forței de muncă, în volum se face distincție între efectele directe și cele indirecte, stăruindu-se, în mod justificat asupra importanței deprin-derilor și experienței de muncă, a uzu-rării morale a cunoștințelor. Efectele sînt măsurate în două planuri: cel al creșterii productivității muncii și cel al influenței calificării asupra creșterii venitului național. Acest din urmă as-pect, opinează autorul, poate fi co-mensurat prin intermediul productivi-tăților parțiale: a muncii vii, a mij-loacelor fixe și a materialelor, precum și a investițiilor.

Întreaga lucrare este subordonată unei finalități majore — aceea a pe-fecționării metodologiei de calcul a eficienței economice, obiectiv de o im-portanță deosebită pentru progresul e-conomiei naționale, pentru creșterea competitivității sale. Prin elementele noi și analizele de profunzime desfășurate pe parcursul volumului autorul contribuie atît în plan teoretic cît și practic la elaborarea unui sistem uni-tar și cît mai flexibil de indicatori ai eficienței economice. Apreciem în ace-lași timp, că în această amplă dezbate-re a problemelor de eficiență economi-că se poate dovedi utilă folosirea unor concepte și metode ale demografiei potențiale, cum ar fi piramida econo-mică a vîrstelor, determinarea produc-ției venitului național și a consumului ca funcție de vîrstă, asociată cu cali-ficarea; aplicarea pe scară mai largă a metodelor ergonomiei. Sub raport metodologic, de asemenea, aparatul analitic poate fi nuanțat prin aplicarea unor scheme de analiză factorială, for-mularea unor modele care să folosească și în prognoză, încercarea de a integra calificarea („stocul de învă-țămînt“) în funcțiile de producție, la nivel macro și microeconomic. Apre-ciind lucrarea lui Petre Jica drept un autentic eveniment științific, am dori în încheiere, să amintim și admirabi-lele condiții grafice pe care le-a asigu-rat Editura Politică.

Vladimir TREBICI

* Petre Jica, „Determinarea eficienței pro-gresului tehnico-științific și a calificării“, Edi-tura Politică, 1979.

ASA-NUMITA „Mișcare a drepturilor de proprietate”, curent în cadrul doctrinei „noilor economiști” americani își leagă existența de Ronald Coase și revista fondată de acesta în 1958: „Journal of Law and Economics”. În optica respectivă, pornind de la costul tranzacțiilor într-o economie de piață și de la elementele de drept economic, de la reactualizarea rolului analizei istorice în teoria economică sînt avansate mai multe constatări privind evoluția întreprinderii ca unitate a economiei precum și statutul proprietății private. În accepția amintită, revoluția industrială ar trebui tratată ca efect al mișcării unui „sistem de tipuri de proprietate care au evoluat de la feudalism încoace și care asigură orientarea capitalului spre activități cu rezultate economice sporite”; întreprinderea ar constitui un mijloc de substituire a pieței, cu condiția ca această substituție să se justifice prin efecte economice ca și prin modificarea comportamentului uman. Interesantă apare și încercarea de reînnoire a analizei istorice prin folosirea teoriei economice, așa cum face D. North, de exemplu, în „Les origines du monde occidentale”.

Numeroși ideologi ai acestui curent, printre care Evsey Domar, Erik Turibolon, Svetosar Pejovich și alții urmăresc să evidențieze capacitatea de control a întreprinderilor asupra deciziilor managerilor, subliniind faptul că în zilele noastre pentru mării capitaliști prezintă interes nu atât modul în care sînt exprimate în întreprinderi diversele drepturi de proprietate, ci măsura în care structurile existente asigură însușirea părții corespunzătoare din venitul firmei, în proporție similară cu contribuția la constituirea capitalului. Se

IPOSTAZE APOLOGETICE ȘI PRAGMATICE ÎN GÎNDIREA ECONOMICĂ BURGHEZĂ (II)

avansează concluzia că revitalizarea orînduirii capitaliste cere întoarcerea la proprietatea individualizată, la întreprinderea particulară de dimensiuni mai reduse, care ar favoriza maximum de eficacitate față de firma publică unde deținătorii capitalului nu sînt preocupați de soarta unității, ci de venitul încasat.

„Școala Public Choice”, avînd ca mentori pe plan ideologic pe James Buchanan și Coord-Tullock, efectuează o analiză asupra problemelor de „economie publică”, urmîrind modalitățile în care se folosesc banii statului, cit și un studiu asupra premiselor și condițiilor care determină veniturile acestuia. „Public Choice” studiază raporturile dintre instituțiile politice — în componența și dimensiunile lor — și optumul economic, în ce măsură un sistem de vot, spre exemplu, favorizează obținerea unei maxime eficacități, impactul birocratismului asupra mecanismelor alocării resurselor, interdependențele dintre siste-

mele politice și reprezentarea parlamentară; deopotrivă sînt abordate probleme ca „logica” noțiunii de stat, teoria modernă a „Contractului social”, conceptul de „Dreptate” etc.

Ca și „capitalul uman” sau „mișcarea drepturilor de proprietate”, „Public Choice” promovează aplicarea metodelor economice în domeniul opțiunilor nefinanciare. Bazîndu-se pe cercetarea economică (elaborarea modelelor econometrice), pe știința politică (studii comparat al sistemelor de vot), pe sociologie (examinarea motivărilor de comportament) și pe reflecția filozofică (analiza bazelor logice ale categoriei de „libertate”), școala „Public Choice” exprimă orientarea actuală a teoriei economice spre domenii noi. J. Buchanan arată că: „„Public Choice” nu este altceva decît un efort de formulare a unei teorii generale a economiei publice care permite să se facă, în domeniul opțiunilor colective, ceea ce s-a făcut de mult la nivelul microeconomiei piețelor”.*).

O privire de ansamblu asupra celor patru curente, relevate în articol, scoate în evidență faptul că promotorii lor observă — și nu pot nega — rădăcinile ale capitalismului, cum sînt inflația, șomajul, inegalitățile, mișcările contestatatoare etc., pe care le consideră însă cauzate de intervenția statului în economie, încercînd să escamoteze rolul instituțiilor politice și mai ales al naturii relațiilor sociale. Drept urmare, soluțiile oferite pentru depășirea actualiei stări de lucruri sînt, în concepția lor, de noi „tehnologii politice” și nu de modifierea orînduirii, așa cum cer legile obiective ale progresului societății. În acest cadru, ca obiectiv esențial al acestei mișcări din gîndirea economică, se demar-

FIȘE

Cercetarea interdisciplinară

● Abordarea interdisciplinară constituie o notă originală și definitorie a cercetării științifice contemporane, deopotrivă în științele naturii și în științele sociale. Această tendință reflectă însăși logica realității studiate, în sine complexă și dinamică, care nu poate fi înțeleasă și explicată decît ca un ansamblu ce depășește în implicații și profunzime analiza sectorială proprie unei discipline sau alteia. Acestui domeniu deosebit de complex al științei îi este consacrat cel de al XVIII-lea volum al seriei „Materialismul dialectic și științele moderne” — INTERDISCIPLINARITATEA ÎN ȘTIINȚA CONTEMPORANĂ (coordonatori acad. Ștefan Milcu și dr. Virgil Stancovici) apărut recent la Editura Politică. Un număr de studii înmănușiate în lucrare abordează problemele teoretice-metodologice ce jalonează demersul interdisciplinar în știința contemporană: opinii asupra genezei științelor multi și interdisciplinare, interdisciplinaritate și integrali-

tate în cercetarea științifică; premise și modalități ale interdisciplinarității etc. Altele privesc unele aspecte particulare ce izvorăsc din specificul domeniilor de investigație — interdisciplinaritatea managementului, științele istorice în perspectivă interdisciplinară, interdisciplinaritatea în proiectare ș.a.

Complexul economiei naționale

● Complexul unic al economiei naționale constituie o formație economică extrem de vastă și de complexă — scrie G. Sazontov, în articolul O politiko-ekonomiceskih aspektah edinogo narodnohozeajstvennogo kompleksa strani (Cu privire la aspectele politico-economice ale complexului unic al economiei naționale), apărut în revista EKONOMICESKIE NAUKI (nr. 5/1980). El cuprinde toate fazele reproducției sociale la scara întregii țări — producția, repartiția, schimbul și consumul; toate ramurile economiei naționale, respectiv atît sfera productivă cît și cea neproductivă; toate componentele regionale ale economiei țării. Interacțiunea și orientarea către același țel a tuturor elementelor, diferite prin proporțiile și caracterul lor, ale com-

plexului economiei naționale a U.R.S.S. este asigurată — arată G.S. — pe baza dezvoltării planice a întregii economii, determinată de relațiile socialiste de producție.

În cadrul articolului, autorul examinează trei probleme-cheie din multitudinea aspectelor politico-economice ale complexului economiei naționale. Este vorba aici de evidențierea premiselor obiective, fundamentale ale formării complexului, a locului său istoric în dezvoltarea generală a economiei; de unele trăsături și particularități esențiale ale complexului; în fine, de principalele sarcini privind realizarea posibilităților vaste pe care le oferă complexul economiei naționale pentru creșterea economico-socială.

Alternative

● Jean Boissonat conseninează în numărul din 25 mai-6 iunie a.c. al revistei L'EXPANSION o amplă dezbateră a unor reputați specialiști în domeniul asupra viitorului energetic al Franței; titlul articolului: „Energie — le vrai debat”. Rezolvarea problemelor de asigurare cu energie în următoarele decenii, se subliniază în articol, nu se reduce la a substitui pur și simplu o sursă

energetică cu alta — petrolul cu cărbunele sau cu energia nucleară, de exemplu; tot mai acut se pune problema gestionării cu chibzuință a unei alte resurse devenită tot atît de rară — capitalul — pe care promovarea noilor tehnologii energetice îl solicită intens. Potrivit opiniei specialiștilor, arată J.B., ne aflăm într-o situație similară cu cea a declanșării crizei petroliere în care „toate ouăle fuseseră puse în același coș”. De această dată însă este vorba de modul în care sînt orientate investițiile. Miezul problemei constă în a determina echilibrul optim între două alternative aparent incompatibile: pe de o parte dezvoltarea centralelor nucleare-electrice — extrem de costisitoare, ridicînd anumite probleme în funcționare și, în cazul Franței, perpetuînd o dependență externă în ce privește aprovizionarea cu materie primă; pe de altă parte, orientarea resurselor financiare în direcția energiilor neconvenționale ca și spre dezvoltarea de tehnologii care să permită economisirea energiei — prin izolarea mai bună a locuințelor, prin implementarea de utilaje și tehnologii mic consumatoare de energie în industrie și consumul energetic neconvențional.

incercarea de înnoire și depășire a teoriei microeconomice neoclasice; ea se desfașoară nu atât sub incidența mecanismului de formare și stabilire a prețurilor în condițiile economiei de piață, ci în lumina opțiunilor și comportamentelor umane într-un sistem de interacțiune socială.

„Noii economiști” americani încearcă în fapt să pună de acord „realitățile vieții, respectiv demersul dedicat asigurării viabilității proprietății individualizate cu teoria economică sau, mai exact, cu modelele microeconomice, urmărind, între altele, să argumenteze încă odată, dacă mai era nevoie, necesitatea studiilor interdisciplinare pentru fundamentarea acestui tip de model. În acest cadru mișcarea de la Chicago se pare însă că orientează în principal demersul discipolilor săi spre dezvoltarea ideologiei puterii, dând o nouă dimensiune teoriilor și concepțiilor liberale; mai trebuie spus și faptul că o bună parte din autorii acestor teorii au fost în tinerețea lor simpatizanți ai tezelor socialiste, marxiste.

Folosind cele mai moderne mijloace de analiză, urmărind în planuri diferite raportul „costuri-avantaje”, autorii elaborează unul din cele mai viguroase proteste împotriva intervenției statului capitalist în economie, ironizând preocupările providențiale ale acestuia. Dar în concepția „noilor economiști” raclele societății capitaliste n-ar fi generate de „excesul de capitalism”, ci de „insuficiența de capitalism”, insuficiență automat legată de reglementările și îngrădirile juridice și politice îndreptate împotriva întreprinderii din economia americană. Concluzia dominantă a acestor economiști este că „procesul” intentat capitalismului, respectiv economiei

de piață, ar trebui închis, urmînd a fi intentat un adevărat proces statului capitalist care se face vinovat de exces de dirijism. Mai mult, ei — ca apologeți ai capitalismului, avertizează asupra „pericolului” pentru societatea respectivă pe care îl reprezintă faptul că masele populare ar putea mai ușor să-și asigure stăpînirea acestui stat care a dus la creșterea gradului de socializare și la înlăturarea proprietății individualizate, oferind astfel cîmp larg de afirmare victoriei revoluției socialiste.

Desigur, chiar în rîndul economiștilor mișcării de la Chicago întîlnim poziții contradictorii unii acuzînd caracterul prea deschis al opțiunilor liberarieneilor mai ales atunci cînd se abordează problematica statului funcțional al statului. În egală măsură se impune distincție între cei care abordează problematica de pe poziții pur economice față de cei în concepția cărora domină, în fapt, substratul de ordin ideologic. Ceea ce îi unește, însă, pe acești economiști se pare a fi speranța redescoperirii unei concepții generale noi, capabile să revitalizeze capitalismul.

Criza capitalismului monopolist de stat își pune o puternică amprentă asupra gândirii economice burgheze. Amplele crize sectoriale, șomajul, recesiunea au zdruncinat definitiv mitul „supraviețuirii” fără limite a orînduirii burgheze, mitul virtuților keynesismului. Dacă la data înfloririi acestui mit, imensa majoritate a economiștilor s-au raliat keynesismului, așa cum observă și P. A. Samuelson, zguduirile produse economiei capitaliste în ultimii ani, adîncirea contradicțiilor acestei orînduirii, au stimulat apariția unei mare număr de „dezidenți” care încearcă să reinvie teze-

le capitalismului amendat de cîteva decenii de ideea intervenției statului în economie. „Noii economiști” intensifică critica keynesismului acuzînd lipsa de mobilitate a acestei teorii față de condițiile noi care au apărut în ultimii 10-15 ani, de cînd asistăm la accentuarea crizei „societății de consum” în economia capitalistă, în țările industrializate. Criticînd intervenția statului în economie, noii economiști, printre care, Stigler, Pesner, Brozen, Peltzman — acuză acest procedeu drept vinovat de „stagnarea producției și jefuirea resurselor”.

Dincolo de fondul neștiințific al teoriei „noilor economiști”, de apologia manifestă a elaboratelor lor, nu numai „Succes” de public al tezelor respective este generat de un real curaj de a vedea și de a supune unei analize exhaustive unele stări reale din lumea capitalului de azi, infirmînd tezele răsunătoare cu privire la posibilitățile nelimitate ale doctrinei keynesiste. Cu toate limitele ideologice pe care le prezintă acest curent în ansamblu, pe grupuri scu fiecare ideolog în parte, analiza tezelor și concepțiilor promovate de acesta oferă o radiografie bine detaliată asupra stărilor de lucruri din țările capitaliste industrializate, în speță din Statele Unite ale Americii, o radiografie care pune la îndemîna marxștilor o bază documentară importantă asupra mișcării proceselor și fenomenelor contemporane.

dr. Alecu Al. FLOAREȘ
Iași

*) J. Buchanan, citat după H. Lepage, Les „nouveaux économistes américains”, Diogené, nr. 100, pag. 243.

Stabilitatea exportului și structura economiei

● Într-un studiu publicat în numărul 4/1979 al revistei WELT-WIRTSCHAFTLICHES ARCHIV — „Export Instability and Economic Structure: an East-West Comparison” — David A. Brodsky și Gary P. Sampson își propun să evidențieze posibilele legături între gradul de stabilitate a exportului și structura economică. Cercetarea a cuprins date referitoare la economiile a 26 de state europene — atât cu economie planificată central cît și cu economie de piață — urmărîte pe o perioadă de 14 ani (1960-1974). Pentru a asigura comparabilitatea datelor și a obține corelații semnificative între structura economică și stabilitatea exportului autorii au utilizat o serie mai largă de indicatori: specializarea economiilor pe realizarea de produse prelucrate, specializarea geografică, profilarea pe bunuri alimentare, profilarea pe exportul de bunuri alimentare, produsul intern brut (P.I.B.), valoarea totală a exporturilor etc.

În urma unor prelucrări statistice, afirmă autorii, se desprinde tendința potrivit căreia țările cu o structură complexă a exporturilor de bunuri prelucrate au o mai mare putere de a-și menține echilibrul față de fluctuațiilor

prețurilor la produsele de export și față de schimbarea condițiilor economice pe piețele de import. Din punct de vedere al profilării geografice, structura exporturilor vădește o evoluție contradictorie: pe de o parte o dependență strînsă față de condițiile economice dintr-un număr mic de țări, iar pe de altă parte o anumită continuitate în condițiile stabilității economiilor principalilor parteneri. D.B. și G.S. opinează, că, în general exportul de produse alimentare și materii prime a fost testat ca asociindu-se semnificativ cu o mai mare instabilitate la export.

Dezbateri științifice

● În ziua de 14 iunie a.c. la Academia de Studii Economice din București a avut loc o dezbateri consacrată modului în care se reflectă problematica noului mecanism economico-financiar în conținutul procesului de învățămînt, în lumina cuvîntărilor rostite de tovarășul Nicolae Ceausescu, secretarul general al partidului, la Constăntina de lucru de la C.C. al P.C.R. din 29 — 30 mai 1980 și la Sedința plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 13 iunie a.c.

Participanții la dezbateri — cadre didactice, specialiști din producție și cercetare — au evi-

dențiat noi modalități de acțiune vizînd perfecționarea întregului proces de învățămînt, pentru o pregătire temeinică a viitorilor specialiști în concordanță cu cerințele și exigențele noului mecanism, pentru realizarea unei noi calități în domeniul activității economice.

În cadrul dezbaterilor a fost subliniată necesitatea valorificării în condiții mai bune a potențialului științific al cadrelor didactice și studenților pentru rezolvarea problemelor ridicate de aplicarea corectă și integrată a principiilor noului mecanism economico-financiar, a intensificării sprijinului acordat unităților economice în vederea realizării indicatorilor privind producția netă, producția fizică, beneficiile, rentabilitatea etc.

De asemenea, s-a stabilit că în perioada imediat următoare conducerea Academiei împreună cu reprezentanții ministerelor, ai organelor centrale de sinteză să întreprindă acțiuni concrete în vederea traducerii în viață a indicațiilor date cu privire la înțelegerea corectă și aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar în unitățile economice și integrarea acestora cît mai organic în conținutul și metodică disciplinelor de studiu, a activităților de integrare și cer-

FIȘE

cetare ale cadrelor didactice și ale studenților.

● La sfîrșitul lunii mai, a avut loc, la Iași, dezbateri științifice cu tema „Probleme ale perfecționării metodologiei de calcul și analiză a productivității în industrie”. Organizată de Institutul central de cercetări economice — Institutul de economie industrială și Centrul teritorial de cercetări economice Iași, dezbateri a intrunit, timp de două zile, numeroși specialiști din cercetare-învățămînt și din producție.

În cele aproape 30 de comunicări prezentate în plen și pe secțiuni au fost aprofundate subiecte privitoare la creșterea accelerată a productivității muncii — bază a progresului economico-social al țării; raportul între intensitatea muncii și productivitatea acesteia în condițiile progresului tehnico-științific; maximizarea productivității muncii locale; influența unor factori ergonomici asupra creșterii productivității muncii; elemente metodologice și aspecte noi ale aplicării metodei indicilor în calculul productivității muncii.

20

LICHIDAREA SUBDEZVOLTĂRII ȘI LUPTA PENTRU INDEPENDENȚA ECONOMICĂ A TINERELOR STATE

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățământul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățământului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

MIȘCAREA de eliberare națională este una din marile forțe care acționează hotărât pentru transformări revoluționare în lumea contemporană. În esență mișcarea de eliberare națională constă în înlăturarea rămășițelor sistemului colonial al imperialismului care constituie o încălcare a drepturilor omului și normelor de conviețuire internațională. În faza actuală mișcarea de eliberare națională urmărește consolidarea independenței politice și obținerea independenței economice pentru statele care s-au format prin destrămarea imperiilor coloniale, precum și obținerea dreptului la autodeterminare, la independență, a teritoriilor și popoarelor care se mai află sub dominația colonială.

Consolidarea independenței politice și obținerea independenței economice pentru statele constituite în urma prăbușirii imperiilor coloniale presupun transformări social-economice deosebit de complexe în cadrul cărora lichidarea subdezvoltării are cea mai mare importanță.

1. Conținutul și cauzele subdezvoltării

STATELE din Africa, Asia și America Latină formate prin eliberarea de sub dominația colonială au astăzi o situație foarte diferită din punct de vedere economic și politic. Cvasitotalitatea acestora se caracterizează însă prin anumite trăsături comune care pun în evidență subdezvoltarea lor economică: a) nivelul scăzut al forțelor de producție; b) în structura economiei naționale agricultura ocupă un loc foarte important sau predominant; c) relațiile de producție bazate mai ales pe proprietatea privată reprezintă împletirea unor puternice rămășițe feudale sau prefeudale cu relații capitaliste care îmbracă raerei forma celor din țările dezvoltate; d) economia continuă să se afle în sfera exploatarea capitalului monopolist; e) nivelul de trai al celei mai mari părți a populației acestor state este scăzut, rezultatele creșterii economice fiind însușite de clasele și păturile sociale înstărite, precum și de capitalul străin.

Criteriul cel mai important pe baza căruia se apreciază că statele formate prin destrămarea sistemului colonial sînt subdezvoltate economic este nivelul scăzut al forțelor de producție. Discrepanțele între nivelul dezvoltării forțelor de producție în diferite țări se reflectă în decalajele economice. Acestea pot fi ilustrate ca diferențe între volumul produsului social, veniului național și producției sau consumului celor mai importante produse sau, ca diferențe între nivelurile pe locuitori la acești indicatori.

Astăzi există foarte mari decalaje între țările capitaliste industrializate și cele subdezvoltate economic. Venitul național pe locuitor în primul grup de țări este de cel puțin 14 ori mai mare decît în celelalte; exprimată în cifre absolute această diferență reprezintă mai mult de 3.150 de dolari. În ultimele decenii datorită diferențelor de ritm dintre cele două grupuri de țări, decalajele au marcat o ușoară tendință de micșorare, dar acest fenomen nu a fost destul de puternic pentru a împiedica adîncirea decalajelor dintre ele la principalii indicatori pe locuitor.

Un rol deosebit de important pentru agravarea acestor decalaje l-a avut slaba dezvoltare a industriei și structura inadecvată a economiei țărilor subdezvoltate economic. Domanția colonială și menținerea acestor țări în sfera exploatarea capitalului monopolist a frînat crearea și dezvoltarea unei industrii naționale în concordanță cu nevoile lor. În cea mai mare parte a acestor țări industria grea lipsește sau se află la începuturile

sale, iar agricultura este puțin diversificată și de mică productivitate.

Există decalaje economice și între tinerele state, decalaje care scot în relief în ce măsură acestea sau pe subgrupe — au rămas în urmă față de țările dezvoltate. În cadrul tinerele state se pot distinge: țări slab dezvoltate caracterizate printr-o rămînere în urmă mai accentuată cum sînt: Ciad, Ruanda, Mali, Laos, Nepal etc., și țări în curs de dezvoltare aflate mai aproape de pragul care face demarcația de țările mediu dezvoltate cum sînt Mexic, Brazilia, Argentina, Algeria etc.

Programul P.C.R. subliniază că starea de subdezvoltare este rezultatul nemijlocit al politicii imperialiste, colonialiste și neo-colonialiste, de jefuire a bogățiilor naționale, consecința relațiilor economice inechitabile. Continuarea acestei politici stă la baza perpetuării subdezvoltării și agravării ei. Referindu-se la aceasta în mesajul adresat celei de a V-a Conferințe a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare de la Manila (7 mai 1979) tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: „Constituie o gravă anomalie a realității social-politice contemporane faptul că în perioada celei mai ample revoluții tehnico-științifice, a cuceririlor științei și civilizației, ale cunoașterii umane o mare parte a omenirii trăiește în condiții de subdezvoltare, de sărăcie și foamete, că lumea continuă să fie împărțită în țări sărace și țări bogate, ca rezultat al politicii imperialiste și colonialiste de exploatare și asuprire”.¹⁾

2. Structura economică și socială a țărilor recent eliberate

STATELE care s-au format în urma prăbușirii sistemului colonial au moștenit din trecut nu numai forțe de producție, înapoiate, ci și relații de producție extrem de eterogene care-și pun amprenta asupra structurii economice și sociale a acestor state.

Principalele componente ale acestor structuri sînt:

a) proprietatea capitalului străin, burgheziei naționale și compradore întemeiată pe relații de producție capitaliste. Capitalul străin deține într-o serie de țări subdezvoltate poziții importante în industria extractivă, ușoară, în transporturi și în agricultură. De regulă acesta joacă un rol de frînă în dezvoltarea economico-socială independentă a tinerele state. Pozițiile burgheziei autohtone sînt în funcție de gradul de dezvoltare a capitalismului în aceste țări și de raporturile în care se află cu capitalul monopolist internațional. În cadrul acestora burghezia națională este cea care participă la cucerirea și consolidarea independenței economice și politice. În asemenea împrejurări, burghezia națională poate juca un rol progresist. Ea are însă un caracter dublu: pe de o parte este obiectiv interesată în desfășurarea mișcării de eliberare, iar pe de altă parte, pe măsură ce contradicțiile sociale se adîncesc, anumite grupuri ale ei înclină spre conciliere cu imperialismul sau alte forțe reacționare. Burghezia compradoră este partea cea mai reacționară a burgheziei din aceste țări care favorizează expansiunea capitalului străin, jefuirea bogățiilor țării și exploatarea populației de către imperialism.

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 18, Ed. Politică, București, 1979, p. 260—270.

Corespunzător gradului de dezvoltare a capitalismului există în țările recent eliberate forță de muncă salariată, respectiv proletari. Ponderea acestora în totalul populației este mai scăzută în Asia și Africa și mai ridicată în America Latină. Ca urmare a politicii de industrializare dusă de multe dintre țările subdezvoltate economic, proletariatul este în creștere. El reprezintă o forță care militează consecvent pentru progres.

b) Sectorul de stat aparut pe calea naționalizărilor (mai ales prin plata de despăgubiri), confiscarea unor întreprinderi aparținând fostelor administrații coloniale, absenteiștilor, cit și prin investiții făcute de stat. Relațiile de producție proprii acestui sector și natura lui socială depinde de clasa dominantă, de esența puterii politice, de rolul progresist sau nu pe care îl joacă în dezvoltarea economiei naționale. În multe din fostele colonii, sectorul de stat s-a dezvoltat mult având o importanță deosebită în lupta împotriva monopolurilor străine, pentru curățirea independenței economice.

c) Mica producție de mărfuri, constituită din mici meșteșugari și mai ales din țărănime, formează cea mai numeroasă parte a populației în majoritatea tinerelor state. În general țărănimea acestor state dispune de pământ puțin, suferă exploatarea burgheziei autohtone și capitalului străin. De aceea, ea formează o însemnată forță care acționează pentru reforme agrare și transformări democratice.

d) Proprietatea feudală are o mare însemnatate în agricultura unor țări, împletindu-se adesea cu elemente ale relațiilor capitaliste. Elementele feudale împreună cu burghezia compradoră constituie sprijinul monopolurilor internaționale în economia țărilor subdezvoltate economic.

În afară de acestea se mai întâlnesc relații tribale, patriarhale, gentilice, sub forma proprietății obiștuite satești asupra pământului, pozițiilor pe care le dețin șefii de trib, a servitutiilor care se formează pe această bază.

3. Căile înlăturării subdezvoltării

CUCERIREA independenței politice de stat constituie prima cea mai importantă pentru obținerea independenței deplină a tinerelor state. Lupta popoarelor din aceste țări continuă însă până la cucerirea independenței economice. În cursul acestei etape istorice trebuie lichidată subdezvoltarea economică și înlăturate prefaceri în viața economică, politică și socială menite să conducă la restrângerea și lichidarea influenței negative a capitalului străin în economie, crearea și dezvoltarea unei industrii naționale, creșterea sectorului de stat, transformarea structurii agrare în interesul țărânimii muncitoare, lichidarea marilor decalaje care separă tinerele state de țările dezvoltate, realizarea unui progres mai rapid al fiecărei țări.

Lichidarea cât mai grabnică a subdezvoltării constituie o problemă a întregii planete pentru că de rezolvarea ei depinde asigurarea unor condiții corespunzătoare de viață pentru 2/3 din omenire, progresul și colaborarea între toate țările.

Fără îndoială, așa cum s-a arătat și la Congresul al XII-lea al partidului, rezolvarea acestei probleme constituie în primul rând sarcina tinerelor state care suferă de pe urma subdezvoltării. Aceasta impune concentrarea tuturor forțelor umane și

mijloacelor materiale pentru progresul rapid al industriei, agriculturii și celorlalte ramuri economice, formarea cadrelor proprii pentru toate domeniile de activitate. Dezvoltarea echilibrată și în ritm înalt a întregii economii este condiția hotărâtoare pentru înlăturarea acestui scop.

De asemenea, un rol de cea mai mare însemnatate pentru lichidarea subdezvoltării îl are lărgirea colaborării internaționale bazată pe echitate, avantaj reciproc, și sprijin multilateral acordat tinerelor state. În cadrul colaborării internaționale țara noastră apreciază că este deosebit de important să se realizeze următoarele acțiuni: elaborarea unui program de dezvoltare a țărilor rămase în urmă până în anul 2000 cu prevederi corespunzătoare pentru agricultură, industrie și pregătirea cadrelor; constituirea unui fond comun de dezvoltare prin participarea țărilor industrializate, precum și prin utilizarea a jumătate din sumele care se economisesc ca urmare a reducerii cu 10—15% de către toate statele a cheltuielilor militare; stabilirea unor raporturi juste între prețurile materiilor prime și produselor industrializate; accesul larg al țărilor rămase în urmă la tehnologiile moderne și cuceririle științei; reglementarea justă a condițiilor în care își desfășoară activitatea în țările slab dezvoltate capitalul străin; întărirea unității și solidarității țărilor subdezvoltate economic.

Obținerea independenței economice presupune, de asemenea, lupta împotriva neocolonialismului. Neocolonialismul reprezintă acțiuni economice, politice, ideologice și militare întreprinse de forțele imperialiste cu scopul, direct sau indirect, de a limita independența țărilor care s-au eliberat de sub dominația colonială și continuarea exploatarea lor în forme mai vechi sau mai noi.

Țara noastră, a cărei rămânere în urmă a fost rezultatul nemijlocit al îndelungatei dominații străine și al exploatarea marilor monopoluri imperialiste, este legată de tinerele state prin aspirații comune spre progres, prin lupta pentru abolirea vechii politici de inechitate, pentru promovarea unor relații noi între state. România s-a ridicat în ultimele decenii de la situația de țară slab dezvoltată cu un venit național de circa 100 dolari pe locuitor în anul 1950 — la aceea de țară în curs de dezvoltare, având în 1975 un venit național de aproape 1 000 dolari pe locuitor. Dezvoltând economia în ritmuri dintre cele mai înalte în lume, înscriindu-se în tendințele progresului contemporan, țara noastră se găsește într-un stadiu de dezvoltare care-i va permite într-o perioadă istorică relativ scurtă, ca la sfârșitul cincinalului 1981—1985 să atingă nivelul țărilor cu o dezvoltare medie.

conf. univ. dr. Ghiță Paul TĂNASE

ÎNTREBĂRI :

1. Prin ce se caracterizează conținutul subdezvoltării ?
2. Ce este decalajul economic și care sînt principalele tendințe ale decalajelor dintre țările subdezvoltate economic și țările capitaliste avansate ?
3. Care este cauza subdezvoltării economice ?
4. Care sînt principalele forțe sociale existente în cadrul tinerelor state și prin ce se caracterizează ele ?
5. Pe ce căi trebuie să acționeze tinerele state și ce mijloace trebuie să folosească pentru a înlătura subdezvoltarea ?
6. Care este rolul efortului propriu și al industrializării în lichidarea subdezvoltării ?

DIMENSIUNI ȘI TENDINȚE ALE CALITĂȚII VIEȚII ÎN ROMÂNIA

(Urmare din pag. 20)

Țării noastre printre țările cele mai dezvoltate din punct de vedere al ocrotirii sănătății. Deosebit de expresivă pentru starea de sănătate a populației din România socialistă este și creșterea continuă a duratei medii de viață, în 1978 atîngînd 69,89 ani, față de 42,01 ani în 1932.

Corespunzător Programului—Directivă de creștere a nivelului de trai, în cincinalul 1981—1985 cheltuielile pentru sănătate vor crește cu aproape 32% față de perioada 1976—1980. Se va pune un accent deosebit pe organizarea acțiunilor profilactice, de identificare și prevenire a cauzelor care au efecte negative asupra sănătății publice precum și pentru dezvoltarea bazei materiale, prin construirea de noi spitale, dispensare urbane și rurale, stații de salvare și creșe.

Dezvoltarea sistemului de asistență și ocrotire a sănătății tuturor membrilor societății, în contextul ridicării nivelului economic al țării va fi însoțită de noi modificări calitative în starea de sănătate a întregii populații, care vor amplifica potențialul de acțiune creație, robustețe, vigurozitate al poporului român.

ANALIZA, chiar și sumară, a proceselor care definesc calitatea vieții în România socialistă demonstrează realizarea efectivă a scopului suprem al orînduirii noastre — bunăstarea întregii societății și dezvoltarea multilaterală a omului. În deceniul viitor înlăturarea obiectivelor aprobate de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român „va determina ridicarea pe o treaptă superioară a bunăstării poporului și realizarea unei noi calități a vieții, dezvoltarea generală a civilizației materiale și spirituale a societății noastre socialiste, afirmarea tot mai puternică a umanismului revoluționar în centrul căruia se află demnitatea, libertatea și fericirea omului“⁵⁾.

⁵⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., Editura politică, 1979, pag. 52—53.

35 de ani de la semnarea Cartei
Organizației Națiunilor Unite

Necesitatea creșterii rolului și contribuției O.N.U. în viața internațională

EVENIMENT ISTORIC în viața popoarelor, semnarea Cartei Organizației Națiunilor Unite a reprezentat un moment esențial pe drumul afirmării voinței de a înfăptui relații internaționale pașnice între popoare, de a promova principiile de drept și de moralitate în viața națiunilor, de a deschide perspectivele noi ale colaborării tuturor statelor în condiții de deplină egalitate. Organizația Națiunilor Unite este chemată să devină un important forum internațional având sarcina menținerii păcii și securității internaționale, adoptării unor măsuri eficiente împotriva oricăror acte de agresiune, promovării unor relații pașnice și prietenești între popoare, înfăptuirii unei cooperări internaționale multilaterale în domeniile economic, social, cultural și umanitar.

Principiile generoase ale Cartei O.N.U. au constituit și constituie, în perspectiva istoriei, un adevărat cod de comportament internațional al statelor, definind reguli internaționale de bază ale relațiilor dintre acestea, în spiritul păcii, prieteniei și colaborării și statornicind norme de conduită imperative, exprimând standardul unei noi morale internaționale, chemată să guverneze activitatea statelor în raporturile lor reciproce și în relațiile cu organizația. Principiile egalității depline în drepturi, autodeterminării, soluționării pașnice a diferendelor internaționale, abținerii de a recurge la forță sau la amenințarea cu forța, neamestecului în treburile internaționale și-au dovedit, pe parcursul timpului, importanța, impunându-se ca singurele norme pe care se puteau construi raporturi de încredere și colaborare între națiuni, în spiritul respectului reciproc, încrederii și colaborării.

În cei 35 de ani care au trecut de la semnarea Cartei, O.N.U. a jucat un important rol pozitiv pe arena mondială. Ea a asigurat un dialog permanent al tuturor statelor lumii, indiferent de sistemul lor social sau politic, a permis atenuarea unor conflicte sau preîntâmpinarea altora, a adoptat hotărâri importante de natură să faciliteze rezolvarea unor diferende soldate cu folosirea forței armate. În cadrul Organizației Națiunilor Unite au fost adoptate remarcabile documente internaționale care au întregit și accentuat concepția ce șade la baza organizației. Este suficient a menționa „Declarația cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale”, document având o profundă semnificație, care a facilitat obținerea independenței de către numeroase țări și popoare, a stimulat lupta anticolonialistă și a permis integrarea noilor națiuni cu drepturi depline în comunitatea mondială, „Declarația referitoare la principiile de drept internațional al relațiilor prietenești și cooperării dintre state”, „Definiția agresiunii”, „Declarația cu privire la întărirea securității internaționale”, „Declarația cu privire la inadmisibilitatea intervenției în afacerile interne ale statelor și protejarea independenței și suveranității lor”, „Pactele drepturilor omului”, „Declarația internațională pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială”, „Declarația cu privire la noua ordine economică internațională”, „Carta drepturilor și obligațiilor economice ale statelor”.

Acste documente, ca și numeroase altele, adoptate pe măsură ce în cadrul organizației s-au afirmat cu tot mai multă putere forțe noi, democratice, revoluționare, precum statele socialiste, tinerele țări independente, statele în curs de dezvoltare, au marcat un curs ascendent al potențialului organizației, de sporire a capacității sale de a dezbate problemele majore ale epocii într-un spirit de înaltă responsabilitate și au permis realizarea unor înțelegeri între state, concretizate în documente juridice internaționale.

Evoluțiile pozitive constatate în activitatea Organizației Națiunilor Unite și care au permis afirmarea sa ca un prestigios forum internațional, depășirea încercărilor de a transforma or-

In ziua de 26 iunie 1945, în clădirea, devenită celebră, denumită „War Memorial Opera House” din San Francisco, reprezentanții celor 50 de state participante la „Conferința Națiunilor Unite pentru Organizația Internațională” semnavă Carta Organizației Națiunilor Unite, exprimându-și dorința de a izbăvi generațiile viitoare de flagelul războiului. Ei își reafirmă credința în drepturile fundamentale ale omului, în demnitatea și valoarea persoanei umane, hotărând să creeze condițiile pentru menținerea justiției și respectul obligațiilor decurgând din tratate, pentru promovarea progresului social și pentru instaurarea unor condiții mai bune de trai, într-o mai mare libertate.

ganizația într-un instrument al „războiului rece”, pledează tot mai în direcția adaptării continue a O.N.U. la realitățile lumii contemporane.

Este neîndoielnic un fapt pozitiv, de mare notorietate, că O.N.U. joacă un rol tot mai important în abordarea problemelor internaționale, că nu există astăzi în lume un alt forum mai cuprinzător și mai reprezentativ, dar este o realitate la fel de evidentă că înfăptuirea marilor principii și scopuri enunțate prin Cartă întâmpină încă serioase dificultăți. Dacă, așa cum arăta profesorul Louis Henkin, „principala dezvoltare a dreptului internațional al epocii noastre este dreptul Cartei Națiunilor Unite, care scoate în afara legii folosirea forței în relațiile internaționale”¹⁾, este din păcate greu de contestat că forța și amenințarea cu forța continuă încă să fie practicate pe scară largă în relațiile dintre popoare.

DESI IMPORTANTE DOCUMENTE internaționale au definit și definesc cu claritate principiile de acțiune ale statelor în domeniul dezarmării, cursa înarmărilor își desfășoară mai departe spirala ei ascendentă, atingând proporții necunoscute în istorie și afectând profund desfășurarea relațiilor dintre popoare. Cu toate că au fost adoptate de către comunitatea internațională a statelor documente programatice ce definesc în mod categoric cerința edificării unei noi ordini economice și politice mondiale, acțiunile practice pentru înfăptuirea acestui obiectiv nu au reușit să întrunească adeziunea tuturor membrilor Organizației Națiunilor Unite și în primul rând a statelor puternic industrializate. Numeroase rezoluții ale O.N.U. în domeniul decolonizării continuă încă să fie nerespectate.

Structurile Organizației Națiunilor Unite și mecanismul său de funcționare reflectă prea puțin adaptarea la condițiile unei epoci în care noi și importante probleme se pun cu stringență în fața popoarelor și în care însăși compoziția organizației s-a schimbat radical²⁾. Încetarea cursei înarmărilor și adoptarea unor măsuri efective în domeniul dezarmării, cerințele lichidării stării de subdezvoltare în care se găsesc astăzi numeroase țări și popoare, problemele populației, energiei, habitatului, înfăptuirea cooperării internaționale în spații noi, precum spațiul submarin, spațiul cosmic, apărarea mediului de viață, promovarea cercuirilor științei și tehnicii în interesul tuturor popoarelor sînt numai câteva din problemele noi care se află cu prioritate pe agenda Organizației Națiunilor Unite în ultimii ani și care reclamă în mod imperios o rezolvare echitabilă în spiritul aspirațiilor tuturor națiunilor și popoarelor. Aceste probleme, ca și numeroase altele, cărora Organizația Națiunilor Unite trebuie să le facă față, pun în lumină cu deosebită evidență necesitatea întăririi organizației sub aspectul eficienței sale, al metodelor folosite, al capacității de mobilizare a popoarelor în realizarea sarcinilor actualei epoci istorice, dar și cerința adaptării structurilor, a mecanismului său la condițiile unei epoci în care deciziile se impun a fi adoptate — pentru a fi efective — cu participarea egală, pe deplin suverană a tuturor statelor și a tuturor popoarelor.

PROMOVIND O CONCEPȚIE NOUĂ cu privire la relațiile internaționale, România socialistă, președintele său, tovarășul Nicolae Ceaușescu acordă o însemnătate esențială Organizației Națiunilor Unite, rolului său în lumea contemporană, văzînd în această organizație cel mai important forum în care urmează să se concentreze forțele reprezentative ale con-

¹⁾ Louis Henkin. *How Nations Behave. Law and Foreign Policy*, second edition, published for the Council of Foreign Relations by Columbia University Press, New York, 1979, p. 135.

²⁾ Față de 51 state membre originare, organizația cuprinde în prezent 152 țări, dintre care peste 100 sînt tînere state independente, formate în procesul decolonizării.

temporaneității, în scopul soluționării problemelor ce prezintă un interes stringent pentru toate popoarele. Așa cum sublinia cu deosebită vigoare tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de al XII-lea Congres al Partidului, „Acordăm o mare importanță Organizației Națiunilor Unite, cel mai reprezentativ for mondial, chemat să asigure participarea tuturor statelor la dezbaterile și soluționarea marilor probleme contemporane. De aceea, considerăm necesar să se facă totul pentru perfecționarea activității Organizației Națiunilor Unite, pentru democratizarea sa continuă, pentru sporirea rolului și contribuției sale în viața internațională”³⁾.

Cei 15 ani de când la conducerea partidului și statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, cei mai prestigioși ani din istoria poporului nostru, au reprezentat și anii unei permanente afirmări a României în cadrul organizației internaționale. Ei au fost marcați de importante inițiative românești care au învederat nu numai atașamentul deplin al țării noastre față de obiectivele și scopurile organizației, dar și dorința fermă a României de a contribui la întărirea rolului său în lume, în pas cu cerințele democratizării vieții internaționale, ale participării neîngrădite a tuturor popoarelor la viața internațională, ale soluționării marilor probleme pe care omenirea este chemată să le rezolve în folosul și cu contribuția egală a tuturor popoarelor. Participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la sesiunea jubiliară a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite din 1970 a oferit un strălucit prilej de afirmare a poziției țării noastre față de Organizația Națiunilor Unite, a evidențierii direcțiilor majore și de importanță esențială asupra cărora organizația trebuie să se concentreze pentru a deveni într-adevăr eficientă, pentru a răspunde așteptărilor popoarelor și a aduce o contribuție reală și efectivă la soluționarea problemelor internaționale. De la înalta tribună a Organizației Națiunilor Unite, președintele României socialiste aprecia că prezintă „o importanță primordială ca toate statele să-și ia obligația de a-și întemeia relațiile dintre ele pe deplina egalitate în drepturi, pe respectarea reciprocă a independenței și suveranității naționale, pe neamestecul în treburile interne și pe avantajul reciproc. Numai apărarea și respectarea cu strictețe de către toate statele a acestor principii poate asigura o colaborare și cooperare internațională sănătoasă poate oferi deplina garanție de securitate fiecărui stat”⁴⁾.

Traducerea în viață a marilor principii pe care se întemeiază Carta Organizației Națiunilor Unite impune, în concepția României, o participare deplină a tuturor popoarelor la activitatea organizației, o prezență crescândă a statelor noi, a țărilor în curs de dezvoltare în mecanismele organizației, depășirea unor forme și structuri învechite⁵⁾, eliminarea unor prevederi ale Cartei care amintesc o epocă de mult depășită, adoptarea unui sistem ferm de garanții care să ducă la întărirea eficienței și capacității de influență pe care le are organizația în lume. În cunoscutul document prezentat la Națiunile Unite în 1975, „Poziția României cu privire la îmbunătățirea și democratizarea activității Organizației Națiunilor Unite, la întărirea rolului său în realizarea colaborării între toate statele, fără deosebire de orinduire socială, a unei lumi mai bune și mai drepte, a unei păci trainice”, document care reflectă cu pregnanță concepția pe care țara noastră, președintele său o au cu privire la rolul Organizației Națiunilor Unite în viața internațională, sint cuprinse o serie de propuneri valoroase menite să întărească rolul O.N.U. în soluționarea problemelor mondiale, să contribuie la adaptarea mecanismului său de acțiune la noile cerințe ale luptei pentru pace, destindere, colaborare, pentru o nouă ordine economică și politică mondială. Așa, de pildă prin acest document au fost propuse elaborarea și adoptarea în cadrul O.N.U. a unui cod de conduită cu caracter universal, în care să fie statuate drepturile și îndatoririle fundamentale ale statelor. A fost propusă, de asemenea, crearea unei comisii permanente a Adunării Generale O.N.U. care să îndeplinească funcții de mediere, bune oficii și conciliere, creșterea atribuțiilor și a competenței Adunării Generale, organul principal deliberativ cel mai reprezentativ al O.N.U., consacrarea producerii consensului pentru adoptarea hotărârilor în problemele esențiale ce privesc pacea și securitatea internațională, îmbunătățirea structurilor și democratizarea activității organismelor O.N.U. în concordanță cu noile realități ale epocii pe care o trăim și cu schimbarea raportului de forță în cadrul organizației.

PE parcursul anilor, România socialistă s-a manifestat cu putere ca promotoare a unor inițiative de larg răsărit internațional. După cum se cunoaște, țara noastră a promovat importante rezoluții privind afirmarea relațiilor de pace

și bună vecinătate între state aparținând unor sisteme social-politice diferite, a inițiat măsuri constructive pe linia sprijinirii eforturilor țărilor în curs de dezvoltare, a militat cu fermitate pentru înfăptuirea principiului universalității organizației, pentru afirmarea deplină a drepturilor tuturor națiunilor și popoarelor la autodeterminare, pentru educarea tinerei generații în spiritul păcii, prieteniei și respectului reciproc între popoare.

Prin inițiativa României și a altor state, a fost convocată sesiunea specială a Organizației Națiunilor Unite consacrată dezarmării, documentele adoptate de această sesiune încorporând un număr apreciabil de propuneri și idei avansate de România. Tot ca urmare a unei inițiative românești a fost elaborat Raportul privind consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor, prezentat și difuzat ca document al Adunării Generale a O.N.U. Datorită inițiativei țării noastre și a altor state a fost creat „Comitetul special pentru Carta O.N.U. și creșterea rolului Națiunilor Unite”, organism în care România a avansat numeroase propuneri și idei constructive.

Militând cu fermitate pentru o nouă ordine economică și politică mondială, pentru făurirea unor relații economice întemeiate pe deplina egalitate în drepturi, pe recunoașterea cerinței imperioase a lichidării subdezvoltării, a sprijinirii țărilor în curs de dezvoltare, România a promovat, în cadrul O.N.U. și altor organisme, un număr important de inițiative având drept scop să fundamenteze necesitatea adoptării unor măsuri concrete și efective în acest domeniu. După cum se cunoaște, la sesiunea extraordinară a Adunării Generale O.N.U. din 1975, consacrată problematicii dezvoltării și cooperării economice internaționale, România a adus contribuții esențiale la adoptarea prin consens a documentului final. Tot din inițiativa țării noastre s-a desfășurat la Viena Conferința Națiunilor Unite pentru Știință și Tehnologie, în anul 1979, și urmează să fie convocată în acest an o sesiune specială a O.N.U. consacrată noii ordini economice mondiale.

În istoricul mesaj adresat celei de a V-a Conferință a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, președintele Nicolae Ceaușescu a enunțat ideea creării unui organism special al O.N.U., format din țări în curs de dezvoltare, țări socialiste și țări capitaliste avansate, care să elaboreze programele concrete pentru lichidarea subdezvoltării și făurirea noii ordini economice mondiale.

Contribuția de valoare pe care o aduce România la afirmarea tot mai puternică a Organizației Națiunilor Unite în viața internațională, dinamismul, originalitatea poziției politice internaționale a țării noastre, care militează cu consecvență pentru relații internaționale noi, întemeiate pe principii de înaltă echitate și justiție internațională au atras stima și prețuirea unor importante personalități politice, aprecieri unor oameni de stat, a oamenilor de știință, a forurilor internaționale. După cum arăta Secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, „Rolul și participarea României în problemele internaționale sînt în mod eminent ilustrate de activitatea dinamică a prestigiosului său conducător, președintele Nicolae Ceaușescu. Întreaga lume este conștientă de contribuția sa unică la normalizarea relațiilor dintre state, la reglementarea conflictelor și disputelor internaționale prin negocieri între părțile implicate și instaurarea unui nou tip de relații între state”.

Împlinirea a 35 de ani de la semnarea Cartei Organizației Națiunilor Unite constituie un moment de evaluare a drumului parcurs de organizație în cei 35 ani, de evidențiere a importanțelor rezultate aduse pentru cauza păcii și colaborării popoarelor, dar și de configurare a direcțiilor importante în care este absolut necesar ca activitatea organizației să se concentreze cu și mai multă consecvență în viitor. Marile probleme care stau în fața întregii umanități și care solicită imperios rezolvarea, precum eliminarea stării de subdezvoltare și edificarea unei noi ordini economice și politice mondiale, înfăptuirea dezarmării și folosirea în interesul popoarelor a uriașelor valori care sînt irosite în cheltuieli militare, extinderea și diversificarea colaborării internaționale, întemeierea fermă a relațiilor dintre țări pe principii de drept și de morală internațională, fac necesar ca Organizația Națiunilor Unite să se ridice la înălțimea așteptărilor pe care popoarele și le pun în ea, să devină cu adevărat un cadru adecvat de colaborare a națiunilor lumii, care să contribuie efectiv la soluționarea problemelor majore. Este convingerea fermă a României, a președintelui său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, că Organizația Națiunilor Unite poate și trebuie să îndeplinească acest rol în lumea de astăzi și de mâine, că eforturile popoarelor trebuie să găsească în Organizația Națiunilor Unite cadrul cel mai propice pentru elaborarea unor decizii în concordanță cu interesele depline ale păcii și colaborării între toate popoarele de pe planeta noastră.

conf. dr. Victor DUCULESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu”

³⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român București, 1979, Ed. politică, p. 114.

⁴⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 5, București, 1971, Ed. politică, p. 162.

⁵⁾ Așa cum observă cunoscuții comentatori ai Cartei O.N.U., Leland M. Goodrich, Edvard Hambro și Anne Patricia Simons, „Carta, privită ca o constituție și chiar ca un tratat nu reprezintă un lucru static. Ea și organizația pe care a creat-o trebuie să fie adaptate circumstanțelor noi și în schimbare, dorințelor și așteptărilor membrilor” (Charter of the United Nations, ed. a III-a, Columbia University Press, New York, London, 1969, p. 13).

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Materiile prime între criza și recesiune

DUPĂ o creștere cvasi-generală a prețurilor în 1979, materiile prime vor înregistra în ansamblu o stagnare în anul viitor — apreciază Institutul Asociației industriilor europene de conjunctură economică (H.W.W.A.), — stag-

nare care se pare că nu va depăși vara anului 1981 cu condiția ca lumea occidentală, să nu fie zguduită de noi manifestări ale recesiunii, mai ample decât cele înregistrate în 1979. Sursa citată consideră că nu vor avea loc nici căderi sensibile ale prețurilor, așteptându-se o perioadă caracterizată printr-o mai bună coordonare a

cererii cu oferta pe piețele occidentale.

Totuși, această stagnare, va afecta, desigur, producătorii de materii prime și va face și mai dificil pentru ei achitarea facturii petroliere în continuă creștere, accentuând astfel disparități economice dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare.

Programe de dezvoltare

Algeria — priorități pentru industrializare

CEL DE-AL TREILEA PLAN CINCINAL al Algeriei (1980—1984) vizează, în principal, consolidarea structurii industriale, reorientări în domeniul energetic și creșteri calitative și în ce privește nivelul de trai.

În industrie (care participă cu 70% la formarea veniului național) investițiile sînt orientate către realizarea programelor nefinalizate în cadrul planului anterior, în condițiile unei dezvoltări mai echilibrate sub aspect regional. O atenție prioritară se va acorda sectorului petrochimic, de îngrijămintă chimice (pentru a corespunde sarcinilor de creștere intensivă a producției agricole cit și pentru livrări la export) materiale plastice (prin construirea a trei noi obiective la Skidda, Setaf și El-Asnam se speră să se acopere cererea prin posibilități interne) și sectoarelor siderurgie și metalurgie. Complexul metalurgic de la El Hadjar va ajunge în 1980 la o producție de 2 mil. t oțel iar un viitor complex ce urmează a fi construit la Macta va da 10 mil. t/an — cantitate apreciată drept suficientă pentru acoperirea necesităților interne. Vor mai fi date în funcțiune obiective industriale pentru aparate și componente pentru telecomunicații, transformatoare, instalații de iluminat, fabrici textile și de încălziminte, vopsele, detergenți etc.

Sectorul petrolifer, care asigură aproape 90% din intrările valutare ale țării (1,2 mil. barili/zi producție și 6,3 miliarde barili rezerve de petrol) se bucură în continuare de atenție, în Algeria fiind, totodată în curs de pregătire condițiile pentru trecerea la perioada postpetrolieră (la consumul actual, rezervele sînt suficiente numai pentru următorii 14 ani). Pe baza rezervelor de gaze naturale (3 000 mrd. mc) exporturile vor trebui să ajungă în 1985 la 73 mrd. mc față de 6,4 mrd. în 1978 — ceea ce va transforma Algeria în principalul exportator de gaze naturale din lume, cu efecte și în sensul redresării balanței de plăți a țării. În perioada 1979—2005, investiții de 22 mrd. dolari vor fi destinate dezvoltării producției de gaze naturale și 11 mrd. dolari pentru exploatarea petrolului.

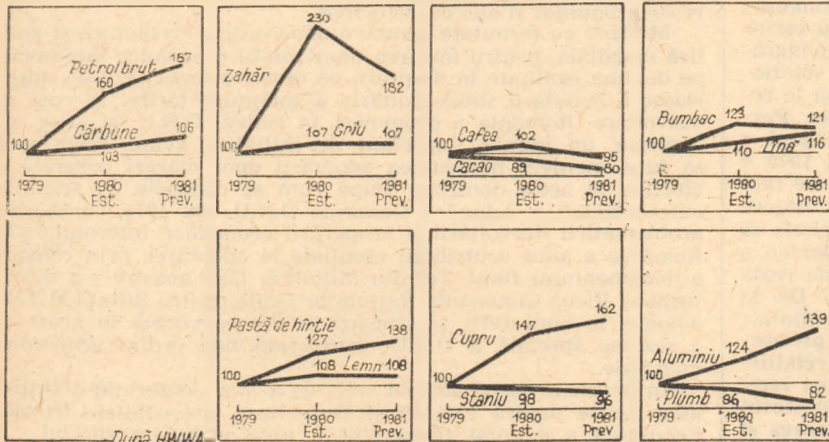
Producția agricolă (7,5 mil. ha cultivate) contribuie cu 7,1% la formarea P.N.B. fără a acoperi necesitățile interne, ceea ce determină eforturi în vederea creșterii suprafețelor cultivate și a celor irigate, în special pentru produse agroalimentare, urmărindu-se creșterea în viitorul cincinal de 5 ori a producției agricole actuale.

Planul mai prevede dezvoltări și în ce privește sistemul educațional, pregătirea profesională și construcții de locuințe, corespunzător obiectivelor industriale și din agricultură avute în vedere a fi realizate în perioada următoare.

Relațiile româno-algeriene sînt caracterizate de preocuparea pentru creșterea schimburilor reciproce de mărfuri, extinderea și diversificarea domeniilor de cooperare. În domeniul energetic, specialiștii români participă la executarea de lucrări de foraj petrolifer, recent fiind stabilite noi posibilități de cooperare în industria petrolieră, petrochimică, precum și în domeniul formării de cadre de specialitate.

Em. STANCU

CURSUL MATERIILOR PRIME (Calculat în dolari, exprimate procentual)

Cacao — producție sporită în 1980

ESTIMĂRI britanice situează la 134 mii t. surplusul de cacao pe plan mondial în sezonul 1979—1980, în condițiile unei recolte de 1 586 mii t. (față de 1 481 mii t. în sezonul trecut).

Aprecierile specialiștilor britanici nu au în vedere o sporire considerabilă a consumului de cacao iar în ce privește prețurile acestea ar pu-

tea fi influențate în mare măsură de propunerile cumpărătorilor dat fiind lipsa de valută cu care sînt confruntate în prezent — multe din țările producătoare.

În ceea ce privește principalii producători, în cazul Ghanei, producția este estimată la 295 mii t. față de 250 mii t. în sezonul anterior; sînt anticipate creșteri și în Nigeria — de la 137 mii t. la 175 mii t. O recoltă deosebit de ridicată se așteaptă în Coasta de Fildeș, respectiv 350 mii

t. (312 mii t. în 1979) în timp ce pentru Brazilia se pare că recolta va fi staționară la nivelul de 237 mii t. înregistrat cu un an în urmă.

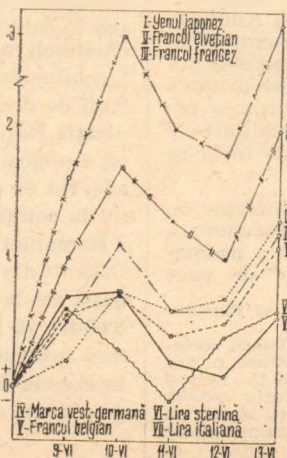
Specialiștii britanici mai au în vedere reducerea activității de prelucrare în țările dezvoltate importatoare de cacao, diminuări sensibile fiind așteptate, printre altele, în S.U.A. și Franța iar în R.F.G. — un nivel egal celui din anul trecut.

EVOLUȚII MONETARE

SEMNELE accentuării fazei recesioniste în care se află economia S.U.A. au continuat să apară și în intervalul 9—13 iunie 1980: anunțarea reducerii producției industriale în luna mai cu circa 2,1%, precum și scăderea în continuare a nivelului dobinzilor pe piața internă ca urmare a reducerii taxei oficiale a scontului de la 12% p.a. la 11% p.a. Totodată, marile bănci din S.U.A. au continuat politica de reducere a dobinzilor preferențiale „prime rate”, care a fost fixată la un nivel minim de 12% p.a. În aceste condiții, dolarul S.U.A. a înregistrat o depreciere generală față de restul valurilor occidentale.

Lira sterlină a profitat de nivelul ridicat al dobinzilor precum și de concluzia analizelor asupra scăderii sensibile în viitor a ritmului inflației în Anglia. În aceste condiții lira a terminat intervalul cu un nivel de 2,35 dolari pentru o liră, cu circa 0,6% peste cursul de referință, rămînînd totuși un recul destul de mare față de restul valurilor occidentale, în special față de francul elvețian și yenul japonez.

Francul elvețian a manifestat o tendință fermă față de majoritatea valurilor și a cotel la închidere 1,6125 franci pentru un dolar, cu aproape 2,0% peste cursul de referință de 1,6460 franci. Marca vest-germană a avut o evoluție ascendentă, terminînd intervalul la circa 1,740 mărci pentru un dolar. Francul belgian și francul francez au avut evoluții asemănătoare, terminînd intervalul la un curs de 28,08 franci belgieni și de circa 4,0785 franci francezi pentru un dolar, cu circa 1,1% și, respectiv, 1,3% peste nivelul precedent.

Lira italiană a înregistrat din nou o rămînire în urmă față de partenerii din sistemul monetar vest-european, situîndu-se la închiderea de 829,40 lire pentru un dolar cu numai 0,6% peste cursul anterior. Yenul japonez a continuat să evolueze ferm și a atins nivele maxime pentru perioada ultimelor 11 luni, respectiv o reprecieri de circa 3,1% față de dolar (la cursul de închidere de 215,40 yen).

Dobinzile la eurodepozite au înregistrat o scădere generală, mult accentuată la eurodolarii unde — la perioada de șase luni — dobinda a atins nivelul de 8,075% p.a., în timp ce la eurodepozitele vest-germane s-a situat la circa 8,9375% p.a., iar la eurofrancii elvețieni la 5,5% p.a.

Prețul aurului a cunoscut o nouă creștere la un maxim de 627,50 dolari/uncie (fixing Londra), urmat de un recul. Observatorii apreciază că nivelul prețului aurului s-a aliniat la nivelul minim de șase sute dolari/uncie, cu șanse de creștere în perioadele următoare.

Paul DUMITRASCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în săptămîna 9—13 iunie a.c. Bază: cursurile de 6 iunie 1980

Deceniul trei al dezvoltării

MOBILIZAREA RESURSELOR ȘI A EFORTURILOR PENTRU DIMINUAREA DECALAJELOR (II)

Participarea la comerțul mondial

DECALAJELE dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare își găsesc reflectarea pe plan mondial și în partea deținută de fiecare grup de state în comerțul mondial. Dacă în 1960 țările în curs de dezvoltare le reveneau 29% din exporturile mondiale și țărilor industrializate 59%, 17 ani mai târziu partea țărilor în curs de dezvoltare a rămas aproximativ constantă (28%) și acesta numai datorită creșterii exporturilor unor țări producătoare de petrol. Pentru restul țărilor în curs de dezvoltare ea s-a redus cu trei puncte. În schimb, ponderea țărilor industrializate a crescut la 63%. Datorită revoluției tehnico-științifice și a mutațiilor pe care le antrenează în diviziunea internațională a muncii curente comerțului mondial s-au deplasat spre produsele industriei prelucrătoare, în special ale construcției de mașini, chimiei și bunurilor industriale de consum. Aceasta a făcut să sporească rolul țărilor industrializate. Creșterea inegală a producției țărilor dezvoltate, accentuarea protecționismului și instabilitatea tarifelor vamale au redus, în ultimii ani tendința de creștere a comerțului mondial, afectând în special țările în curs de dezvoltare. Dacă între 1965—1973 ritmul mediu anual de creștere a volumului comerțului mondial a fost de 9%, pentru anii 1973—1977 el s-a redus la puțin peste 4%. Evoluția contradictorie și instabilitatea prețurilor de export nu sînt, în

general, în interesul țărilor în curs de dezvoltare.

Mutațiile produse în structura pe grupe de mărfuri a comerțului mondial își găsesc reflectarea și în structura sa geografică în sensul că, așa cum rezultă din datele tabelului 4, ponderea cea mai mare o dețin țările capitaliste dezvoltate, iar principalele fluxuri comerciale se desfășoară între ele. Creșterea vertiginosă a prețurilor la țitei a antrenat o ușoară sporire a ponderii țărilor în curs de dezvoltare în comerțul mondial, dar numai pentru grupul producătorilor și exportatorilor de petrol. Totodată, se constată că 72% din exporturile țărilor în curs de dezvoltare se îndreaptă către țările capitaliste dezvoltate care, în 1976 de exemplu, au cumpărat 69% din carburanți, 65% din alte produse de bază și 61% din produsele manufacturate exportate de țările în curs de dezvoltare. În asemenea condiții există o puternică dependență a lor față de țările industrializate, ceea ce contribuie la menținerea inechităților flagrante în schimb. Dificultatea situației este accentuată și de faptul că prevederile pentru anii imediat următori nu întrevăd modificări sensibile în fluxurile geografice de mărfuri.

Dependența este cu atât mai puternică cu cît multe din țările în curs de dezvoltare participă la circuitul mondial în mod unilateral, pe baza citorva produse primare. Deși față de perioadele anterioare structura exporturilor pe grupe de mărfuri a țărilor în curs de dezvoltare s-a ameliorat într-o măsură, totuși produsele primare continuă să predomine net, deținând 73% în

1976 față de 89% în 1960. După 1973 creșterea exporturilor lor de produse primare a fost depășită de cea a exporturilor de produse manufacturate. Totuși, ritmul mediu anual de creștere al exporturilor de manufacturate s-a redus de la cca. 15% în perioada 1965—1973 la cca. 11% în 1974—1977. Explicația trebuie căutată în criza economică manifestată în lumea capitalistă precum și în accentuarea fenomenelor de protecționism al țărilor industrializate. Produsele manufacturate provenind din țările în curs de dezvoltare au reprezentat pentru țările capitaliste industrializate, în 1976, numai 9,9% din importuri și 1,6% din consum.

Din datele tabelului 4 se desprinde și ponderea mică a schimburilor dintre țările în curs de dezvoltare. Extinderea acestora este o condiție importantă a progresului lor mai rapid, economic și social, deoarece le asigură o mai mare stabilitate și o perspectivă mai îndelungată în comerț. Unele dificultăți apărute în relațiile cu țările capitaliste dezvoltate pot fi depășite prin intensificarea colaborării și intrajutorării reciproc avantajoase, tendință care se impune tot mai mult în țările în curs de dezvoltare.

Situația precară a acestor țări în producție și comerț, precum și insuficiența resurselor interne pentru dezvoltare, au determinat creșterea permanentă a datoriei lor externe, care, exprimată în prețuri comparabile, a crescut mai mult decît dublu față de 1970. O analiză a surselor împrumuturilor externe arată o creștere a ponderii creditorilor particulari, de la 46% în 1970, la 60% în 1977, ceea ce a dus la înrăutățirea condițiilor de rambursare, prin creșterea ratei dobânzii și reducerea scadențelor. În consecință, aceste țări sînt nevoite să apeleze la noi împrumuturi pentru a face față serviciului datoriei externe. Pentru țările neproducătoare de petrol, înrăutățirea situației economice internaționale după 1973 a determinat creșterea mai rapidă a datoriei externe față de exporturile lor, astfel încît în 1977 serviciul datoriei externe reprezenta 11,8% din exporturile de bunuri de servicii. Prognozele existente prevăd o înrăutățire a acestei situații încît serviciul datoriei publice se va ridica în 1985 la 18,1% din exporturile țărilor în curs de dezvoltare.

În lichidarea subdezvoltării rolul hotărîtor îl au popoarele din țările respective, accentuarea solidarității și colaborării dintre ele. **„În același timp**

Tabelul nr. 4

Ponderea diferitelor grupe de țări în comerțul mondial și structura fluxurilor comerciale (%) *

Proveniența	Destinația	Țări capitaliste dezvoltate	Țări nesocialiste în curs de dezvoltare	Țări socialiste
Total mondial	1967—1972	70,5	18,7	10,4
	1973—1978	67,7	22,0	9,7
Țări capitaliste dezvoltate	1967—1972	76,4	18,9	4,1
	1973—1978	71,6	22,6	5,3
Țări nesoc. în curs de dezvoltare	1967—1972	73,9	20,0	5,2
	1973—1978	71,9	22,7	4,2
Țări socialiste	1967—1972	24,3	15,0	60,1
	1973—1978	28,4	16,3	54,7

Sursa : Banque Mondiale, Rapport annuel 1979, p. 132—133

* Cifrele reprezintă medii anuale. Diferența pînă la 100% este formată din unele exporturi speciale, aprovizionarea navelor, combustibilii de cald pentru vase etc. a căror destinație nu a putut fi determinată. Nu sînt cuprinse schimburile dintre țările socialiste din Asia.

Tabelul nr. 5 — Indicatori ai nivelului de trai pe grupe de state *

Indicatori	Cele mai sărace	Alte țări în curs de dezvoltare	Țări capitaliste industriale
P.N.B. pe locuitor în 1977 (dolari)	170	1 140	6 980
Consumul de calorii pe locuitor în 1974	2 036	2 557	3 342
Nr. de locuitori la un medic în 1976	10 300	4 470	630
Rata alfabetizării (%) din populația adultă (1975)	36	69	99
Ponderea populației școlare din pop. pertinentă (%), 1976):			
— în învăț. primar	73	92	100
— " secundar	24	36	82
— " superior	5	10	34
Gradul de urbanizare în totalul populației (%), 1975)	19	47	74
Speranța de viață în 1977	50	60	74

Sursa: Rapport sur le développement dans le monde, 1979. Banque Mondiale, Washington 1979, p. 142-143, 180-181.

*) Grupele de state sînt cele de la tabelul nr. 3

România consideră că o însemnată răspundere în sprijinirea țărilor rămase în urmă revine statelor dezvoltate, care, după cum se știe, și-au asigurat progresul și pe seama exploatării coloniale a altor popoare⁴⁾. Însă pînă acum țările dezvoltate nu și-au onorat această obligație morală. Ajutorul public pentru dezvoltare provenind din 17 țări ale O.C.D.E. *, s-a diminuat în valoare reală de la 0,35% în 1975 la 0,32% în 1978 din produsul lor național brut, ceea ce reprezintă mai puțin de jumătate din obiectivul celui de-al doilea deceniu al dezvoltării, aprobat de Adunarea Generală a O.N.U. în 1970.

Nivele de trai diametral opuse

CU TOATE că țările în curs de dezvoltare au cunoscut în ultimele două decenii unele progrese în evoluția lor economică și în principalii indicatori ai nivelului de trai totuși amploarea și profunzimea sărăciei nu au fost atenuate. Cifrele cuprinse în tabelul 5 oglindesc suficient de pregnant ideea în discuție. Ele ne scutesc de comentarii. Adăugăm totuși că o mare parte a populației din statele în curs de dezvoltare nu-și găsește utilizarea în propria țară, fiind nevoită să emigreze. Așa de exemplu, Africa de nord și Europa de sud furnizează țărilor capitaliste din Europa de vest și de nord mai mult de șase milioane de muncitori temporari, în S.U.A. lucrează ilegal mai multe milioane de imigranți proveniți din Mexic și alte țări ale Americii Latine, în unele țări exportatoare de petrol (cum ar fi Kuveitul și Arabia Saudită) lucrează în construcții peste două milioane de muncitori proveniți din țările arabe neproducătoare de petrol și din Asia de sud. Totodată, în aprecierea nivelului de trai al populației din țările în curs de dezvoltare trebuie să se țină seama de

1) Nicolae Ceaușescu — Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, București, 1979, p. 111.

2) Doc. E/1978/48 — E/ESCAP/97

3) Nicolae Ceaușescu — Opera citată, p. 112
*) Sînt țările care formează Comitetul de Ajutorare a Dezvoltării al O.C.D.E.: Anglia, Austria, Australia, Belgia, Canada, Danemarca, Elveția, Finlanda, Franța, Italia, Japonia, Norvegia, Noua Zeelandă, Olanda, R.F.G., S.U.A., Suedia.

ritmurile medii anuale ridicate ale inflației. O comparație a acestora pentru perioada 1970—1977 arată, pentru cvasitotalitatea statelor, creșteri puternice. De exemplu, cifrele corespunzătoare sînt pentru Bangladesh 3,7% și 17,4%, Birmania 2,7% și 15%, Tanzania 1,8% și 12%, Angola 3,3% și 22%, Nigeria 2,6% și 15%, Bolivia 3,5% și 24,3%, India 6,9% și 8,9%, Peru 9,9% și 18,3%, Algeria 2,3% și 13,7%, Mexic 3,5% și 16,5%.

Concluziile ultimului raport al Băncii Mondiale, desprinse pe baza analizei evoluției economiei mondiale pînă la mijlocul anului 1979, se referă în principal la faptul că: 1) progresele realizate de țările în curs de dezvoltare nu sînt suficiente pentru a reduce numărul de persoane care trăiesc în mizerie; 2) dificultățile economice ale țărilor industrializate, instabilitatea ritmurilor de schimb și climatul de incertitudine care domnește relativ la creșterea comerțului internațional și fluxurile viitoare de capital prezumează că țările în curs de dezvoltare vor avea în deceniul următor mai multe dificultăți în a-și asigura expansiunea economică, decît în ultimii 25 de ani; 3) chiar pentru a-și menține ritmurile actuale de creștere țările în curs de dezvoltare vor avea nevoie de un aport mai important de capital străin, precum și de eforturi pentru a rezista presiunilor protecționiste cît și pentru a stimula productivitatea sectorului lor agricol.

Calea de urmat

ÎN CONDIȚIILE menținerii actualei ordini economice mondiale nu este posibilă o schimbare radicală a situației țărilor în curs de dezvoltare. Prognoze ale organizațiilor internaționale, în primul rînd ale O.N.U., nu prevăd pentru deceniul 80 o îmbunătățire în acest sens. Se impune ca unică modalitate viabilă și de mare stringență pentru rezolvarea gravelor decalaje existente, pentru asigurarea nu numai a unor efecte cantitative, ci și calitative, pentru a pune cît mai deplin în valoare resursele existente și capacitatea de

creație a popoarelor, trecerea la o nouă ordine economică internațională. Un document al O.N.U., printre multe altele, recunoaște că „țările în curs de dezvoltare vor avea nevoie de o ordine mondială stabilă și echitabilă, de pace și securitate internațională pentru a putea promova, în mod eficient politici interne dinamice”⁵⁾.

Noua ordine economică internațională trebuie să promoveze principiile egalității și echității în relațiile dintre toate statele, să permită țărilor în curs de dezvoltare accesul neîngrădit la cuceririle revoluției tehnico-științifice contemporane, să favorizeze progresul lor rapid și multilateral, asigurîndu-se astfel toate condițiile pentru o evoluție echilibrată a economiei mondiale.

Atenuarea deosebirilor marcante existente în gradul de dezvoltare a diferitelor națiuni cere o perioadă foarte îndelungată de timp. De subliniat este însă faptul că, evoluția în viitor a situației economico-sociale a celei mai mari părți a populației globului, care trăiește în țările în curs de dezvoltare, depinde de opțiunile ce se fac în prezent. Ca urmare, se impune adoptarea unor măsuri urgente și eficiente care să creeze terenul favorabil unei veritabile creșteri economice în perspectivă, a tuturor economiilor naționale. Cel de-al treilea deceniu al dezvoltării trebuie să marcheze, cu adevărat, un proces de reducere a decalajelor imense ce separă țările bogate de cele sărace și, aceasta cu atît mai mult cu cît orice întîrziere poate aduce prejudicii ireparabile pentru viitorul societății omenitești.

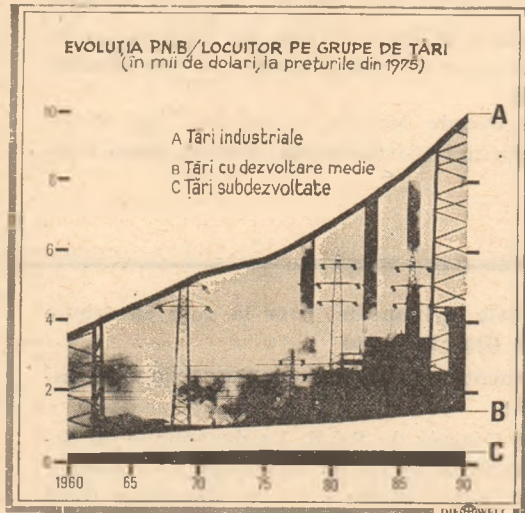
De o mare valoare științifică și practică, sînt în acest sens, tezele cuprinse în Raportul prezentat de secretarul general al partidului la Congresul al XII-lea al P.C.R. referitoare la: necesitatea întăririi unității de acțiune a țărilor în curs de dezvoltare pentru promovarea intereselor lor vitale; crearea unui organism permanent al acestora care să trateze în mod organizat și în condiții de deplină egalitate, pe baza unor platforme comune, cu țările dezvoltate; organizarea unor tratative la care să participe țările în curs de dezvoltare, țările capitaliste dezvoltate, precum și țările socialiste în scopul elaborării unui program concret de acțiune care să fie supus Adunării Generale a O.N.U. din acest an.

Contextul politic și economic actual, împlasul în care se găsește omenirea în rezolvarea gravelor discrepante generate de ordinea economică mondială impusă de imperialism, dovedesc că nu există o altă alternativă decît calea unei noi ordini economice și politice internaționale, deoarece, așa cum sublinia, cu multă limpezime și clarviziune științifică secretarul general al partidului nostru „Omenirea, popoarele nu vor putea suporta adîncirea în continuare a decalajelor, concentrarea la un pol al lumii a bogăției și la celălalt a mizeriei și sărăciei. Pacea și colaborarea nu se pot realiza fără lichidarea subdezvoltării, fără instaurarea noii ordini economice internaționale”⁶⁾.

Georgeta MACARIE
Ionel COBZARU

1980: accentuarea decalajelor

ÎN CONDIȚIILE actualei ordini economice mondiale decalajele existente

în lumea nesocialistă dintre țările bogate și cele sărace nu numai că nu se atenuază, ci tind să se agraveze pe măsura trecerii timpului. Această tendință este pregnant ilustrată de graficul alăturat, elaborat pe baza calculelor analiștilor occidentali; din el rezultă că — în timp ce în 1960 decalajul absolut în ceea ce privește produsul național brut pe locuitor realizat în țările capitaliste dezvoltate și în țările cu un nivel mediu de dezvoltare era de ordinul a trei mii de dolari, în 1990 acest decalaj ar urma să ajungă la circa 8,5 mii de dolari. Evoluția apare și mai îngrijorătoare în cazul grupului țărilor subdezvoltate al căror P.N.B./loc. ar putea să stagneze în perioada 1975—1990.

R.D.G. — orientări în investiții

DUPĂ ce, în intervalul 1960—1970, ponderea lucrărilor de construcții în valoarea totală a investițiilor realizate în economia națională a R.D. Germane a scăzut de la 45% la 40,6%, a urmat un proces invers, ajungându-se din nou la aproape 44%. Pentru frinarea acestei tendințe și asigurarea unei eficiențe înalte, au fost luate măsuri care au în vedere ca fiecare marcă investită să contribuie, în termenul cel mai scurt, la o creștere maximă a venitului național. Prin planul pe 1980, volumul investițiilor a fost plafonat la nivelul realizărilor din anul trecut (cu 21% superioare celor din 1975), iar în cadrul lui, partea alocată industriei s-a mărit cu 2,4%. Capacitatea organizațiilor de construcții se concentrează asupra terminării și punerii în funcțiune cât mai grabnice a obiectivelor la care se lucrează în continuare; o serie de obiective noi, al căror raport cost-rezultat apărea ca nesatisfăcător, au fost amânate în vederea restudierii soluțiilor sau chiar s-a renunțat la ele. Se acordă prioritate investițiilor destinate modernizării producției în întreprinderile existente, prin înzestrarea cu mașini de înaltă performanță, ceea ce prezintă și avantajul că reduce consumurile de materiale de construcții și duratele de execuție.

Progresul tehnic și economisirea energiei

DUPĂ OPINIA cercetătorilor sovietici, prin aplicarea consecventă a celor mai de seamă orientări și măsuri de introducere a progresului tehnico-ști-

ințific numai în industria constructoare de mașini din Uniunea Sovietică s-ar putea economisi, în perspectivă, 65—75 milioane t.c.c. În ceea ce privește contribuția pe care principalele măsuri o pot aduce la ridicarea eficienței utilizării combustibililor și energiei, aceasta este evaluată în tabelul de mai jos astfel:

Contribuția la realizarea economiilor scontate (în % din total)

Orientarea	Economii la		
	combustibil	energie termică	energie electrică
Introducerea tehnicii noi			34
Perfecționarea tehnologiilor	28	10	32
Automatizarea, îmbunătățirea regimurilor de prelucrare a produselor	7	31	20
Modernizarea instalațiilor în funcțiune	11	11	4
Utilizarea resurselor energetice secundare	17	18	—
Alte măsuri	4	4	10

Sursa: „Planovoie hozealstvo“, nr. 12/1979.

Franța: valorificarea energiei cursurilor mici de apă

POTENȚIALUL hidroenergetic al Franței este evaluat la 270 miliarde kWh pe an, din care numai 70 mlrd. kWh sînt utilizabile în prezent în condiții de economicitate. Pînă acum întreprinderea de stat Electricité de France a amenajat 90% din potențialul economic este exploatabil, furnizînd pe această cale aproape o treime din producția de energie electrică a țării.

Urmărindu-se reducerea importului de petrol, atenția factorilor de răspun-

dere se îndreaptă către cursurile mici de apă, a căror energie poate fi utilizată, prin atragerea unor investiții particulare, pentru acoperirea in-deosebi a unor nevoi locale. Se apreciază, de pildă, că pe 2000 de cursuri mici de apă pot funcționa grupuri cu o putere de 4000 kW, ceea ce reprezintă un potențial suplimentar de 8 mlrd. kWh pe an. Actualmente se elaborează prevederile legislative menite să stimuleze construirea de microcentrale, în condițiile protejării mediului înconjurător, industria de specialitate efectuînd concomitent studiile de proiect ale unor asemenea instalații cu o gamă a puterii instalate cuprinsă între 2000 și 4500 kW.

Îngrășăminte organice, după metode rapide

DUPĂ cum informează revista *L'Usine Nouvelle*, societatea franceză Cevennes Compost aplică un procedeu de compostare accelerată a deșeurilor agricole, care prezintă o serie de avantaje comparativ cu metodele tradiționale. Deșeurile vegetale sînt măcinate și stivuite pe grile de aerisire, iar apoi „însămîntate“ cu culturi speciale de bacterii (fixate pe suporturi de ceramică).

Pe această cale operațiunea de compostare se reduce de la 18 luni cit durează în mod obișnuit, la 33 de zile, consumul de apă scade la jumătate, eliminîndu-se totodată necesitatea răsturnării masei în vederea aerisirii. În plus, compostul se autopasteurizează în virtutea reacțiilor exotermice care au loc în el, temperatura ajungînd la 80°C. Se apreciază că procedeele menționate are o largă aplicare: în horticultură, în cultura zarzavaturilor, în cea a porumbului ș.a.

Argintul: substituie sau recuperare?

CREȘTEREA prețului la argint pe piața mondială a ridicat multiple probleme pentru utilizatorii săi de seamă, în ale căror cheltuieli de producție costul argintului deține o pondere importantă, cum este cazul producătorilor de peliculă fotosensibilă (industrie, căreia îi revin 35% din întreaga cantitate de argint consumată în industrie). Căutarea unor soluții de economisire a argintului se desfășoară în următoarele direcții principale: găsirea unor substituenți, reducerea consumului specific de argint la prepararea peliculei sensibile, recuperarea parțială a argintului folosit în procesul de fabricare a peliculei.

În ceea ce privește prima cale, cercetări efectuate concomitent în S.U.A. și în Japonia au condus la realizarea unor materiale sensibile la lumină, avînd alte componente decît argintul (de pildă, pe bază de acrilati). Cea de a doua cale a permis deja reducerea cu 30% a cantității de argint necesare pentru fabricarea emulsiei fotosensibile. În sfîrșit, pe cea de-a treia cale o firmă de specialitate cum este Kodak speră, prin aplicarea unor măsuri sistematice în laboratoarele sale, să recupereze aproape 40% din cele 1400 tone de argint, pe care le consumă anual.

Revista ECONOMICA

Ediță de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 25 din 20 iunie 1980

- Un program realist și imediat de acțiune pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor (Dan Popescu) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Concentrarea investițiilor, factor de bază al eficienței. Accelerarea punerii în funcțiune a capacităților de producție prioritare (Gh. Ruscănu) 3
- Noi resurse în circuitul economic. Valorificarea prafului de cărbune (C. Năstase-Ursu) 4
- Reducerea sistematică a consumului specific energetic industrial (Cezar Mereuță) 5
- O importantă sursă de creștere a producției și eficienței. Utilizarea intensivă a fondurilor fixe (Nicolae Blaga) 7
- Dezbateri R.E. Întreprinderile specializate pentru producția de export (II). Sarcini și atribuții sporite 9
- Noul mecanism economico-financiar: funcționalitate-eficiență. Întărirea responsabilității pentru aplicarea fermă a principiilor autogestunii, autofinanțării, autoconducerii (G. Nicolescu) 11
- **Puncte de vedere.** Contribuția cercetării la promovarea progresului tehnico-științific (Alexandru Gheorghiu) 13

CONDUCERE—ORGANIZARE

- Analiza factorială în fundamentarea măsurilor de creștere a productivității. Determinarea rezervelor de îmbunătățire a folosirii forței de muncă în întreprinderi (Eugen Kerekes, Dumitru Purdea) 15
- Redimensionarea schimburilor (Gh. Lăzanu) 17

TEORII—IDEI

- 15 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R. Dinamica dezvoltării și calitatea vieții în socialism (IV). Dimensiuni și tendințe ale calității vieții în România (Ioan V. Totu) 18
- Determinarea eficienței economice (Vladimir Trebici) 21
- Școli ● curente ● economiști. Ipostaze apologetice și pragmatice în gândirea economică burgheză (II) (dr. Alecu Al. Floareș) 22

IN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMINTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Lichidarea subdezvoltării și lupta pentru independență economică a tinerelor state (conf. univ. dr. Ghiță Paul Tănase) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- 35 de ani de la semnarea Cartei Organizației Națiunilor Unite. Necesitatea creșterii rolului și contribuției O.N.U. în viața internațională (conf. dr. Victor Duculescu) 26
- Tendințe — conjuncturi 28
- Deceniul trei al dezvoltării. Mobilizarea resurselor și a eforturilor pentru diminuarea decalajelor (II) (Georgeta Macarie, Ionel Cobzaru) 29
- Mondorama 31

ÎN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

- A realistic and immediate plan of action towards exemplarily carrying out the tasks (Dan Popescu) 1
- Systematic cut down in industrial energy consumption (Cezar Mereuță) 5
- 15 years since the IX-th R.C.P. Congress. Dynamics of development and quality of life in socialism (IV). Dimensions and trends of the quality of life in Romania (Ioan V. Totu) 18
- Schools ● trends ● economists. Apologetical and pragmatic hypostasis of the bourgeois thinking (II) (Dr. Alecu Al. Floareș) 22
- 35 years since the signing of the U.N. Charter. Upgrowing the U.N. role and contributions to the international life (Reader Dr. Victor Duculescu) 26
- The 3rd development Decade. Mobilising resources and efforts for cutting down disparities (II) (Georgeta Macarie, Ionel Cobzaru) 29

DANS LE NUMERO

- Un plan d'action réaliste et immédiat pour la mise en oeuvre exemplaire des tâches (Dan Popescu) 1
- Réduire systématiquement la consommation énergétique industrielle (Cezar Mereuță) 5
- 15 ans depuis le IX-e Congrès du P.C.R. La dynamique du développement et la qualité de la vie en socialisme (IV). Dimensions et tendances de la qualité de la vie en Roumanie (Ioan V. Totu) 18
- Ecoles ● courants ● économistes. Hypostases apologetiques et pragmatiques de la pensée bourgeoise (II) (dr. Alecu Al. Floareș) 22
- 35 ans de la signature de la Charte de l'O.N.U. Accroître le rôle et la contribution de l'O.N.U. dans la vie internationale (Maitre de conférences dr. Victor Duculescu) 26
- La III-e Décennie du développement. Mobiliser les ressources et les efforts pour réduire les décalages (II) (Georgeta Macarie, Ionel Cobzaru) 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Реалистическая и неотложная программа действий для примерного выполнения задания (Дан Попеску) 1
- Систематическое сокращение промышленного потребления энергии (Сезар Мереуца) 5
- 15 лет от девятого съезда Р.К.П. Динамика развития и качество жизни при социализме (IV). Масштабы и направления роста качества жизни в Румынии (Иоан В. Тоту) 18
- Школы ● течения ● экономисты. Апологетические и прагматические положения в буржуазном экономическом мышлении (II) (др. Алеку Ал. Флоареш) 22
- 35 лет от подписания Хартии Организации Объединенных Наций. Необходимость увеличения роли и вклада О.О.Н. в международную жизнь (ст. преп. в.к. др. Виктор Дукулеску) 26
- Третье десятилетие развития. Мобилизация ресурсов и усилий для уменьшения разрывов (II). (Георджета Макарие, Ионел Кобзару) 29

Abonamentele se încheie la oficiile postale, factorii postali și ditorzii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11—25, 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatului Poligrafic „Casa Științei“.

Magazinul universal „UNIREA” BUCUREȘTI
PIAȚA UNIRII NR. 1
vă stă zilnic la dispoziție între orele 8 – 21,
duminica între 8 – 13

UNICATE

ETAJ V
COFETĂRIE

NOUȚĂȚI

ETAJ IV
PENTRU APARTAMENTUL
NOSTRU

INEDIT

ETAJ III
PENTRU TIMPUL NOSTRU
LIBER

RAPID

ETAJ II
GARDEROBA BĂRBAȚILOR
ȘI TINERETULUI

ELEGANȚĂ

ETAJ I
TOTUL PENTRU FEMEI
ȘI COPIL

AMBIANȚĂ

PARTER
CADOURI ȘI ARTICOLE
DE CERERE CURENȚĂ

SUBSOL
ALIMENTARA
ȘI BABY-BAR

ULTIMA MODĂ – PANTOFI CU FEȚE DIN MATERIAL TEXTIL

Pentru toate vîrstele, în magazinele comerțului de stat au apărut noi modele de pantofi cu fețe din material textil, executat în contexturi asemănătoare materialelor din care sînt realizate confecțiile.

- Au un grad sporit de durabilitate, sînt ușori, comози, practici
- Pantofii cu fețe din material textil sînt la modă în toată lumea !

